

Översiktsplan 2013

Antagandehandling

Laga kraft 2013-07-09

SÄTERS KOMMUN

Förord

Säters kommun beslutade 2005-04-05 att revidera översiktsplanen från 1991. Efter förarbeten och övrigt faktainsamlande samt behandling i tre politiskt sammansatta arbetsgrupper har översiktsplanen varit föremål för samråd under november-december 2009.

Efter ett nytt samråd under juli-augusti 2012 har översiktsplanen varit utställd för allmän granskning under tiden 2013-01-23 – 2013-03-25. Efter behandling av inkomna synpunkter föreligger nu denna antagandehandling, Översiktsplan 2013.

Samhällsbyggnadsförvaltningen i april 2013

Innehållsförteckning

A Planeringsförutsättningar	6	Klimatförändringar	30
Planeringsunderlag	6	Översvämnningar	
Säters kommun idag	8	Övriga konsekvenser av klimatförändringar	
		Fastställda mål	
		Genomförande av fastställda mål	
B Visionen	11	Tillgänglighet	32
		Fastställda mål	
		Genomförande av fastställda mål	
C Teman	13	Tillväxt och mellankommunala frågor	34
Bebyggelseutveckling	13	Region Dalarna	
Bebyggelsestruktur		Falun Borlänge-regionen AB	
Bostäder		Biosfärområdet Älvlandskapet Nedre Dalälven	
Utvecklingsområden för bostäder		Dalabanans Intressenter	
Tätort/jordbruksbygd		Intresseföreningen Bergslaget	
Skogsbygd		Boende- och arbetsmarknad	
Stora opåverkade områden		Kommunikationer	
Utvecklingsområden för industrier och verksamheter		Räddningstjänst	
Skolor och förskolor		Grushushållning	
Äldreboende		Fastställda mål	
Prövning av bebyggelse		Genomförande av fastställda mål	
Områdesbestämmelser			
Fastställda mål		Friluftsliv och rekreation	37
Genomförande av fastställda mål		Fastställda mål	
		Genomförande av fastställda mål	
Säters innerstad	18	Jordbruksmark	40
Områdesbestämmelser		Fastställda mål	
Salutorget		Genomförande av fastställda mål	
Kommersiell verksamhet			
Fastställda mål		Skogsmark	42
Genomförande av fastställda mål		Fastställda mål	
		Genomförande av fastställda mål	
Strandskydd	20	Naturvård	43
Områden för landsbygdsutveckling i strandnära lägen – LIS-områden		Skyddade områden	
Fastställda mål		Andra områden av särskilt intresse	
Genomförande av fastställda mål		Vattenvårdsplanering	
		Fastställda mål	
		Genomförande av fastställda mål	
Kommunikationer	27	Kulturmiljövård	46
Väg		Fastställda mål	
Järnväg		Genomförande av fastställda mål	
Flyg			
Kollektivtrafik			
Gång- och cykelvägnät			
IT			
Telekommunikation			
Fastställda mål			
Genomförande av fastställda mål			

Energi och teknisk försörjning	48	Jordbruksbygd	63
<i>Fjärrvärme</i>		<i>Rekommendationer för framtida utveckling</i>	
<i>Vattenkraft</i>		<i>J1 – Området kring Hyen</i>	
<i>Vindkraft</i>		<i>J2 – Området norr om Bispberg</i>	
<i>Solenergi</i>		<i>J3 – Området nordväst om Kyrkbyn</i>	
<i>Biogas</i>		<i>J4 – Yttre Heden</i>	
<i>Naturgas</i>		<i>J5 – Området sydväst om Naglarby</i>	
<i>Energigrödor</i>		<i>J6 – Området öster om Gustafs</i>	
<i>Vatten och avlopp</i>		Jordbruksområde med stora naturvärden	63
<i>Skyddsområden, vattentäcker</i>		<i>Rekommendationer för framtida utveckling</i>	
<i>Dagvatten</i>		<i>Jn1 – Säterdalen</i>	
<i>Avfall</i>		<i>Jn2 – Holmsjöarna-Kårtyllasjöarna</i>	
<i>Fastställda mål</i>		<i>Jn3 – Älvlandskapet</i>	
<i>Genomförande av fastställda mål</i>		<i>Jn4 – Laggårbo</i>	
Hälsa och säkerhet	52	Jordbruksområde med stora kulturvärden	64
<i>Ras och skred</i>		<i>Rekommendationer för framtida utveckling</i>	
<i>Förorenade områden</i>		<i>Jk1 – Grådö-Hamre-Husby</i>	
<i>Markradon</i>		Skogsbygd	64
<i>Farligt gods</i>		<i>Rekommendationer för framtida utveckling</i>	
<i>Buller</i>		<i>S1 – Norra skogsområdet</i>	
<i>Långvarigt el- och värmebortfall</i>		<i>S2 – Mellersta skogsområdet</i>	
<i>Avbrott och störningar i vattenförsörjningen</i>		<i>S3 – Södra skogsområdet</i>	
<i>Utomhusluft</i>		Skogsområde med stora naturvärden	65
<i>Elektromagnetisk strålning</i>		<i>Rekommendationer för framtida utveckling</i>	
<i>Brand</i>		<i>Sn1 – Uvberget</i>	
<i>Fastställda mål</i>		<i>Sn2 – Stora Mossen</i>	
<i>Genomförande av fastställda mål</i>		<i>Sn3 – Mörtaberget</i>	
Näringsliv och utveckling	56	<i>Sn4 – Limberget</i>	
<i>Fastställda mål</i>		<i>Sn5 – Djupdalarna</i>	
<i>Genomförande av fastställda mål</i>		<i>Sn6 – Norrhytteravinen</i>	
D Delområden	60	<i>Sn7 – Bispbergs klack</i>	
Val av delområden	60	<i>Sn8 – Pannlappen</i>	
<i>Redovisning av delområden</i>		<i>Sn9 – Älgmossen</i>	
<i>Exempel på generella bestämmelser gällande samtliga områden</i>		Skogsområde med stora kulturvärden	66
Fördjupade översiktsplaner – FÖP	60	<i>Rekommendationer för framtida utveckling</i>	
<i>Säters tätort</i>		<i>Sk1 – Bobygden</i>	
<i>Mora-Enbacka</i>		<i>Sk2 – Östra Silvberg-Risshyttensjön-Jönshyttan</i>	
<i>Kyrkbyn Stora Skedvi</i>		<i>Sk3 – Grängshammar</i>	
Tätorter	62	<i>Sk4 – Ulvshyttan</i>	
<i>Rekommendationer för framtida utveckling</i>		<i>Sk5 – Snickargården</i>	
<i>T1 – Säter</i>		Skogsområde med värde för friluftslivet	66
<i>T2 – Gustafs</i>		<i>Rekommendationer för framtida utveckling</i>	
<i>T3 – Stora Skedvi</i>		<i>Sf1 – Trylännat</i>	
Tätort med stora kulturmiljövärden	62	<i>Sf2 – Dalsbyberget</i>	
<i>Rekommendationer för framtida utveckling</i>		<i>Sf3 – Området söder om Ljustern</i>	
<i>Tk1 – Säters innerstad</i>		<i>Sf4 – Stabberget</i>	
		<i>Sf5 – Ulvsjöarna</i>	

Icke områdesknutna beteckningar

Järnvägen

Rekommendationer för framtida utveckling

Vägar (riksintresse)

Rekommendationer för framtida utveckling

Länsväg

Rekommendationer för framtida utveckling

Totalförsvaret (riksintresse)

Rekommendationer för framtida utveckling

Totalförsvaret (samrådsområde)

Rekommendationer för framtida utveckling

66

Del A förklarar översiktsplanens bakgrund och förutsättningar

Del B behandlar kommunens vision inför framtiden, framför allt ur ett regionalt perspektiv. Vad representerar Säters idag och vilka frågor är viktiga att driva inför framtiden?

Del C är en indelning i teman, det vill säga de allmänna (statliga, kommunala etc) intressen som påverkar utvecklingen i kommunen. Det är varken önskvärt eller möjligt att redovisa alla temaområden lika utförligt. Under arbetet med översiktsplanen har kontinuerliga bedömningar gjorts av aktualiteten i olika frågor för att planen ska redovisa det som är väsentligt för just Sätters kommun.

E Plangenomförande

68

F Underlag

69

Del D delar in kommunen geografiskt i olika karaktäristiska delområden där en viss typ av markanvändning dominerar. Här föreslås vilka planeringsriktningar som bör gälla inom respektive område vid kommunens utveckling under planperioden.

Del E handlar om hur översiktsplanen ska realiseras och hållas uppdaterad.

Bilagor

Fördjupade översiktsplaner för Säters, Mora-Enbacka och Stora Skedvi Kyrkby

72

Miljökonsekvensbeskrivning

79

Läsanvisningar

Översiktsplan 2013 är utformad med syfte att vara överskådlig, lätt att förstå och lätt att uppdatera. Strukturen följer i huvudsak ett upplägg som tagits fram av Länsstyrelsen Dalarna. Redovisningen av planen är indelad i sex delar, som alla är knutna till varandra, samt ett antal bilagor.

Del F redovisar vilket underlagsmaterial som använts vid framtagandet av planen. Eftersom målsättningen har varit att skapa en lättåtkomlig, användbar översiktsplan hänvisas läsaren till författningar och underlagsmaterial för vidare information om vad som ligger till grund för olika ställningstaganden.

A Planeringsförutsättningar

Varje kommun ska enligt plan- och bygglagen ha en aktuell översiktsplan, som omfattar hela kommunens yta.

Översiktsplanen ska ange inriktningen för den långsiktiga utvecklingen av den fysiska miljön. Planen ska ge vägledning för beslut om hur mark- och vattenområden ska användas och hur den byggda miljön ska användas, utvecklas och bevaras. Förutom att ange strategier för kommunens utveckling ska översiktsplanen vara vägledande för detaljplanering och bygglov.

Planeringsunderlag

Det ska framgå av översiktsplanen hur kommunen i den fysiska planeringen avser ta hänsyn till och samordna översiktsplanen till nationella och regionala mål, planer och program av betydelse för en hållbar utveckling av kommunen. Syftet är att översiktsplanen behöver grundas på omvärldsanalyser och övergripande mål om utvecklingen både i ett nationellt och regionalt perspektiv. Exempel på detta är regionala tillväxtprogram, regionala utvecklingsprogram, miljö kvalitetsmålen, regionala klimat- och energistrategier, länsplaner för transportinfrastruktur samt de transportpolitiska målen. Boverket har tagit fram en Sammanställning av nationella mål, planer och program av betydelse för fysisk samhällsplanering som bör beaktas i kommunens planering (*finns att ladda ner från www.boverket.se*). Nedan redovisas de för översiktsplanen mest övergripande planeringsunderlagen. En utförligare sammanställning av översiktsplanens styrande dokument, inklusive kommunala mål, planer och program, redovisas i del F Underlag.

Riksintressen enligt 3 och 4 kap miljöbalken

En av översiktsplanens uppgifter är att redovisa vilka riksintressen som gäller inom kommunen samt hur de ska tillgodoses. Områden av riksintressen enligt 3 kap MB pekas ut av de myndigheter som finns angivna i förordningen om hushållning med mark- och vattenområden mm (1998:896). För riksintressen enligt 4 kap MB fattar riksdagen beslut. En samlad redovisning

av de riksintressen som berör kommunen finns i del D Delområden med tillhörande kartmaterial.

Dalastrategin

Sätters kommun är i många avseenden en del i ett större sammanhang. Först och främst handlar det om frågor som berör de omgivande kommunerna i mellersta Dalarna men kommunen ingår också i större regionala sammanhang. Dalastrategin är länets regionala utvecklingsprogram (RUP), som Region Dalarna har haft i uppdrag att ta fram. Dalastrategin är inte enbart ett styrdokument för Region Dalarna utan länets mest övergripande styrdokument som syftar till hållbar utveckling i Dalarna. I Dalastrategin framhålls följande utmaningar som bör hanteras:

- Kompetensförsörjningen
- Miljöomställningen
- Globaliseringen
- Dalarnas särskildhet

De mellankommunala frågorna tenderar att öka i både antal och angelägenhet i takt med att miljöfrågor och regionförstoring lyfts fram. Tillväxtfrågor och mellankommunala frågor behandlas därför under ett särskilt tema i översiktsplanen.

Agenda 21

FN antog 1992 dokumentet Agenda 21 som kan över sättas till dagordning för det 21:a århundradet – hur vi lokalt och globalt kan och måste agera för en klok och hållbar samhällsutveckling. Målet är ett samhälle som tar hänsyn till de tre dimensionerna grundläggande sociala, ekologiska och ekonomiska villkor.

Övriga regionala mål och kommunala mål

Utöver ovan redovisade planeringsförutsättningar finns ytterligare ett antal regionala och kommunala styrdokument. Dessa redovisas i översiktsplanen, förutom i del E, även under de teman de berör.

Nationella miljömål

De 16 miljömål som riksdagen antagit beskriver

den ekologiska dimensionen i begreppet hållbar utveckling och den kvalitet eller det tillstånd för den svenska miljön som är långsiktigt ekologiskt hållbar. Det övergripande målet är att till nästa generation ha löst de stora miljöproblemen.

Länsstyrelsen har i uppdrag att i bred samverkan samordna miljömålsarbetet i Dalarna. I detta ingår bland annat att anpassa de nationella målen till länet. I översiktsplanen redovisas därför, inom varje tema, endast vilka av de regionalt anpassade nationella målen i Dalarnas miljömål som berörs.

Dalarnas miljömål

Dalarnas miljömål är de nationella målen anpassade till länet och ett regionalt miljöhandlingsprogram. Målen har utarbetats i bred samverkan och överensstämmer med ambitionsnivån och inriktningen nationellt. En reviderad version av Dalarnas miljömål, vars första version kom 2003, fastställdes av Länsstyrelsens styrelse i april 2007. Målen bygger på de nationella miljömålen och konkretiserar dessa genom handlingsplaner, samarbetsprojekt och åtgärdsprogram. Tanken är att detta ska underlätta det dagliga miljöarbetet.

I många fall är Dalarnas miljömål samma som de nationella miljömålen men det förekommer tillägg och preciseringar som är speciella för länet. Även delmålen har i vissa fall anpassats, skärpts eller utökats med egna delmål för Dalarna.

Länsstyrelsen ansvarar för att de nationella miljömålen preciseras till förhållandena i regionen och har upprättat handlingsplaner inom olika områden, till exempel EnergiIntelligent Dalarna – Program för regional energisamverkan.

Under respektive tema i översiktsplanen redovisas vilka regionala miljömål som berörs och hur kommunen avser att arbeta för att uppnå dessa.

Lokala miljömål

Under respektive tema i översiktsplanen redovisas även nya lokala miljömål.

Miljö kvalitetsnormer

Upprättandet av miljö kvalitetsnormer styrs av miljöbalken. De anges oftast som halter eller värden och kan omfatta hela eller delar av landet. Det finns i dag normer för utomhusluft, vattenförekomster, fisk- och musselvatten samt omgivningsbuller. Miljö kvalitets-

normer kan fastställas av regeringen eller av en myndighet som regeringen utser.

Vattenmyndigheterna har beslutat om miljö kvalitetsnormer för vatten där bedömningen är att Ljusterån nedströms Säter inte klarar miljö kvalitetsnormen främst på grund av utsläpp från avloppsreningsverk. Detta medför dessutom luktproblem i Säterdalens naturreservat. Detta behandlas i översiktsplanen inom temat Energi och teknisk försörjning.

Flera av kommunens sjöar är tydligt påverkade av näring t ex via utlakning från jordbruksmark och bristfälliga avloppssystem. Tidigare bergsbruk har lett till förhöjda metallhalter i flera vatten. Även påverkan av försurning och vandringshinder finns. Sammantaget innebär detta att för 13 sjöar är läget så allvarligt att de inte klarar miljö kvalitetsnormen *god status*.

Övriga miljö kvalitetsnormer bedöms i dagsläget inte överskridas eller gäller inte inom Säters kommun och någon ytterligare redovisning av dessa görs därför inte i översiktsplanen.

Miljöbedömning

Översiktsplanens konsekvenser på miljön ska enligt plan- och bygglagen och miljöbalken bedömas i en så kallad miljöbedömning, eftersom genomförandet av översiktsplaner kan antas medföra betydande miljöpåverkan. Syftet är att integrera miljöaspekter i planen så att en hållbar utveckling kan främjas.

När det gäller Säters kommun är riskerna för att betydande miljöpåverkan ska uppstå på grund av planen relativt begränsade. Kommunen har i samråd med Länsstyrelsen i juni 2009 gjort bedömningen att miljöbedömningen för översiktsplanen kan avgränsas till bebyggelseutveckling på Våbäcks udde och omdragning av länsväg 266 (numera riksväg 69), vilka kan antas medföra betydande miljöpåverkan eller att miljöpåverkan är osäker.

Bebyggelseutveckling på Våbäcks udde har utgått ur översiktsplanen. Samtidigt har tre utredningsområden för vindkraft i Silvberg tillkommit. Eftersom vindkraftverk (energiproduktion) och väg (infrastrukturprojekt) är verksamheter som kan antas medföra en betydande miljöpåverkan så är det rimligt att kommunens miljöbedömning sker utifrån dessa två aspekter, även om en omdragning av väg 69 inte kommer att ske före år 2021 (omdragning av vägen finns inte med i nuvarande Länstransportplan som gäller för 2010-2021).

Eftersom översiktsplaner har en översiktlig karaktär innebär det att miljöbedömningen som ska göras enligt 6 kap miljöbalken är översiktlig.

Miljöbedömningen av kommunens översiktsplan redovisas i en miljökonsekvensbeskrivning som ingår som en bilaga till översiktsplanen.

Sätters kommun

Sätters kommun har ca 11 000 invånare. Största arbetsgivare är kommunen (drygt 700 anställda) och landstinget (drygt 400 anställda). Bland de större privata företagen kan nämnas ett sågverk, en ledande tillverkare av exklusiva träinredningar för offentlig miljö, en tillverkare av isolermaterial till tåg och ett marknadsledande företag inom området sittmiljö inom industrin. Den privata sektorn sysselsätter närmare 1500 personer. Kommunen har växt fram kring jord- och skogsbruksnäringarna och dessa är viktiga även 2013. Kommunen har gjort sig känd för sina många småföretag. Kommunens tillgångar är läget i regionen, goda uppväxtvillkor och småstadens fördel av en livskraftig medborgaranda. Som relativt liten landsbygdskommun finns dock naturliga begränsningar när det gäller kommersiell och offentlig ser-

vice. Sätters tätort har lyckats behålla centrumhandeln samtidigt som livsmedels- och drivmedelsförsörjningen för närvarande är säkrad i Gustafs och Stora Skedvi Kyrkby. Säter ligger i Dalarnas centrala delar och genomkorsas av riksväg 70, delvis av riksvägarna 50 och 69 samt E 16.

Säter ligger nära Dala Airport och har bra tågförbindelser.

Med det geografiska läge som Säter har blir det allt viktigare att ingå i ett större regionalt sammanhang. Befolkningsutveckling, arbetsmarknad och resurstillgång inom den offentliga sektorn gör det nödvändigt att samarbeta i frågor som rör bl a kommunikationer, skola, räddningstjänst mm.

Falun/Borlänge växer sig allt starkare som regionalt centrum i Dalarna vilket är positivt för Sätters utveckling under förutsättning att kommunen finner och utvecklar sin roll i detta sammanhang.

Kommunen är aktiv inom Region Dalarna, Falun Borlänge-regionen, Räddningstjänstförbundet Dala Mitt, Dalabanans Intressenter, Nedre Dalälvens Intresseförening samt Visit Södra Dalarna AB.

Det finns en vision för framtiden som är positiv och möjlig att uppnå. Det handlar om att bygga vidare på fördelarna och prioritera vissa områden. I dagens samhälle handlar mycket om profilering för att skilja sig från mängden. Sätters kommun har hittat sitt profilområde i att vara en bra boendekommun och ska nu arbeta för att förverkliga visionen.

Historisk bakgrund

Historiskt tillhörde Säter fram till år 1626 Stora Tuna socken. Omkring 1630 blev Säter ett eget pastorat. Staden Säter fick stadsrättigheter 1642. Vid mitten av 1700-talet inföll blomstringstiden för Sätters industri och många stora industrier anlades då, bl a Sätters bruk. 1642 upprättades också den första stadsplanen av Jon Arhuidson. Vid uppbyggandet av staden under det följande århundradet följdes sedan helt 1600-talets uppfattning. Nuvarande Sätters kommun bildades 1971 genom att Sätters, Gustafs och Stora Skedvi kommuner slogs samman. Gustafs och Silvberg slogs samman redan 1952.

Sätters stad

Staden Säter växte fram kring en fogdegård, som funnits på platsen för nuvarande Kungsgårdsskolan

sedan åtminstone 1550-talet. Tidigare var fogdegården förlagd till Jönshyttan, där nu golfbanan ligger. I samband med Gustaf Vasas reformation drogs hela egendomen in till kronan och blev sedan platsen för en kungsgård.

Säter fick stadsprivilegier år 1642 men hade från 1620-talet vuxit fram som industriort. Vid Ljusteråns många fall ned mot Säterdalen anlades flera hyttor och hamrar, både för järn- och kopparhantering. Sveriges första reningsverk för koppar (garverk) anlades 1619 med hjälp av inbjudna tyskar och ett myntverk för kopparmynt stod klart 1624. Dessa anläggningar flyttades 1642-44 till Avesta.

I ersättning för kopparverken fick stadens smeder privilegier på smidesprodukter av järn, bl a harnesk-smide till den indelta hären. Smidet och järnhanteringen var grunden för Säterbornas liv och väl till i mitten av 1800-talet, då Sätters bruk lades ned efter en brand.

Staden fick nytt liv i samband med järnvägens tillkomst 1880. Nya industrier, bl a ett väveri och en yxfabrik växte upp. Det som kom att sätta sin prägel på Säter var dock byggandet av det stora rikshospitalet för mentalt sjuka, som stod färdigt 1912. Vid den tiden hade även turismen kommit till Säter, med Säterdalen som huvudmål.

De centrala delarna av staden är fortfarande i princip uppbyggda efter stadsplanen från år 1642. Stadskärnans trähusbebyggelse ger därför en gammaldags unik prägel åt Säter. Eftersom staden aldrig drabbats av stadsbränder är trähusen fortfarande dominerande. Här finns en charmig blandning av låga knuttimrade uthuslängor och reveterade borgarhus för affärsverksamhet eller boende.

Stora Skedvi – kommunens äldsta socken

Stora Skedvi är en av Dalarnas äldsta socknar. Bygden kring älven med sina lättodlade jordar lockade tidigt människor att bosätta sig här, troligen redan på stenåldern. Kyrkan med sin medeltidsprägel och takmålningar är en av landskapets vackraste.

Jordbruket utvecklades tidigt genom goda jordar och förståndiga bönder varigenom Skedvi blev en rik bygd. Bl a började man tidigt att använda växelbruk och uppfann järnskodda plogar som kunde vända tiltan, den så kallade Skedvi-plogen. Delar av socknen bär minnen av bergsbruk. I ett bälte från Klingsbo

mot Fiskarbo och Nyberget har funnits koppar- och silverhyttor, i Nyberget även en betydande gruva.

Gustafs – socknen som fick kungens namn

Södra delen av den urgamla Tuna socken, som sedermera blev Gustafs socken, bestod av Morbygge och Nybo fjärdingar vilka utgjorde Enbacka kapelllag. Bygden omfattade stora och folkrika byar kring älven och mindre byar mot skogstrakterna i norr. Vid Enbacka låg sedan medeltiden en kopparvåg, där man bokförde den koppar som fraktats från Kopparberget i Falun över sjön Runn och på älven, tills man lastade om till landsvägstransport vid Enbacka. Nedströms låg nämligen flera forsar som man inte kunde ta sig förbi.

1775 godkände Gustaf III att Enbacka kapelllag skulle få bilda egen församling med namnet Gustafs efter kungen själv. Gustafsbygden blev med tiden känd för sina gelbgjutare. Med koppar från Falun som huvudbeståndsdel gjorde bönderna mässingslegeringar varav de sedan tillverkade knappar, spännen, pinglor m m. Fortfarande tillverkas ”Gustafspinglor” och andra mässingsföremål på några ställen i Gustafs.

På 1890-talet grundlades en träindustri vid järnvägsstationen i Mora by, som skulle bli grunden till den guldlitstillverkning som sedan 1901 gjort Gustafs känt i ramlistbranschen. I dagsläget återstår några specialiserade men framgångsrika träindustrier i Mora by, bl a Gustafs Scandinavia AB. En annan tillverkning som gjort namnet Gustafs välkänt är Gustafskorven, en rökt hästkorv, som tillverkats i bygden under lång tid.

De ovan nämnda forsarna i älven reglerades 1938 då Stora Kopparbergs Bergslags AB uppförde Långhags kraftverk. I och med detta försvann till stor del det ovanliga niplandskapet som älven bildade på sin färd genom Gustafs.

Byn Solvarbo är belägen på en jämn sandplåt mellan Säter och Gustafs med Dalälven i nordost och ett framskjutande bergsmassiv kallat Solvarboberget i sydväst. Norr om byn finns Gustafsbygdens slättlandskap och i söder sträcker sig slättbygden ända ner till Stora Skedvi.

Den gamla miljön i Solvarbo är till mycket stor del bevarad tack vare att byn undgick storskiftesreformen under 1800-talet. Solvarbo består av en mycket fin byklunga i ett, tack vare jordbruket, öppet och väl hävdad odlingslandskap, med bebyggelsen grupperad utmed slingrande bygator.

Solvarbo är idag en by i första hand för boende, men med inslag av diverse verksamheter, främst inom handel och hantverk. De tidigare huvudsakliga näringarna jordbruk och djurhållning förekommer fortfarande, men i mycket mindre omfattning. Idag har de flesta boende i Solvarbo sin utkomst på annat håll.

Silvbergs socken

Silvberg var under medeltiden ett av landets viktigaste områden för silverframställning. Det östra Silverberget eller Öster Silvberg är känt sedan 1300-talet men kan vara äldre än så. Trakten hörde till den omfattande Tuna socken och till sockenkyrkan red de rika silverknapparna enligt traditionen på silverskodda hästar. Inom socknen har funnits ett tjugotal silver- och järnhyttor där bäckarna bildar fall som kunde driva en bläster. Med tiden växte några hyttor till bruksorter. Grängshammar var länge huvudorten för bergshanteringen i bygden. Även vid Ulfshyttan byggdes en bruksanläggning, som var i drift till 1939. Annars lades alla hyttor i Silvberg ned under 1800-talets lopp, bl a på grund av att transportererna härifrån blev för dyra. Ulfshyttans herrgård har också varit en medelpunkt för bygdens historia med dess anknytning till exempelvis Enskilda banken och familjen Wallenberg.

B Visionen

För att ett mål ska bli tydligt är det nödvändigt att känna till vad man har att utgå ifrån. En framgångsrik vision bygger därför alltid på noggranna analyser av dagsläge och förutsättningar. Bilden av Säter framgår av den vision som kommunfullmäktige fastställde för första gången 2008-11-27 i samband med budget. Efter det har visionen fastställts varje år i samband med budget.

Säters kommun präglas av framtidstro

I Säter känner medborgarna trygghet och livskvalitet.

Bra boendemiljöer och goda uppväxtvillkor

Säter ska vara en boendekommun som erbjuder höga boendekvaliteter i natur- och kulturmiljö.

Det ska finnas attraktiva tomter för nybyggnation i alla kommunelar. Möjligheten till sjönära boende ska utvecklas. Detta är, liksom attraktiva natur- och kulturmiljöer, en prioriterad profilfråga som dock måste vägas samman med sjöarnas och strändernas övriga intressen.

Inom kommunen finns flera områden av riksintresse, till exempel Säters innerstad och Säterdalen. Ett välvårdat natur- och kulturarv utgör en stor tillgång i kommunens strävan att erbjuda höga boendekvaliteter.

I Säters kommun ska finnas alla möjligheter till goda uppväxtvillkor för barn och ungdomar. Skolverksamheten ska ha betoning på såväl lärande och kunskaper som trygghet och social omsorg. Barn och ungdomar ska bli sedda och bekräftade som enskilda personer och stor vikt ska läggas på att utveckla sociala relationer. Målet är trygga och hänsynsfulla barn som är beredda att ta ansvar för framtiden, sig själva och andra.

Inom äldreomsorgen ligger kommunen i tätposition när det gäller förändrings- och utvecklingsarbetet. Förutsättningarna är goda för att kommunen även i framtiden ska kunna erbjuda sina innevånare en kommunal verksamhet av hög kvalitet.

Med goda möjligheter till försörjning och bra kommunikationer

För att vara en attraktiv boendekommun krävs väl fungerande kommunikationer, såväl inom kommunen som till Dalarnas största arbetsmarknad i Falun Borlänge-regionen. Av de lokala möten som genomförts i de olika kommundelarna framgår att kommunikationerna till centralorten måste förbättras, liksom kommunikationen mot Borlänge-Falun. Även goda kommunikationer mot Stockholm och Mälardalen är ett måste eftersom Säter har sin arbetsmarknad i huvudsak på annan ort.

Regional samhörighet

Säters kommun samverkar med grannkommunerna på en rad områden. Allt tyder på att denna samverkan kommer att öka i och med att arbetsmarknadsregioner utvidgas och pendlingen ökar.

Lokal särart

Säters kommun erbjuder fantastiska boendemiljöer för alla som söker landsbygdsboende och småstadsidyll. Pendlingsmöjligheterna är stora då kommunen är strategiskt placerad i en expansiv arbetsmarknadsregion. Barnfamiljer attraheras av satsningar som inom skolan och förskolan där man arbetar med utmaningen Dalarnas bästa skola 2014 – ”en skola att trivas och längta till.”

Säters stad är en av landets bäst bevarade trästäder strategiskt placerad intill riksväg 70 där det dagligen passerar 10 000 bilar. Butiker, restauranger och caféer med Lidéns möbler i spetsen erbjuder småskalig handel med hög servicenivå och högt kvalitetstänkande.

En historiskt och fortsatt stark bransch är de gröna näringarna där primärproduktion hittills dominerat. En styrka för framtiden är att det under de senaste åren har skett en utveckling som numera omfattar hela kedjan från produktion till konsument. Exempelvis står kommunen på länsnivå för 100 % av de KRAV-producerade äggen, 80 % av grisproduktionen och 35 % av mjölken. Det tillsammans med starka varumärken som Forsa gård, Vika Bröd

och Gustafs Korv tydliggör kommunens regionala dominans.

Säterdalen är ett av landets främsta exempel på ett levande ravinlandskap och sedan ca tio år ett natur-

reservat. Direkt intill staden finns folkparken som bjudit in till nöje i över 100 år och än idag räknas som turistattraktionen nummer ett som varje år lockar framförallt många barnfamiljer.

C Teman

För att få en överblick över hela det komplexa ämnesområde som innefattas i en översiktsplan, kan man med fördel göra en indelning i olika teman. Indelningen kan göras på olika sätt, förutsatt att den uppfyller lagstiftningens krav på en heltäckande redovisning av mark- och vattenanvändning i kommunen.

I denna översiktsplan har temaindelningen delvis styrts av den vision som redovisas i del B. Eftersom kommunen anser att det är särskilt viktigt med mellankommunal samverkan, bra kommunikationer och kvalitativt boende har dessa teman lyfts fram lite extra.

Efter en allmän beskrivning av respektive temans innebörd görs en genomgång av nuläge och framtid. Därefter redovisas fastställda mål samt hur dessa ska genomföras.

Planen redovisar följande teman

- Bebyggelseutveckling
- Sätters innerstad
- Strandskydd
- Kommunikationer
- Klimatförändringar
- Tillgänglighet
- Tillväxt och mellankommunala frågor
- Friluftsliv och rekreation
- Jordbruksmark
- Skogsmark
- Naturvård
- Kulturmiljövård
- Energi- och teknisk försörjning
- Hälsa och säkerhet
- Näringsliv och utveckling

Bebyggelseutveckling

Sätters kommun inrymmer både småstad och landsbygd. I Säter är det möjligt att bo vackert och lugnt men ändå ha aktiviteter, storstadsliv, utbildning och arbete inom räckhåll. Här finns både småstadens charm och unika landsbygdsmiljöer med röda dalagårdar, åkrar och skogar delvis i kontakt med Dalälven som flyter genom landskapet.

Temat behandlar huvudsakligen boendefrågor men även arbetsområden, skola och förskola. Frågor som rör utvecklingen i Sätters innerstad behandlas i ett eget tema.

Bebyggelsestruktur

Såväl bostäder som arbetsplatser i kommunen är i huvudsak koncentrerade till Sätters tätort samt det centrala stråket tvärs igenom kommunen utmed Dalälven med tätorterna Gustafs och Stora Skedvi samt Solvarbo. Utmed samma stråk finns samtidigt kommunens bördigaste jordbruksmark.

I skogsbygden utmed stråket Säter-Smedjebacken finns områden med omfattande bebyggelse (ofta i strandnära lägen), belägna i utkanten av ett mer glestbebyggt stort opåverkat område som sträcker sig söderut till kommungränsen. Även runt Ulvsjöarna i den södra kommundelen finns områden med omfattande bebyggelse, likaså i den norra kommundelen i anslutning till flera av sjöarna i stråket utmed väg 771. Runt Dammsjön väster om Solvarbo finns bebyggelse i mindre omfattning.

Bostäder

Ny bebyggelse ska i huvudsak anknyta till eller komplettera befintlig bebyggelsestruktur. Härigenom skapas förutsättningar för ett attraktivt boende både i tätort och på landsbygden i olika delar av kommunen som samtidigt omfattar en långsiktigt hållbar bebyggelseutveckling genom att befintlig infrastruktur och service kan utnyttjas och förstärkas.

Inom ett stråk mellan Sätters tätort och riksväg 69 finns idag huvuddelen av kommunens permanentbostäder. För att utnyttjandet av samhällsresurser och infrastruktur ska vara effektivt bör denna koncentration fortsätta. Inom denna kommundel ska det ständigt finnas planberedskap för exploatering. Samtidigt finns i området kommunens bördigaste jordbruksmarker vilket innebär att två viktiga samhällsintressen kan komma att kollidera och behöva vägas mot varandra.

Många av områdena i kommunens befintliga bebyggelsestruktur innehåller bebyggelse i strandnära

lägen. Ny bebyggelse i sådana lägen kräver upphävande av eller dispens från strandskyddet. Inom områden som kommunen i översiktsplanen har pekat ut som områden för landsbygdsutveckling i strandnära lägen finns utökade möjligheter för dispens vid prövning i det enskilda fallet eller att upphäva strandskyddet i en detaljplan, beroende på kommunens låga bebyggelsestryck och den goda tillgången till orörda stränder. Det långsiktiga skyddet av stränderna måste samtidigt bevaras. Allmänheten ska ha tillgång till stränderna och de goda livsvillkoren för djur- och växtlivet ska skyddas. Hänsyn ska också tas till översvämningsrisk samt möjligheten att anordna fungerande vatten- och avloppslösningar. Strandskyddsfrågor behandlas vidare under ett särskilt tema i översiktsplanen där även landsbygdsutvecklingsområden i strandnära lägen (LIS-områden) redovisas.

Även andra former av boende på landsbygden än strandnära lägen framträder alltmer som attraktiva. I kommunen finns goda möjligheter till vidareutveckling av ett tätortsnära boende på landsbygden. Att satsa på större tomter kombinerat med areella näringar kan vara en strategi för ökad inflyttning som samtidigt bidrar till en levande och hållbar landsbygd. Tätortsnära boende på landsbygden med möjlighet till djurhållning, framförallt hästar, är idag mycket eftertraktat. Kommunens tätortsnära stora opåverkade område, som avsatts som mastfri zon, kan vara attraktivt för personer som vill bo inom ett område med låg elektromagnetisk strålning.

Utvecklingsområden för bostäder

Sätters kommun har, och ska även i fortsättningen ha, en god beredskap för ny bebyggelse. Lediga villatomter ska finnas i alla kommundelar. För att snabbt kunna få fram tomter, och där översiktsplanen inte utgör tillräckligt underlag, behöver planprogram upprättas så att en sammanvägd bedömning kan göras om i vilken utsträckning utpekade utvecklingsområden är lämpliga att bebygga.

Tätort och jordbruksbygd

Fördjupade översiktsplaner från 1990 för kommunens tätorter Säter, Mora-Enbacka och Stora Skedvi Kyrkby är aktuella, med vissa undantag eller justeringar, se avsnitt D – Delområden. Det innebär att de utvecklingsområden som redovisas här och som är belägna inom respektive fördjupnings plangräns ska anses behövas för att tillgodose kommunens behov av tätortsutveckling.

Inom Folieraren/Förgyllaren i Mora by finns utrymme för flerbostadshus. I Storhaga vill kommunen exploatera en fastighet med bostadsbebyggelse för att tillgodose behovet av lägenheter i Gustafs.

På Skönviksområdet vid golfklubben och söder om vandrarhemmet finns planlagd mark för småhusbebyggelse. Även i området mellan Skönvik och Sätters centrum, t ex kvarteret Kulan, bör möjligheterna till ytterligare bostäder utredas. I den fördjupade översiktsplanen finns ett område mellan Daniels Hage och Dalkarsnäs med fastighetsbeteckningen Ljusterängarna. Detta område bör, trots att det är

jordbruksmark, kunna bebyggas eftersom det är mindre intressant ur brukningssynpunkt.

Planprogram har tagits fram för området Viken i Säter vid Björknäs udde och Yttersätra i Stora Skedvi. I Bispberg finns ett område vid Övre Stubbersbo som föreslås utredas för bostadsändamål genom ett planprogram.

Det finns en fortsatt efterfrågan på tomter i Enbackaområdet i Gustafs. Tänkbara områden finns mellan skolan och bron över älven samt på andra sidan Dalälven i Boberg. Öster om idrottsplanen i Mora by finns i den fördjupade översiktsplanen ett område för bostadsändamål som bör utredas vidare.

Förutsättningarna för boende i nära anslutning till riksväg 70 och Borlänge vid Nedre Milsbosjön ska utredas, likaså om tomter kan planeras vid Anstaberg, längs Dalälvens östra strand (utpekade LIS-områden, se temat Strandskydd).

Skogsbygd

I skogsbygden finns flera områden med omfattande bebyggelse, ofta i form av fritidshus. Exempelvis runt Ulvsjön i Silvberg, det så kallade Flaxanområdet och Hampnåset i anslutning till Skenhyttans by. Vid Risshyttessjöarna, Stensjön och Björkljustern finns en omfattande bebyggelse. I mindre omfattning finns bebyggelse runt sjöar som Dammsjön i Solvarbo samt vid Stoltens fåbod söder om Ljustern. I Stora Skedvi finns bebyggelse vid Stora Lönnvattnet och Hyen samt vid Nyberget.

Mellan Lilla Ulvsjön och Norbo finns ett detaljplanlagt område där intressenter planerar fritidshusbebyggelse/fastboende. Exploateringsavtal finns med möjlighet att exploatera ca 65 tomter. I Sandvik kan befintlig bebyggelse förtäas med enstaka ny bebyggelse.

En utbyggnad är möjlig av fritidshusområdet Nyberget vid Dammsjön. Exploatering kan ske söderut mot Källvreten. Bebyggelsen i Källvreten är även den av fritidshuskaraktär. Möjlighet finns även att planlägga ett mindre område norr om sjön. Vid sjön Klingen, bör tomter kunna anläggas. Ett område som kräver ytterligare studier är längs norra stranden av Nedre Risshyttessjön, söder om vägen mellan Säter och Smedjebacken. Här ska hänsyn tas till de riksintressanta kulturvärden som finns i området. Stor försiktighet ska gälla vid prövning av ny bebyggelse. Flera av områdena i skogsbygden innebär ny bebyg-

gelse i strandnära lägen och är utpekade som områden för landsbygdsutvecklingsområden i strandnära lägen (LIS-områden), se avsnittet Strandskydd.

Stora opåverkade områden

I kommunen finns söder om Sätters tätort ett område som, främst av landskapsbildsmässiga skäl, redovisas som ett tätortsnära stort opåverkat område enligt 3 kap 2 § miljöbalken.

Kommunens strategi är att så långt som möjligt hålla området fritt ifrån kraftledning och master. Inte heller höga belysningsstolpar och vindkraftverk ska uppföras. Detta ska dock inte ses som en garanti för att området är fritt från elektromagnetisk strålning eftersom en viss påverkan utifrån kan förekomma. En fredad zon med vildmarkskänsla ska vidmakthållas. Ny bebyggelse kan tillkomma i anslutning till befintlig i områdets utkant vid Risshyttessjöarna. Kommunen är positiv till att även tillåta viss bebyggelse inom området, tex i form av en ekoby, som kan vara attraktivt för personer som vill bo inom ett område med låg elektromagnetisk strålning.

Utvecklingsområden för industri och verksamheter

Beredskapen när det gäller tomter är god. Inom kommunen finns ett antal lediga tomter för industriändamål, bland annat i Karlsgårdarna, Arkhyttan, Gustafs och Stora Skedvi Kyrkby. Vid Kullsveden finns ett planlagt område för både handels- och industriändamål. Kullsveden norr om väg 70 och Mora by väster om Bomans plats är ytterligare områden som kan planläggas för industri- och andra verksamheter. Nya industrietableringar kan även utvecklas längs vägen mellan Säter och Smedjebacken.

Skolor och förskolor

Grundskolor och förskolor finns idag i Säter, Kyrkbyn, Fäggeby, Mora by och Enbacka. Inom barn- och utbildningsnämndens verksamhet finns behov av nya lokaler i Gustafs, Stora Skedvi och Sätters tätort de närmaste 1-6 åren. Dessutom behöver befintliga lokaler byggas om samt anpassas (bl a behov av specialsal) för att möjliggöra för verksamheten att klara kraven i grundskolans nya läroplan Lgr 11.

I Sätters tätort behöver två till tre nya förskolor uppföras för att klara ett behov på totalt ca 300

platser.

I Gustafs behöver Enbacka skola byggas ut och byggas om för att klara ett ökat elevantal.

I Stora Skedvi behöver både förskolan och skolan nya lokaler.

Gymnasieskolan och vuxenutbildningen hyr lokaler av ett externt fastighetsbolag och därmed ser lokalbehovet för den verksamheten ut att täckas.

Äldreboende

Äldreboenden finns i Säter, Stora Skedvi och Gustafs. Behoven av äldreomsorg ökar generellt i landet och även i Säter. Kommunens ambition är att det ska finnas såväl äldreboende som seniorboenden med modern standard och funktionalitet i bra boendemiljöer i såväl Säter som Stora Skedvi och Gustafs. Sätters kommun undersöker olika alternativ för att långsiktigt klara kommande efterfrågan i hela kommunen.

Prövning av bebyggelse

Översiktsplanen ska vara vägledande för detaljplanering och bygglov. Ny bebyggelse och ändring av befintlig bebyggelse ska prövas enligt översiktsplanens riktlinjer, strategier och rekommendationer. En ny sammanhållen bebyggelse ska, om det behövs med hänsyn till omfattningen av bygglovspliktiga byggnadsverk i bebyggelsen, prövas genom en detaljplan. Ny bebyggelse och ändring av befintlig bebyggelse inom planlagda områden prövas enligt gällande detaljplan eller områdesbestämmelser.

Gällande områden med sammanhållen bebyggelse finns sammanställda av kommunen. Utanför sammanhållen bebyggelse gäller särskilda bestämmelser. Den som vill bygga uppmanas kontakta Miljö- och bygghuset för information om dessa och andra bestämmelser. Gällande detaljplaner finns på kommunen. Gällande områdesbestämmelser framgår av sammanställningen nedan.

Områdesbestämmelser

Områdesbestämmelser används inom begränsade områden utan detaljplan för att reglera mark- och vattenanvändning samt bebyggelsemiljöns egenskaper. De kan också användas för vissa andra uppgifter av mer administrativ karaktär. Områdesbestämmelser antas för att säkerställa syften i översiktsplanen eller tillgodose riksintressen enligt 3 och 4 kap miljöbalken.

Gällande områdesbestämmelser redovisas nedan. Enligt ett kommunalt beslut ska aktualiteten på områdesbestämmelserna prövas inom varje mandatperiod.

Bispbergs gruva mm – Områdesbestämmelser upprättade för att skydda det för kulturmiljövården riksintressanta området kring Bispbergs gruva, bl a genom varsamhetsbestämmelser vid om- och tillbyggnad samt vid eventuell nybyggnad.

Dammsjöområdet – Områdesbestämmelser upprättade bl a för att hindra en för hög exploatering av området kring Dammsjön samt undvika att sjön eller dricksvattenbrunnar förorenas genom infiltration eller utsläpp av spillvatten.

Sjukhuset mm – Områdesbestämmelser för Sätters sjukhus i Skönvik som har upprättats dels för att fastlägga markanvändningen, dels för att både utöka och minska lovplikten. Den utökade lovplikten syftar till att bevara områdets karaktär med ljusa hus i parkmiljö.

Solfångare Bergbacken – Områdesbestämmelser som har upprättats för att reglera utformningen av en solfångaranläggning i Bergbacken, mitt emot fjärrvärmecentralen vid Smedjebäcksvägen.

Solvarbo by – Områdesbestämmelser som har upprättats för att säkerställa det intresse för kulturmiljön som utgörs av Solvarbo by, som har ett mycket stort kulturhistoriskt värde med tanke på den bibehållna karaktären av en klungby.

Säters innerstad – Särskilda områdesbestämmelser som har upprättats för att ta ett samlat grepp kring bevarandefrågorna i den för kulturmiljövården riksintressanta stadskärnan. Bestämmelserna omfattar skyddsbestämmelser för befintliga byggnader, rivningsförbud, utökad lovplikt mm.

Fastställda mål

Riksintressen

- Inga riksintressen finns utpekade enbart utifrån temat Bebyggelseutveckling. Temat berör däremot riksintressena för kulturmiljövård Säters stadskärna, Bispberg samt Östra Silvberg-Risshyttjesjön-Jönshyttan.

Dalarnas miljömål

- Begränsad klimatpåverkan
- Säker strålmiljö
- Ingen övergödning
- Grundvatten av god kvalitet
- God bebyggd miljö

Dalastrategin

- Dalarna 2016 är en region som präglas av socialt välbefinnande och god hälsa – inte minst för barnen – och där människors vilja och kunskap som drivkraft för utveckling och tillväxt tas tillvara.
- Dalarna 2016 är en region där jämställdhet och mångfald också ses som drivkrafter för utveckling och tillväxt.
- Dalarna 2016 är en välkomnande, nydanande och dynamisk region som gör att många söker sig till just Dalarna för att leva här men också för att etablera och driva verksamheter av olika slag.

Kommunala mål

Bra boendemiljöer och goda uppväxtvillkor. Där tillräcklig efterfrågan finns och där tekniska/ekonomiska möjligheter finns ska kommunen kunna tillhandahålla byggklara tomter inom ett år.

Kommunens energi- och klimatstrategi har som mål att utsläppen av koldioxid ska minska med 25 % till år 2020.

Kommunens avsikt är att inom kommunens tätortsnära stora opåverkade område upprätthålla rådande landskapsbild i den mening att inga objekt som genom sin skala påtagligt påverkar landskaps-

bilden ska tillföras. Syftet är att bibehålla känslan av orörd vildmark.

Övergripande miljömål för Säters kommun

- Fysisk planering sker utifrån ett sammanhållet och hållbart perspektiv på sociala, ekonomiska samt miljö- och hälsorelaterade frågor och kulturmiljövården samt värden för friluftsliv.
- Bebyggelsestruktur, handel och service utformas så att behovet av långa dagliga transporter minskar och förutsättningarna för attraktiv kollektivtrafik och gång- och cykeltrafik förbättras.
- Den totala energianvändningen per uppvärmd areaenhet i bostäder och lokaler minskar samtidigt som andelen förnybar energi ökar.

Genomförande av fastställda mål

Säkerställande av riksintressen

Stor försiktighet ska gälla vid prövning av ny bebyggelse inom riksintressena för kulturmiljövården Bispberg respektive Östra Silvberg-Risshyttjesjön-Jönshyttan. För säkerställande av riksintresset för kulturmiljövården Säters stadskärna hänvisas till temat Säters innerstad.

Riktlinjer och strategier för Bebyggelseutveckling:

- Miljömålet God bebyggd miljö, med precisering, ska vara vägledande för kommunens bebyggelseutveckling.
- Ny bebyggelse ska i huvudsak anknyta till eller komplettera befintlig bebyggelsestruktur.
- Kommunen ska verka för ett attraktivt boende både i tätort och på landsbygden.
- Kommunen ska verka för att byggande av lågenergi hus stimuleras.
- Jämställdhetsperspektivet ska vara en naturlig del i kommunens samhällsbyggande.
- Barnperspektivet i planeringen av den fysiska miljön ska lyftas fram. Kommunen ska i sin planläggning förhålla sig till hur ändrad markanvändning påverkar flickor och pojkar.
- Funktionshinderperspektivet ska inkluderas och förstärka samhällsplaneringen i kommunen.
- När efterfrågan uppstår ska kommunen kunna erbjuda planlagda områden med byggklara tomter inom ett år.
- Tillgång till mark för industri och handel ska finnas i alla kommundelar.

Säters innerstad

Säters tätort är kommunens centralort och i många avseenden dess ansikte utåt. Här finns stora kvaliteter, som bland annat består i boende i genuin småstadsmiljö med närhet till butiker, caféer och restauranger. Det är viktigt att utnyttja och tydliggöra dessa kvaliteter. Detta tema handlar om estetiska och stadsmiljömässiga frågor som berör innerstadens bevarande och utveckling. Kopplat till detta finns förstås även trafiktekniska frågor som i översiktsplanen främst behandlas under temat Kommunikationer. Begreppet Säters innerstad skiljer sig från den faktiska tätorten som framgår av kartan till höger. Detta tema behandlar alltså inte hela tätorten.

Eftersom det första intrycket av en stad eller ort är mycket viktigt är det angeläget att besökare tidigt får en positiv syn på Säter som ort. Den offentliga miljön i centrala Säter, i synnerhet den del som vetter mot riksväg och järnväg, behöver därför en betydande kvalitetsmässig höjning. Innerstaden bör synliggöras från riksvägen och en tydlig infart till centrum skapas. Ett attraktivare och mer lättillgängligt centrum gynnar handeln och det är därför angeläget att hitta trafiklösningar som tillgodoser samtliga behov. Genom Säter löper riksväg 70 och järnvägen som delar stadskärnan och Säterdalen på ett sätt som ur stadsmiljöperspektiv är olyckligt.

Vill man skapa en profil kring tätorten och centrumhandeln är det viktigt att ha ett tydligt koncept. Säter ska stå för något annat än de handels- och kommuncentra som omger kommunen. Ett sådant förslag är att bygga vidare på traditionen av Säter som "trästaden", men att göra det i en modern tappning. Det finns ett stort behov av att komplettera staden i anslutning till riksvägen och därigenom tydligt avsluta innerstaden. En handelsutredning har genomförts. Denna visar bl a att det finns behov av nya kommersiella lokaler. Dessa bör i så fall placeras i zonen mellan riksvägen och trästaden. Nya handelsetableringar bör inte lokaliseras nordost om riks-

vägen. I anslutning till handelsutredningen har ett gestaltningsprogram utarbetats för några av gatorna inom Säters innerstadskvarter. Gestaltningsprogrammet innehåller riktlinjer för utformning för att betona de gator som i handelsutredningen identifierats som Säters handelsstråk. Åtgärdsförslag redovisas med principer för markbeläggning, belysning mm, inte fullbordade lösningar på detaljnivå.

För området vid Ljusterån ska en handlings- och skötselplan tas fram.

Områdesbestämmelser

Särskilda områdesbestämmelser har upprättats för att ta ett samlat grepp kring bevarandefrågorna i den för kulturmiljövården riksintressanta stadskärnan. Bestämmelserna omfattar skyddsbestämmelser för befintliga byggnader, rivningsförbud, utökad lovplikt mm.

Salutorget

Salutorget är det centralt placerade stadsrum som bildar stadskärnans front mot riksväg 70. Torget har också direkt koppling till tätortens kulturmiljöskyddade trähusbebyggelse. Samtidigt finns närheten till Säterdalens friluft- och rekreationsområden öster om riksväg och järnväg. Ett förändringsarbete kring Salutorget ska syfta till att tydliggöra dessa samband fysiskt och visuellt, ge staden ett skyltfönster samt att förbättra torgets funktion som stadsrum. Transportstråkens barriärskapande effekt måste minskas.

Studier kring en ny utformning av Salutorget pågår, parallellt med studier kring resecentrum och

genomfart väg 70, se tema Kommunikationer. I studierna ingår förutsättningar som t ex bättre gång- och cykelförbindelse mellan torget och Säterdalen samt färre antal körfält för väg 70.

Kommersiell verksamhet

En handelsutredning har genomförts för att utreda möjligheter och brister för handeln i centrala Säters. Anläggandet av en cirkulationsplats, enligt ovanstående förutsättningar, skulle få positiv inverkan på handelsverksamheten i centrum. Kommersiell verksamhet behandlas huvudsakligen under temat Näringsliv nedan.

Fastställda mål

Riksintressen

- Större delen av Säters innerstad berörs av riksintresset för kulturmiljövård Säters stadskärna.
- En del av Säters innerstad berörs av riksintressena för kommunikation väg 70 och Dalabanan.

Dalarnas miljömål

- God bebyggd miljö

Dalastrategin

- Dalarna 2016 är en region som tar vara på alla delars attraktionsvärden och tillväxtpotential och som ser sina unika natur- och kulturmiljöer som en tillgång för både lokal och regional utveckling.

Kommunala mål

Genomförd detaljhandelsutredning ska ligga till grund för en kommunal målsättning när det gäller centrumarbetet.

Övergripande miljömål för Säters kommun

- Halterna av luftföroreningar ska inte överskrida miljö kvalitetsnormen, MKN, för utomhusluft.

Genomförande av fastställda mål

Säkerställande av riksintressen

Områdesbestämmelser för Säters innerstad omfattar skyddsbestämmelser för befintliga byggnader, rivningsförbud, utökad lovplikt mm. Bestämmelserna, tillsammans med ett antal gällande detaljplaner, utgör kommunens underlag för hantering av lovpliktiga åtgärder inom stadskärnan.

Riktlinjer och strategier för Sätters innerstad

- Innerstaden ska synliggöras från riksvägen och en tydlig infart till centrum skapas.
- Förhållandet mellan innerstaden, entrén till Säterdalen och ett nytt resecentrum ska förstärkas.
- Handeln ska utvecklas i Sätters innerstad. Karaktären som trivsamt, serviceinriktat småstad ska behållas.
- Åtgärder för att omgestalta de gator som i handelsutredningen identifierats som Sätters handelsstråk ska planeras så att de kan utföras när ledningsarbeten, beläggningsarbeten eller andra underhållsinsatser ska utföras.
- Åtgärder inom Sätters handelsstråk ska utföras med samma ambition och kvalitet avseende funktionalitet, materialval och design, som den riksintressanta kulturmiljön en gång skapades med.

Strandskydd

Strandskyddsbestämmelserna har tillkommit för att trygga förutsättningarna för allmänhetens tillgång till strandområden och bevara goda livsvillkor för djur- och växtlivet på land och i vatten. Strandskydd gäller vid havet och vid insjöar och vattendrag och omfattar land- och vattenområdet 100 meter från strandlinjen, upp på land och ut i vattnet. Länsstyrelsen har möjlighet att i enskilda fall utöka strandskyddsområdet till högst 300 meter, vilket har skett kring Dalkarlen, där strandskyddsområdet på land varierar mellan 100 och ca 200 meter runt sjön. Fram till 2014 ska dessa utökade områden ses över och revideras.

Inom strandskyddsområde är det inte tillåtet att uppföra nya byggnader eller göra förberedelser för bebyggelse, ändra byggnader eller byggnaders användning eller utföra andra åtgärder som hindrar eller avhåller allmänheten från att beträda området eller väsentligen förändrar livsvillkoren för djur- eller växtarter. Förbudet gäller inte åtgärder som behövs

för jord- eller skogsbruket, fisket eller renskötseln och som inte avser att tillgodose bostadsändamål. Dispens från förbuden kan också sökas hos kommunen om det finns särskilda skäl. Följande särskilda skäl kan åberopas vid ansökan om strandskyddsdispens:

- Området är ianspråktaget, inom hemfridszon eller tomtplatsavgränsning.
- Området är väl avskilt från stranden av till exempel en större väg eller järnväg.
- Området behövs för en anläggning som måste ligga vid vatten.
- Området behövs för att utvidga en pågående verksamhet.
- Området behöver användas för att tillgodose ett angeläget allmänt intresse som inte kan tillgodoses utanför strandskyddsområdet.
- Området behöver användas för att tillgodose ett annat mycket angeläget intresse.

För att dispens ska kunna beviljas får inte allmänhetens tillgång till strandområden försämrats eller livsvillkoren för djur- och växtlivet väsentligt förändras.

Inom områden som kommunen i översiktsplanen har pekat ut som områden för landsbygdsutveckling i strandnära lägen finns ytterligare två särskilda skäl för att få dispens:

- Området tas i anspråk för en byggnad, verksamhet, anläggning eller åtgärd som bidrar till utvecklingen av landsbygden.
- Området tas i anspråk för enstaka en- eller tvåbostadshus med komplementbyggnader i anslutning till ett befintligt bostadshus.

De planerade åtgärderna ska ge långsiktiga och positiva effekter på sysselsättningen eller bidra till att bevara service på landsbygden. Det långsiktiga skyddet av stränderna måste samtidigt bevaras. Allmänheten ska ha tillgång till stränderna och de goda livsvillkoren för djur- och växtlivet ska skyddas.

Områden för landsbygdsutveckling i strandnära lägen – LIS-områden

Inom områden som kommunen i översiktsplanen har pekat ut som områden för landsbygdsutveckling i strandnära lägen finns utökade möjligheter för dispens vid prövning i det enskilda fallet eller att upphäva strandskyddet i en detaljplan. En särskild utredning för att få fram lämpliga LIS-områden har genomförts inom ramen för översiktsplanarbetet, vilket lett fram till ett förslag där 11 strandnära områden pekas ut med i de flesta fall en begränsad del av strandsträckan lämplig för LIS-utveckling. De områden som bedömts vara intressanta i Sätters kommun är områdena som:

- Är lämpliga för utvecklingen av landsbygden.
- Är av ett sådant slag och har en sådan begränsad omfattning att strandskyddets syften fortfarande tillgodoses långsiktigt.
- Endast har en liten betydelse för att tillgodose strandskyddets syften i eller i närheten av tätorter.

Syftet är att stimulera den lokala och regionala utvecklingen i områdena, bl a sådana åtgärder som kan antas ge långsiktiga och positiva effekter på sysselsättningen eller bidra till att upprätthålla serviceunderlaget på landsbygden.

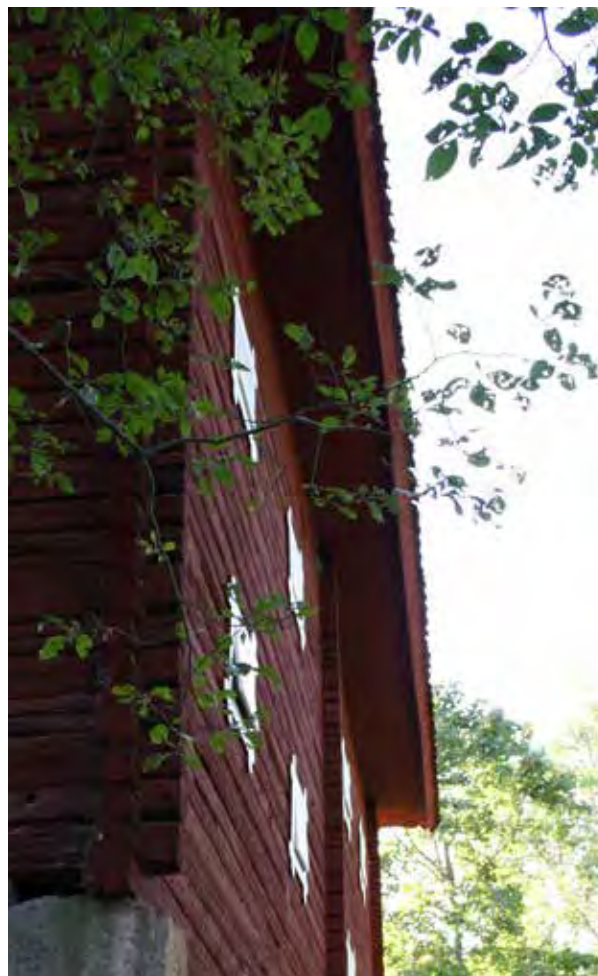
LIS-områden lämpliga för bostäder följer i stort sett kommunens strategi för bebyggelseutveckling som innebär att ny bebyggelse i huvudsak ska anknyta till eller komplettera befintlig bebyggelsestruktur. Exempel på befintlig infrastruktur och service som på så sett kan utnyttjas och förstärkas är:

- Skolor och förskolor som finns i Säter, Enbacka och Stora Skedvi Kyrkby. Förskolor finns även i Mora by och Fäggeby.
- Livsmedelsbutiker som finns i Säter, Storhaga och Stora Skedvi Kyrkby. En servicebutik finns i Fäggeby. Övrig handel är i stort sett koncentrerad till Säter.
- Kollektivtrafik med Dalabanan som passerar genom kommunen med stopp i Säter. Regionala bussar trafikerar väg 70 med flera dagliga turer. Enstaka turer trafikerar väg 80 samt sträckan Borlänge – Smedjebacken vilka passerar Ulvsjöområdet.
- Verksamhetsområden för VA, där en förtätning eller utökning av områden med gemensamma VA-anläggningar är att föredra framför nya enskilda lösningar.

Avvägningar har gjorts mellan områdenas attraktivitet och bl a kultur- och naturvärden, risk för översvämningar, ras och skred mm. Sjöar som idag saknar bebyggelse får förbli orörda. Även sjöar inom kommunens stora opåverkade område är undantagna, till förmån för orördheten.

LIS-områdena redovisas med en ungefärlig avgränsning. Avgränsningen innebär inte att hela området är lämpligt att exploatera. Obebyggda udar, näs och öar är generellt olämpliga för LIS och bör undantas från exploatering. Liksom för övriga strandskyddsområden får inte allmänhetens tillgång till strandområden försämras eller livsvillkoren för djur- och växtlivet väsentligt förändras. Fri passage bör generellt finnas både närmast strandkanten men även mellan framtida tomter för att inte försvåra för allmänhetens tillgång till stränderna.

Andra överväganden än de som är angivna ovan redovisas för respektive LIS-område.

4. Långsjön, området nordväst om sjön. Området är ianspråktaget för en rastplats vid väg 50, som 2008 utsågs till bästa rastplats i Dalarna av Motorvägsmännens riksförbund. Planer finns på att utveckla rastplatsen till en större turistsatsning med övernattingsstugor i kombination med utyrning av kanoter och andra verksamheter som behöver ligga nära sjön. En utökning av verksamheten kan behöva föregås av detaljplaneläggning.

6. Nedre Milsbosjön, området söder om sjön. Förutsättningarna för förtätning av området småhusbebyggelse ska utredas med avseende på blå vägstandard och möjligheten att ansluta nya och befintliga fastigheter till kommunens reningsverk. Attraktivt läge för arbetspendling lokalt och inom regionen, med närhet till Säter och Borlänge. Exploatering ska föregås av detaljplaneläggning. En naturvärdesinventering och en kartläggning av allmänhetens nyttjande av området ska ingå i planarbetet.

5. Lövåsen, området runt den södra delen av sjön Nedre Klingen. Området kan förtätas med bostäder och verksamheter och befintliga verksamheter kan utvecklas utan att strandskyddets syften motverkas. Området är attraktivt för företagande inom turismnäringen, t ex utyrningsstugor m m, genom att det ligger inom Biosfärområdet Älvlandskapet Nedre Dalälvens utvecklingsområde. Enstaka ny bebyggelse kan prövas utan planläggning.

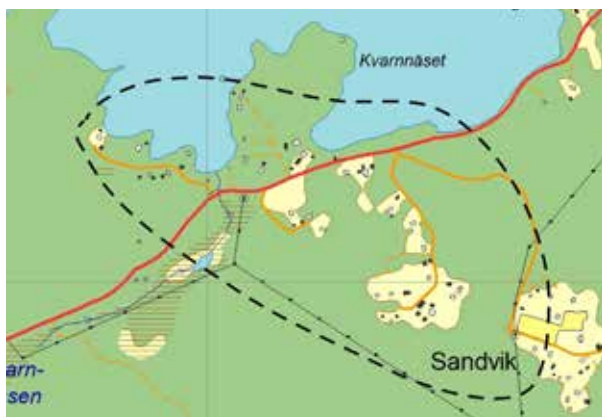
7. Norbo, området norr om sjön Stora Noran. Varje förstärkning av befolkningsunderlaget i kommundelen innebär att möjligheten att förbättra kommunikationer, allmän service, VA-situationen m m ökar. Området kan förtätas med bostäder och verksamheter utan att strandskyddets syften motverkas. Allmänheten kommer även i fortsättningen att ha god tillgång till Stora Norans stränder. Enstaka ny bebyggelse kan prövas utan planläggning.

8. Risshyttan, området norr om Nedre Risshyttesjön. Varje förstärkning av befolkningsunderlaget i området innebär ökade möjligheter till företagande inom turistnäringen, då området är rikt på natur- och kulturupplevelser. Området kan förtätas med bostäder och verksamheter. Enstaka ny bebyggelse kan prövas utan planläggning. Området ligger inom riksintresset för kulturmiljövård Östra Silvberg-Risshyttesjön-Jönshyttan. Stor försiktighet måste iaktas vid lokalisering av ny bebyggelse.

9. Sandvik, ett område söder om Stora Ulvsjön. Varje förstärkning av befolkningsunderlaget i kommundelen innebär att möjligheten att förbättra kommunikationer, allmän service, VA-situationen mm ökar. Området kan förtätas med bostäder och verksamheter utan att strandskyddets syften motverkas. Allmänheten kommer även i fortsättningen att ha god tillgång till Stora Ulvsjöns stränder. Enstaka ny bebyggelse kan prövas utan planläggning.

10. Viken, ett område vid Björknäs udde mellan Ljustern och väg 30423. Attraktiva villatomter kan planeras i nära anslutning till Ljustern. Förutsättningar skapas för att utöka verksamhetsområdet för kommunalt VA till att även omfatta Stoltens fåbodar söder om området. Detaljplaneprogram finns upprättat för området som bl a anger att större delen av Björknäs udde ska undantas från bebyggelse. En naturvärdesinventering och en kartläggning av allmänhetens nyttjande av området ska ingå i planarbetet. Allmänhetens tillträde till stranden och Björknäs udde ska säkerställas.

11. Yttersätra, vid väg 790 mellan Stora Skedvi och Gustafs i anslutning till Dalälven, Kvistabäcken och Ytterbybäcken. Attraktiva villatomter kan planeras med utsikt över älven. Ökat underlag skapas för den lokala service som finns i Stora Skedvi Kyrkby. Ökat underlag skapas även för en gång- och cykelväg till Kyrkbyn samt en förbättrad VA-situation i Yttersätra. Detaljplaneprogram finns upprättat för området. En naturvärdesinventering och en kartläggning av allmänhetens nyttjande av området ska ingå i planarbetet. Allmänhetens tillträde till stranden utmed udden ska säkerställas.

Fastställda mål

Riksintressen

- Holmsjöarna-Kårtyllasjöarna
- Gustafsältet
- Säterdalen och ravin och niplandskapet i Gustafs
- Uppbotjärn
- Grängshammarsån-Frostbrunnsdalen

Dalarnas miljömål

- Bara naturlig försurning
- Ingen övergödning
- Levande sjöar och vattendrag
- Ett rikt växt- och djurliv

Dalastrategin

- Dalarna 2016 är en region som tar vara på alla delars attraktionsvärden och tillväxtpotential och som ser sina unika natur- och kulturmiljöer som en tillgång för både lokal och regional utveckling.

Övriga regionala och kommunala mål

Dalarnas landsbygdsprogram 2006-2012 betonar vikten av tillgång till attraktiva boendemiljöer för att uppnå målet om en hållbar utveckling av landsbygden.

Övergripande miljömål för Sätters kommun

- Exploatering i sjöars och vattendrags strandzoner äventyrar inte möjligheterna till friluftsliv och en rik biologisk mångfald.

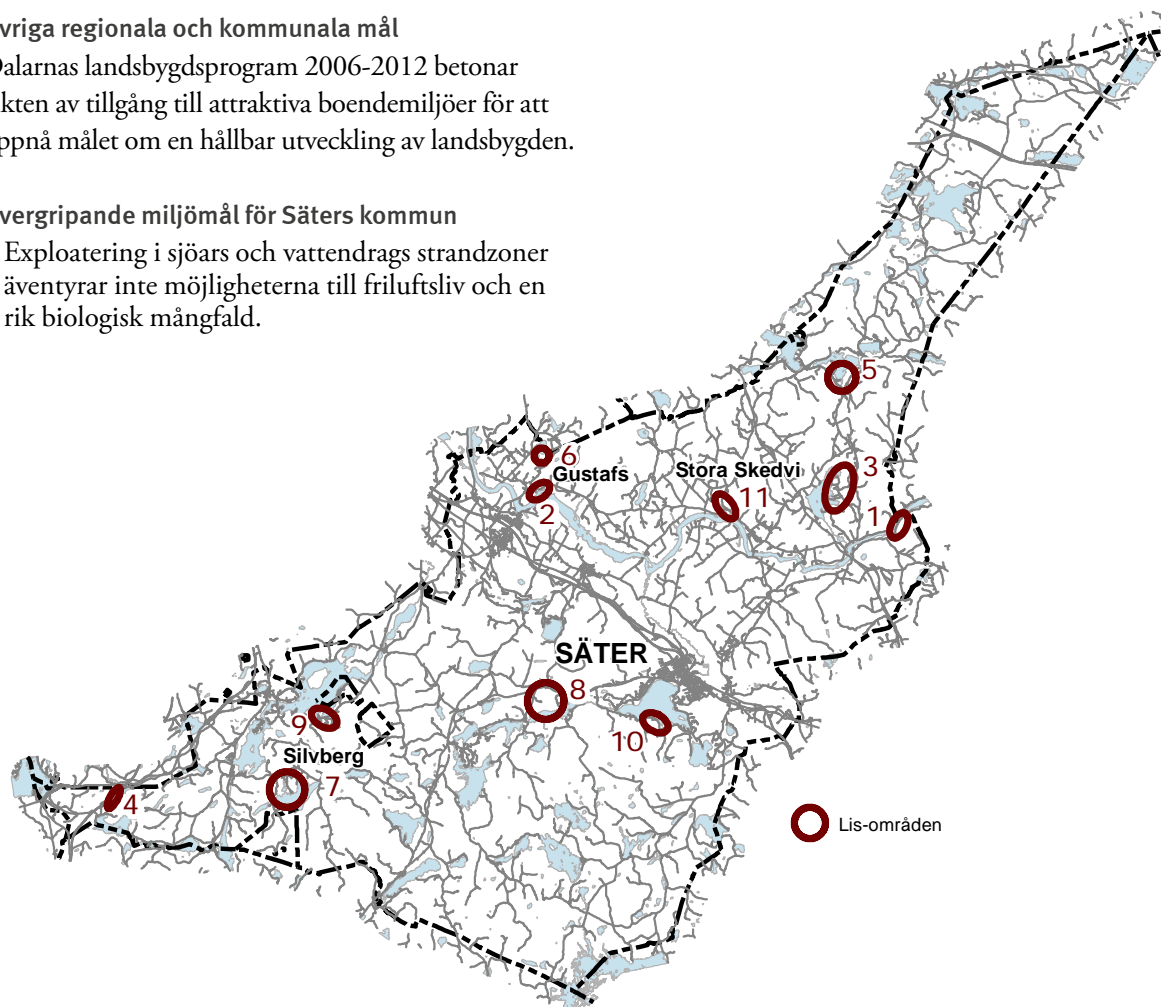
Genomförande av fastställda mål

Säkerställande av riksintressen

Länsstyrelsen saknar för närvarande plan för hur säkerställande av riksintresset Uppbotjärn ska ske. Kommunens inställning är att man tillsvidare är restriktiv till förändringsåtgärder inom detta område.

Riktlinjer och strategier för Strandskydd

- Varje enskilt LIS-projekt ska prövas individuellt. Förutom att skälen till strandskyddsdispens ska klarläggas ska hänsyn också tas till översvämningssrisk samt möjligheten att anordna fungerande vatten- och avloppslösningar. Även trafiksituationen i området bör bedömas, med avseende på tillgänglighet, trafiksäkerhet och vägens kapacitet. En avvägning ska även ske mot andra intressen. Det kan t ex finnas naturvårds- eller kulturmiljövårdsintressen som innebär att området, eller delar av området, är olämpligt att ta i anspråk för bebyggelse eller andra åtgärder.

Kommunikationer

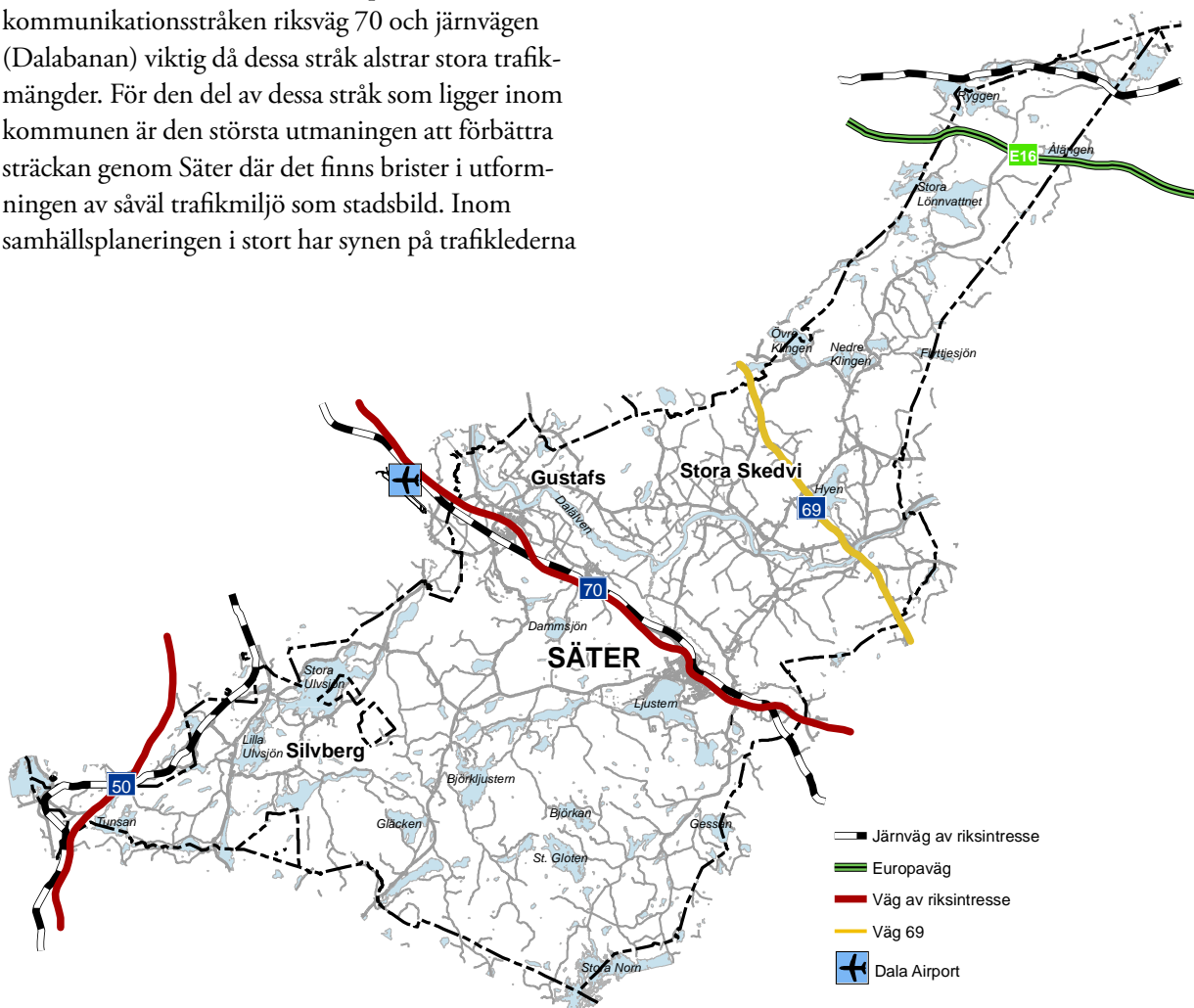
För en kommun av Säters karaktär är väl fungerande kommunikationer av stor betydelse. I ett regionalt sammanhang är det viktigt att de långväga transporterna fungerar effektivt, men lika viktiga är de dagliga resorna inom kommunen. Regionförstoring och arbetspendling innebär ett ökat resande. Precis som i övriga samhället ligger utmaningen för Säters del i att medverka till att skapa effektiva, lönsamma och bekväma transportmöjligheter som samtidigt är skonsamma mot människa och miljö, vilket väl överensstämmer med den definition på hållbart resande som anges i Trafikverkets skrift – Så får vi Den Goda Staden: ”Transporter och resor som är effektiva och bra för såväl ekonomi och samhällsutveckling som hälsa och miljö.”

De riksvägar och järnvägar som passerar genom kommunen bildar stommen i kommunens infrastruktur. Framförallt är kvaliteten på de stora kommunikationsstråken riksväg 70 och järnvägen (Dalabanan) viktig då dessa stråk alstrar stora trafikmängder. För den del av dessa stråk som ligger inom kommunen är den största utmaningen att förbättra sträckan genom Säter där det finns brister i utformningen av såväl trafikmiljö som stadsbild. Inom samhällsplaneringen i stort har synen på trafiklederna

och deras betydelse, utformning och användning ändrats under senare år. Genomfarter bildar ofta barriärer för människors rörelse i staden. Dessutom ligger i begreppet genomfart en syftning mot något som ska passeras utan uppehåll vilket i många fall återspeglas i den fysiska utformningen. Visionen för Säter är en nuvarande transportkorridor omgestaltad till ett attraktivt stadsrum med en tydlig infart till centrum, utan barriärer för gång- och cykeltrafikanter och ett resecentrum med hållplats- och stationslägen i nära anslutning till stadskärnan.

Väg

Utanför kommungränsen genomförs kapacitetshöjande åtgärder på sträckan mellan Avesta och Sala. Inom Säters kommun och till södra länsgränsen har riksvägen byggts om till en mötesfri väg med mitträcken.

Riksväg 69 är en annan viktig transportled genom kommunen, inte minst i fördelningen av turisttrafiken till Siljansområdet och Dalafjällen, men även för arbetspendling mellan södra Dalarna och Falun. En omdragning av vägen förbi Hysta mellan Uppbo och Trollbo har diskuterats i flera år. Kommunen förordar vägsträckning alternativt väst.

Länsväg 780 mot Stora Skedvi och vidare mot Gävle tenderar att bli ett alternativ till Bergslagsdiagonalen. Diskussioner måste därför tas upp med Trafikverket om hur trafiksituationen för oskyddade trafikanter i byn Karlsgårdarna ska lösas. Denna väg är kommunens naturliga väg till Gävle och norrlandskusten.

Järnväg

Järnvägen Dalabanan mellan Uppsala-Mora som passerar genom Säters kommun utgör tillsammans med riksväg 70 ryggraden i Dalarnas kommunikationsnät. En väl fungerande Dalabana är av största vikt för den regionala utveckling som Säters kommun förespråkar. Järnvägen med sina miljövinster bör utnyttjas än bättre i framtiden. Kortare restider och tätare avgångar för persontrafiken samt kapacitetshöjande åtgärder för godstrafiken på banan är nödvändiga förbättringar om Dalabanan ska fortsätta att utvecklas. Konkret förespråkar Säters kommun en utbyggnad till dubbelspårig järnväg till Stockholm med fler uppehåll vid Säters station samt dubbelspår mellan Falun och Borlänge, som är den enskilt viktigaste flaskhalsen på Bergslagsbanan.

Flyg

Dala Airport, som ligger i Borlänge kommun, är av intresse även för Säters kommun då flygplatsen ger möjlighet till snabba kommunikationer. Flyget är ett komplement till övriga trafikslag som gör Dala Airport till en viktig länk till omvärlden. Från Dala Airport går det för närvarande att flyga reguljärt direkt till Göteborg, Malmö och Oslo/Karlstad samt direkt till ett antal charterdestinationer.

Kollektivtrafik

Kollektivtrafikens utveckling är avgörande för en fortsatt tillväxt och ökad sysselsättning på ett sätt som är förenligt med långsiktig hållbarhet. För arbetspendling inom regionen innebär ett hållbart resande

att respektive orters centrala delar behöver nås bekvämt och med hög framkomlighet.

I Säters tätort pågår studier kring ett resecentrum som en strategisk knutpunkt där de lokala, regionala och nationella transportsystemen strålar samman, samtidigt som det är lokaliserat nära stadskärnan. Det ska kunna nås bekvämt och med hög framkomlighet för gång- och cykeltrafikanter. I studierna ingår även möjligheten att anlägga en pendelparkering i ett stationsnära läge.

Dalabanans intressenter utreder möjligheterna för pendeltågstrafik mellan Säter-Borlänge-Falun, med ett stationsläge även i Mora by i Gustafs.

I Gustafs bör förutsättningarna utredas för att skapa ett hållplatsläge för regionbussar i anslutning till riksväg 70 vid Storhaga.

Gång och cykelvägnät

En ökad gång- och cykeltrafik är en viktig del av ett tillgängligt och långsiktigt hållbart transportsystem. En ökad övergång från bil till GC-trafik stärker såväl miljöarbetet genom minskade utsläpp från biltrafiken som folkhälsan genom ökad motion. För att på allvar möjliggöra ett byte från bil till GC-trafik, är det viktigt att skapa sammanhängande gång- och cykelvägnät, som kan erbjuda arbets- och utbildningspendling, inklusive barns skolvägar och äldres trygghet, inom tätorter samt mellan närliggande tätorter. Målsättningen ska vara trygga och säkra GC-stråk som är väl upplysta, inte alltför avskilda från övrig trafik, men fortfarande utan biltrafik.

Gång- och cykelvägnätet i kommunens centrala delar är ganska väl utbyggt. Dock behöver möjligheten förbättras när det gäller att nå Borlänge kommun. Möjligheten att nå Hedemora kommun har tillgodosetts i samband med ombyggnaden av väg 70 till en mötesfri väg med mitträcken. Ett sammanhängande GC-stråk har skapats genom att binda samman ett antal mindre vägar som sträcker sig vid sidan av riksvägen.

Trygga och säkra GC-stråk behöver skapas mellan Säter och Bispbergshyttan, och sedan vidare mot St Skedvi Kyrkby samt mellan Yttersätra och Kyrkbyn.

En trygg och säker gång- och cykelförbindelse behöver skapas i Enbacka mellan Mora by och Storhaga och vidare till Enbacka skola. Ett tryggt och säkert GC-stråk mellan Hysta-korset och Fäggeby behöver även skapas i samband med att väg 69 byggs om.

IT

Kommunens roll i IT-infrastrukturfrågor är att skapa förutsättningar för ett teknik- och operatörsneutralt kommunikationsnät som når offentlig verksamhet, allmänhet och företag. Kommunen ansvarar för att planering och projektering av utbyggnad görs för den IT-infrastruktur som inte marknaden tillhandahåller. Målet är att täcka hela kommunen. Stadsnät är under utbyggnad. Samtliga telestationer i kommunen är utrustade för bredbandsanslutning via ADSL, dvs via den fasta telefonförbindelsen. Några få hushåll kan inte få bredband beroende på att man bor för långt ifrån en telestation, har delad ledning eller att man bor i områden där telestationen ligger i grannkommunen och denna inte är utbyggd. IT-infrastrukturfrågor inbegriper regionala och nationella kopplingar. Vid framtagandet av kommunens IT-infrastrukturprogram har koordinering skett med samtliga grannkommuner för att säkra att Sätters kommun har en likartad målstruktur som dessa.

Telekommunikation

Söder om Ljustern finns ett område som, främst av landskapsbildsmässiga skäl, redovisas som ett tätortsnära stort opåverkat område enligt 3 kap 2 § miljöbalken (se temat Bebyggelseutveckling). Inom denna zon finns ingen eller dålig täckning för mobil telefoni. Några planer på utbyggnad finns inte heller. Även Grängshammar och Skenshyttan har dålig täckning för mobil telefoni.

Fastställda mål

Riksintressen

- Väg 50
- Väg 70
- E 16
- Järnväg i stornätet Uppsala-Mora (Dalabanan)
- Järnväg i stornätet Gävle-Kil/Frövi (Bergslagsbanan)
- Sätters station
- Borlänge Dala Airport

Dalarnas miljömål

- Begränsad klimatpåverkan
- Frisk luft
- Bara naturlig försurning
- Ingen övergödning
- God bebyggd miljö

Dalastrategin

- Dalarna 2016 lever i ett aktivt och vardagligt utbyte med omvärlden – ett utbyte som underlättas av ständigt förbättrade kommunikationer.

Övriga regionala och kommunala mål

- Länstransportplan 2010-2021, Region Dalarna, som anger tre målbilder: EU-mål, nationella mål samt Dalarnas målbild med Dalastrategin som utgångspunkt.

Övergripande miljömål för Sätters kommun

- Klimatpåverkan från transporter minskar och andelen förnyelsebara bränslen ökar.
- Miljöanpassade och energieffektiva kollektivtrafiksystem är tillgängliga och av god kvalitet och det finns attraktiva, säkra och effektiva gång- och cykelvägar.
- Smart IT används för minskad energiförbrukning och för att öka möjligheterna att bo på landsbygd.

Genomförande av fastställda mål

Säkerställande av riksintressen

En eventuell omgestaltning av väg 70 genom Sätters tätort kommer att ske inom ramen för gällande detaljplan från 2003-02-10 och i samråd med Trafikverket m fl. Markanvändning intill transportleder för farligt gods behandlas under rubriken Hälsa och säkerhet. Planer och lovärenden inom Dala Airports influensområde (se kartan under rubriken Hälsa och säkerhet) ska remitteras till Dalaflyget.

Riktlinjer och strategier för Kommunikationer

- Kommunen ska tillsammans med andra berörda kommuner och länsstyrelser m fl verka för en regional utveckling av järnvägen och främst en utbyggnad till dubbelspårig järnväg mellan Falun och Stockholm.
- För att ytterligare öka användning och tillgänglighet till kollektiva färdmedel ska kommunen medverka till att skapa ett resecentrum strategiskt placerat i centrala Säter.
- Trygga och säkra gång- och cykelförbindelser i lokalt, kommunalt och regionalt perspektiv ska skapas.
- Kommunen verkar för ökad delaktighet och ökat inflytande från medborgarna. I detta spelar informationsteknologi en viktig roll.
- Kommunen verkar för ökad delaktighet och ökat inflytande från medborgarna. Kommunen ska verka för att alla hushåll ska ha tillgång till bredband av hög kvalitet.

Klimatförändringar

Vårt sätt att leva, speciellt i de rikare delarna av världen, kan leda till omvälvande förändringar av klimatet – om detta råder en stor samstämmighet bland forskare och beslutsfattare. Eftersom klimatförändringar på flera sätt hotar att undergräva basen för det moderna samhället är det viktigt att alla delar av samhället, från individ till stat, tar sitt ansvar för att minska förändringarna. Kommunen har ett stort ansvar som grovt kan delas upp i tre områden:

1. Förebyggande åtgärder mot negativa klimatförändringar.
2. Förebyggande åtgärder mot negativa klimatförändringars effekter.
3. Handlingsplaner för akuta effekter.

De förebyggande åtgärder, där kommunen har möjlighet och skyldighet att påverka utvecklingen, kommer att beskrivas närmare i kommunens energi- och klimatstrategi. I princip hela samhället behöver involveras i detta arbete, men de största insatserna berör rimligen vårt sätt att färdas, användningen av energi

samt våra konsumtionsvanor, speciellt vårt val av mat. Förebyggande åtgärder mot klimatförändringarna återfinns därför under bl a temaområdena Kommunikationer respektive Energi och teknisk försörjning.

Ett förändrat klimat kan få många effekter, vilka idag kan vara svåra att överblicka. Mycket tyder dock på att Sverige och Säter i ett globalt perspektiv kommer att höra till de mer lyckligt lottade områdena, där riktigt omvälvande katastrofartade förändringar inte är speciellt troliga. Vår vilja att agera här och nu måste därför bygga på en solidaritet med befolkningen i andra områden, vilka hotas av effekter i en helt annan skala. Särskilt viktigt blir detta när man tänker på att det snarast är vår lyxkonsumtion i nord som är källan till de hotande problemen i syd.

Klimatets föränderlighet är en viktig faktor att beakta vid planering av bebyggelse och annan mänsklig aktivitet. Vår möjlighet att mildra effekterna av ändrade klimatbetingelser avgörs till stor del av hur vi placerar verksamheter i förhållande till risker för översvämning, ras och skred, ökad stranderosion på grund av ökade flöden etc. Samarbete mellan kommuner på regional nivå är väsentligt i sammanhanget. Samtidigt måste handgripliga förberedelser och de kedjereaktioner som kan uppstå av ett förändrat klimat hanteras i kommunala handlingsplaner med koppling till temat Hälsa och säkerhet.

Översvämningar

Översvämningar till följd av förändrade väderförhållanden är sannolikt den konsekvens som kommer att bli mest påtaglig för Sätters kommun och dess omgivningar. Redan idag uppstår återkommande problem framförallt under vårfloden.

Kommunerna längs Dalälven, Dalälvens vattenregleringsföretag, dammägare och länsstyrelserna i Dalarna, Gävleborg och Uppsala har tillsammans arbetat fram en plan för hur de olika organisationerna ska samarbeta vid dammbrott i Dalälven. Beredskapsplaneringsprojektet innebär att länsstyrelser, kommuner och dammägare var för sig och samordnat utvecklar beredskapsplaneringen för dammbrott. Organisationernas beredskapsplaner ska tas fram utifrån ett gemensamt planeringsunderlag med översvämningsskarteringar som dammägarna och Svenska Kraftnät har tagit fram. Beredskapsplanen för Sätters kommun redovisas i informationsfoldern

Dammbrott – så gör du om en damm i Dalälven går sönder, som finns på www.sater.se.

Sedan tidigare har Länsstyrelsen också, i februari 1990, redovisat översvämningskänsliga områden i hela länet. I Sätters kommun kan följande områden, utöver Dalälven, hotas av översvämning: (se även kartan Bebyggelseutveckling):

- Vattensystemet från nedre Klingen-Hyen-Dalälven vid Fäggeby (Nyängsån)
- Länsväg 771 väster om sjön Tryllännet
- Östra delen av Nedre Risshyttesjön
- Ljusterån mellan sjön Ljustern och Säterdalen
- Holmsjöarna
- Norr om Siksjön
- Sydöstra delen av Flaxan
- Skenshyttenäs

Tillfälliga översvämnningar till följd av skyfall bedöms generellt komma att öka i framtiden. Var dessa kommer att inträffa är omöjligt att säga men följderna i tätbebyggda områden kan bli nog så allvarliga i form av kostsamma källaröversvämnningar och påverkan på tekniska system.

Räddningsverket (numera Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, MSB), har gjort en översiktlig undersökning av stabilitetsförhållandena vid Dalälven och en fördjupad stabilitetsutredning i Fäggeby. Erosion av älvstranden är en naturlig och ständigt pågående process och någon koppling till klimatförändringen kan egentligen inte göras annat

än på grund av ökade flöden. Älvens naturliga rörelser och förändring är lika svårbedömd som effekterna av en kommande klimatförändring. Dock är det möjligt att man, genom att belysa vilka problemområden som finns idag, kan förbereda sig på en eventuell ytterligare påverkan, som ett förändrat klimat kan innebära. Därför bör den tidigare utredningen om rasrisker uppdateras, även vad gäller mindre vattendrag. Det finns idag bättre förutsättningar och metoder för att kartlägga skredrisker, ravinbildning och andra former av erosion. Ett exempel är den nya höjddatabasen som baseras på laserskannad data som här kan ses som ett värdefullt verktyg för att hitta områden med aktiv erosion som på grund av vegetation kan vara svår att upptäcka i flygbilder och även vid fältkartläggning. Dessa data finns att tillgå för Dalälven.

Angående räddningsinsatser vid extrema väderförhållanden, se temat Hälsa och säkerhet.

Kommunen anser det nödvändigt att tillsammans med Länsstyrelsen Dalarna, MSB, Boverket och andra ansvariga statliga myndigheter utveckla en strategi för att undvika översvämningsrisker. Samtliga kommunens förvaltningar och bolag ska kontinuerligt arbeta förebyggande inom områden där klimatförändringar kan tänkas komma att påverka verksamheten. Ett exempel är VA-frågor. Vid kraftiga regn och stora nederbördsmängder kommer avloppsledningssystemen att bli hårt ansträngda. Detta kan innebära risk för översvämnningar i exempelvis dagvattensystem och källare.

Övriga konsekvenser av klimatförändringar

Många samhällssektorer påverkas även av andra konsekvenser av klimatförändringar än översvämningar. Exempelvis kan kortare perioder med tjälad mark innebära större svårigheter med avverkningar/uttransport av virke i skogsbruket, varma torra somrar kan innebära avbräck i jordbrukets produktion och förändringar i temperatur och nederbördsförhållanden kan leda till spridning av nya skadegörare till såväl jordbruks- och skogsmark som i trädgårdssammanhang.

Fastställda mål

Riksintressen

Klimatförändringarna riskerar att få omfattande påverkan på riksintresseområdena. Effekterna är så generella och svåröverblickbara att inga specifika områden idag kan pekats ut framför andra.

Dalarnas miljömål

- Begränsad klimatpåverkan
- Bara naturlig försurning
- Skyddande ozonskikt
- Ingen övergödning
- God bebyggd miljö

Dalastrategin

- Dalarna 2016 är välkänt och respekterat för sitt miljöarbete och sitt sätt att använda energi- och miljöomställningen till utveckling och tillväxt.

Övriga regionala och kommunala mål

Enligt Länstransportplanen för Dalarna 2004-2015 ska transportsystemen miljöanpassas genom omställningsfaktorer som ger ekonomiska fördelar till bränslen och teknik som kan samspela med naturen.

Det regionala energiprogrammet har som mål att hållbara och miljöanpassade energilösningar ska vara en naturlig del av samhällsutvecklingen år 2016.

Övergripande miljömål för Sätters kommun

- Sätters kommun ska minska sina koldioxidutsläpp med 25 % till 2020.

Genomförande av fastställda mål

Säkerställande av riksintressen

I dagsläget påverkas inga riksintressen av effekter direkt hänförliga till klimatförändringar även om påverkan

på riksintressena i Säterdalen aktualiserades i juli 2009 genom en försvagad dammanläggning i samband med högt vattenstånd i sjön Ljustern. Den kommunala strategin som ska tas fram kommer att vara kommuntäckande och således även behandla riksintressen.

Riktlinjer och strategier för Klimatförändringar

- En beredskapsplan ska utformas, innehållande förebyggande arbete mot klimatförändringens effekter samt handlingsplaner för akuta situationer. Beredskapsplanen ska tas fram i samförstånd med ansvariga myndigheter och omgivande kommuner och utgångspunkten bör vara att det är en mellankommunal fråga. Beredskapsplanen bör bland annat behandla kommunikationer, jordbruk och skogsbruk.
- Som underlag för bestämmelser i detaljplaner ska sannolikheten för översvämningar (låg, viss eller stor) bedömas tillsammans med lämplig markanvändning (betydande eller mindre betydande samhällsfunktioner). Även risker för ras, skred och erosion ska bedömas.
- Bestämmelse om lägsta tillåtna nivå på färdigt innergolv ska anges i detaljplaner för nya bostäder inom områden där det föreligger risk för översvämning.
- Riktlinjer ska tas fram för ny bebyggelse vid Dalälven där risk för ras, skred och erosion föreligger.

Tillgänglighet

Tillgänglighet handlar om att människor med olika funktionsnedsättningar, men även barnfamiljer och äldre, utan svårighet ska kunna använda den gemensamma bebyggelsemiljön. Människors möjlighet att delta i samhället är beroende av hur gator, torg och publika lokaler är utformade. Att så många som möjligt, trots en funktionsnedsättning, kan leva och förflytta sig utan stöd ifrån andra människor är en fråga om livskvalitet och människovärde. I Sverige bedöms 1,3 miljoner människor ha någon form av permanent funktionsnedsättning.

Långsiktigt anses en ökad tillgänglighet vara positiv för samhällsekonomin eftersom produktion och konsumtion ökar medan sociala kostnader minskar. Tekniska lösningar på tillgänglighetsproblemen finns, men det är viktigt att även ta hänsyn till de estetiska och kulturhistoriska värden som finns i den offentliga miljön och bebyggelsen. En miljö som är tillgänglig

och användbar för personer med olika funktionsnedsättningar innebär en miljö som är bättre för alla samt tillgång för alla till ett gemensamt kulturarv. Omvänt utvecklar tillgängligheten kulturarvet.

Var tid sätter sina spår i kulturarvet utan att det förvanskas eller upphör att vara värdefullt. Tvärtom utvecklas kulturarvet genom dessa förändringar och kan därigenom fortsätta att spela en viktig roll i samhället. Att göra väl fungerande, och helst permanenta, lösningar i bra material och med god design blir tillägg från vår tid som vittnar om när vi på allvar började prioritera frågor om alla människors rätt till kulturarvet (se ”Tillgängligheten utvecklar kulturarvet” av Mikael Wahldén, utredare vid Handisam, Myndigheten för handikappolitisk samordning och Christian Runeby, enhetschef Riksantikvarieämbetet). FN antog 1993 tjugotvå standardregler för delaktighet och jämlikhet där den femte regeln innebär införande av handlingsprogram som gör den fysiska miljön tillgänglig för alla oavsett funktionsnedsättning. Regeringen har därefter antagit dokumentet Från patient till medborgare – en nationell handlingsplan för handikappolitiken som betonar vikten av att kommunerna upprättar övergripande handikapprogram. Vidare har plan- och bygglagen ändrats så att tydligare krav ställs på tillgänglighet på allmänna platser och i byggnader. Enligt 8 kap 2 och 12 § PBL ska för befintliga allmänna platser och lokaler dit allmänheten har tillträde, enkelt avhjälpta hinder undanröjas för att öka tillgängligheten och användbarheten för personer med nedsatt rörelse- eller orienteringsförmåga.

En inledande inventering av tillgängligheten har gjorts av ett tjugotal stråk samt lekplatser i Sätters centrala delar. Arbetet har sammanfattats i en rapport som också ger förslag på vilka åtgärder som behövs för att göra Sätters centrala delar tillgängligare. De flesta åtgärder är av enklare slag som att minska på

lutningar, fasa ned höga kanter eller placera ut en extra vilplats, men kan även kräva större insatser som att t ex bredda en trottoar. Rapporten avgränsar sig till att behandla den yttre miljön. Ansvar för den inre miljön i lokaler dit allmänheten har tillträde ligger hos fastighetsägaren.

Fastställda mål

Riksintressen

- Inga riksintressen finns utpekade enbart utifrån temat Tillgänglighet. Temat berör däremot riksintresset för kulturmiljövård Sätters stadskärna, vilket innebär att förändringar för en förbättrad tillgänglighet ska ske med hänsyn till riksintresset.

Dalarnas miljösmål

- God bebyggd miljö

Dalastrategin

- Dalarna 2016 är en region där jämställdhet och mångfald också ses som drivkrafter för utveckling och tillväxt.

Övriga regionala och kommunala mål

Kommunens inventering av den yttre miljön i Sätters centrala delar är klar och redovisas i rapporten Säter På väg mot tillgänglighet för alla, LIME samhällsplanering, Borlänge 2007-01-24. Rapporten innehåller även åtgärdsförslag med olika prioritering.

Genomförande av fastställda mål

Säkerställande av riksintressen

Vid förändringar för en förbättrad tillgänglighet som berör riksintresset för kulturmiljövården Sätters stadskärna ska kommunen tidigt i processen samråda med antikvariskt sakkunniga.

Riktlinjer och strategier för Tillgänglighet

- En tillgänglighetsplan tas fram senast 2014 som anger nödvändiga åtgärder för att uppnå ökad tillgänglighet för alla.
- Åtgärder för en förbättrad tillgänglighet ska planeras så att ska enkelt avhjälpta hinder i Sätters centrala delar är undanröjda vid utgången av 2015.
- Åtgärder för en förbättrad tillgänglighet för befintliga allmänna platser ska planeras så att de kan utföras när ledningsarbeten, beläggningsarbeten eller andra underhållsinsatser ska utföras.
- Riksintresset för kulturmiljövården Sätters stadskärna får inte påtagligt skadas av åtgärder som förbättrar tillgängligheten.
- Tillgänglighetsåtgärder inom Sätters stadskärna ska utföras med samma ambition och kvalitet avseende funktionalitet, materialval och design, som den riksintressanta kulturmiljön en gång skapades med.

Tillväxt och mellankommunala frågor

Den allmänna samhällsutvecklingen går mot ökat kommunalt samarbete, både i Sverige och utomlands. Därigenom bildas direkt och indirekt större och starkare regioner. Skälen till samarbete varierar men ofta är det ekonomiska orsaker som ligger bakom. Vissa frågor låter sig heller inte begränsas av administrativa gränser utan behöver ses i större sammanhang. Sådana exempel är klimat- och kommunikationsfrågor, att stärka regionens attraktionskraft, skapa bättre service till näringslivet, evenemang, turism mm.

Sätters kommun ser i huvudsak utvecklingen som positiv och ska självklart anpassa sig till de förhållanden som råder. Kommunen är också på god väg då samarbeten inom flera områden redan är i full gång. Regionala frågor behandlas idag av ett antal olika organ. Översiktsplanen är ett utmärkt forum för kommunen

Tillväxt och mellankommunala intressen

att tydliggöra sin ståndpunkt i ett antal frågor av mel-lankommunal och regional karaktär.

Region Dalarna

Region Dalarna är det formella samverkansorganet mellan kommuner i Dalarna. Organisationen ansvarar bland annat för att samordna och effektivisera det regionala utvecklingsarbetet i Dalarna. Denna roll innehades tidigare av Länsstyrelsen. Region Dalarna arbetar bl a med tillväxtprogram, kompetensförsörjning, omvärlds-analys, projektmedel för regional utveckling och infra-strukturfrågor. Strategidokumentet Dalastrategin ligger till grund för den regionala utvecklingen.

Falun Borlänge-regionen AB

Falun Borlänge-regionen AB, där Säter blev medlem 2001, är ett utvecklingsbolag som ägs av kommuner-na Falun, Borlänge, Gagnef, Ludvika, Smedjebacken och Säter. Bolagets huvudsakliga uppdrag är att öka regionens attraktionskraft.

I det arbetet ingår bland annat att marknadsföra Falun Borlänge-regionen, med sina två centralorter och 160 000 invånare. Bolaget driver också utveck-lingsprojekt som bidrar till regionens framgångsrika näringslivsutvecklingsarbete. För att nå ut bredare görs en gemensam satsning med norska Hamarregionen för att uppnå målsättningen Nordens bästa inlandsregio-ner 2020. En kamp i hård konkurrens som idag hand-lar mycket om den livsmiljö som staden och platsen kan erbjuda för att locka kreativa människor som i sin tur kan bidra till utvecklingen av våra regioner.

Samverkan ska också leda till effektivisering och förbättringar av det kommunala arbetet i respektive kommun, viktiga delar i vår regions attraktionskraft.

Biosfärområdet

Älvlandskapet Nedre Dalälven

År 2011 utnämnde FN-organet UNESCO, efter godkännande av den svenska regeringen, Älvlandska-pet Nedre Dalälven till biosfärområde. Det innebär att området har unikt värdefulla natur- och kultur-miljöer och att det pågår ett aktivt samarbete för hållbar utveckling.

Nio kommuner ingår; från Säter i väster till Älvkarle-by vid havet i öster. Nedre Dalälvens Intresseförening har uppdraget att samordna biosfärbetet. Biosfär-området yttre gräns följer i stort sett Dalälvens avrin-

ningsområde i berörda kommuner. Biosfärområde innebär en zonering i kärnområden, buffertzoner och utvecklingsområden. Kärnområdet utgörs av älvpå-verkade naturreservat, Natura 2000 områden och Färnebofjärdens Nationalpark. Buffertzonerna kring kärnområdena följer strandskyddet.

Syftet med biosfärområdet är att gynna de boende i området. Utnämningen innebär inte några nya lagar eller regler för markanvändning. Det handlar om landsbygdsutveckling och att bevara genom brukan-de. Man kan förvänta sig ett ökande antal besökare vilket gynnar företagande, främst turistentreprenörer men också andra branscher. Det kan i sin tur leda till ökad inflyttning både av företag och enskilda perso-ner. En annan prioriterad verksamhet är att området ska användas mer för forskning och undervisning.

Älvlandskapet Nedre Dalälven är ett av fyra om-råden i Sverige som fått denna utnämning. Det är ett starkt internationellt varumärke som ger regionen en positiv profilering och ökar omvärldens intresse.

Dalabanans Intressenter

Intresseföreningen Dalabanan består av kommuner, länsstyrelser och regionala organ som ligger utmed Dalabanans sträckning eller i nära anslutning till banan. Intresseföreningen ser som sin huvuduppgift att utgålligt och framgångsrikt verka för en positiv utveckling av Dalabanan på lång sikt. Syftet är att tydliggöra nuvarande problem och att definiera vilka insatser som krävs för att uppnå önskad förbättring. Utvecklingsarbetet ska ske i samförstånd med övriga aktörer – Trafikverket, SJ, länstrafikbolag, näringsliv och andra organisationer.

Deltagande kommuner

Avesta, Borlänge, Falun, Gagnef, Heby, Hedemora, Leksand, Mora, Orsa, Rättvik, Sala, Säter, Uppsala och Älvdalen.

Deltagande länsstyrelser/regionala organ

Länsstyrelsen Dalarna, Länsstyrelsen Västmanlands län, Region Dalarna och Regionförbundet Uppsala län.

Intresseföreningen Bergslaget

Intresseföreningen Bergslaget består av 30 kommu-ner i Dalarnas, Värmlands, Örebro, Västmanlands och Gävleborgs län. Föreningens syfte är att främja

områdets långsiktiga utveckling och vara opinionsbildare och intressebevakare för regionen. Man har blivit varit initiativtagare till Tåg i Bergslagen med syftet att stärka kollektivresandet över länsgränserna.

Boende- och arbetsmarknad

I det inledande visionsavsnittet fastslås att Säter ska vara en attraktiv boendekommun med bra kommunikationer till regionens större arbetsmarknad och till Mälardalen. Säter delar boende- och arbetsmarknad med i första hand Falun, Borlänge och Hedemora kommuner. Sätters största tillgång i detta sammanhang är möjligheten att erbjuda högkvalitativt boende på såväl landsbygd som i en levande stadskärna. Att den gemensamma bostads- och arbetsmarknaden har lokala skillnader och kvalitéer är till nytta för samtliga kommuner.

Kommunikationer

En viktig fråga är upprustning och utbyggnad till dubbelspårig järnväg mellan i första hand Falun och Borlänge, men på längre sikt även mellan Falun och Stockholm. En sådan skulle betyda mycket för regionen. Restiden till Stockholm och Mälardalen skulle förkortas vilket bidrar till regionförstoring och tillväxt. Arbetet för dubbelspår på Dalaban drivs av Dalabanans intressenter och Sätters kommun stödjer dess ambitioner. En förutsättning för att dubbelspårig järnväg ska kunna genomföras är dock att sträckan genom Sätters tätort kan utvecklas på ett sätt som gynnar både snabba, täta kommunikationer och en positiv utveckling av stadsmiljön. För Sätters del är en hastighetsökning genom centrum ett problem, både buller- och vibrationsmässigt, men även genom att antalet tåg som stannar i Säter då kan riskera att minska. Borlänge Dala Airport är ett mellankommunalt intresse där flygplatsens möjligheter till snabba kommunikationer med omvärlden ger fördelar för Sätters näringsliv samtidigt som Säter bidrar med passagerarunderlag till flygplatsen. Flygets rutter passerar dessutom över Sätters kommun vilket teoretiskt skulle kunna innebära problem med bullerstörning för boende. I dagsläget bedöms dock inget stort problem föreligga men vid planering av framtida bebyggelse ska detta beaktas.

Sätters kommun prioriterar en utbyggnad av sammanhängande stråk för gång- och cykeltrafiken, även över kommungränserna, och avser att föra fram denna fråga som ett mellankommunalt intresse.

Räddningstjänst

Sätters kommun ingår tillsammans med Borlänge, Falun och Gagnef i Räddningstjänstförbundet Dala Mitt. Detta är ett samarbete i form av ett så kallat kommunalförbund, bildat 1998, där man har en gemensam organisation för att lösa de uppgifter man har enligt Lag om skydd mot olyckor (SFS 2003:778).

Grushushållning

Grus blir alltmer en bristvara i samhället och det är därför viktigt att hushålla och även återvinna grus i största möjliga mån. Vid exempelvis större infrastrukturprojekt kan dessa tillgångar behövas även utanför kommungränserna. Bergkross och andra material kan i hög grad ersätta naturgrus vid de flesta användningsområden. Rätt goda tillgångar på krossbart berg bör också finnas i kommunen, även om stränga krav ställs på hänsyn till andra intressen. En gemensam grushushållningsplan har tidigare upprättats för Sätters, Borlänge, Falu och Gagnefs kommuner. Denna har dock idag till stor del spelat ut sin roll.

I många fall finns det en konflikt mellan utvinning av naturgrus och dricksvattenuttag. Rekommendationen för Sätters kommun är nu att dricksvattenförsörjningen prioriteras före annan markanvändning. Detta hänsynstagande ska inte enbart omfatta befintliga vattentäkter, utan även områden med goda grundvattenförekomster, vilka kan komma att bli värdefulla i en framtid med ändrade förutsättningar. Stor hänsyn måste även tas till exempelvis naturvårds-, kulturmiljö- och landskapsbildsvärden samt bullerförhållanden. Vid avslutning av täkter ska efterbehandling göras i den omfattning det behövs för att säkerställa grundvattenskydd i täktbotten. Samtidigt måste möjligheterna att skapa miljöer med öppen solvarm sand beaktas, då sådana är av stor betydelse för insektslivet och annan biologisk mångfald.

Fastställda mål

Riksintressen

- Inga riksintressen finns utpekade enbart utifrån temat Tillväxt och mellankommunala frågor. Temat berör däremot bl a riksintresset för naturvård Säterdalen och ravin- och niplandskapet i Gustafs samt riksintressena för trafikslagets anläggningar väg 50, 70 och E 16, Bergslagsbanan, Dalabanen och Borlänge Dala Airport.

Dalarnas miljömål

- Begränsad klimatpåverkan
- Bara naturlig försurning
- Grundvatten av god kvalitet
- Ett rikt odlingslandskap
- God bebyggd miljö
- Ett rikt växt- och djurliv

Dalastrategin

- Dalarna 2016 lever i ett aktivt och vardagligt utbyte med omvärlden – ett utbyte som underlättas av ständigt förbättrade kommunikationer.

Övriga regionala och kommunala mål

Länstransportplanen för Dalarna 2004-2015 har som mål att år 2007 ska kommunikationerna – via vägar, järnvägar, tele, data och flyg – vara så goda att länet är attraktivt och konkurrenskraftigt för boende, näringsliv och turism. Dessutom ska transportsystemen miljöanpassas genom omställningsfaktorer som ger ekonomiska fördelar till bränslen och teknik som kan samspela med naturen.

För räddningstjänstens verksamhet gäller som mål att

- Inga människor ska omkomma eller skadas allvarligt till följd av brand eller olyckshändelser med farligt gods.
- Inga viktiga företag (stora arbetsplatser, viktiga för utvecklingen av regionen eller dylikt) ska slås ut till följd av brand.
- Inga värdefulla kulturbyggnader ska förstöras av brand.
- Kommunernas skadekostnader till följd av brand ska närma sig noll.

Övergripande miljömål för Sätters kommun

- Naturgrus nyttjas endast där det inte är tekniskt möjligt eller ekonomiskt rimligt att använda ersättningsmaterial.

Genomförande av fastställda mål

Säkerställande av riksintressen

Se temana Kommunikationer samt Naturvård.

Riktlinjer och strategier för Tillväxt och mellankommunala frågor

- Sätters profilering i regionen ska förstärkas.
- Flera av de områden som under temat Bebyggelseutveckling redovisas som utvecklingsområden för bostäder har lokaliserats med hänsyn till kommunikationsfördelar vid arbetspendling, dvs regionförstoring.
- Planer som medger en förändrad användning av mark- och vattenområden som enligt översiktsplanen omfattas av mellankommunala intressen ska diskuteras med berörda parter. Kommunen ska i den fysiska planläggningen arbeta för en bebyggelsestruktur som underlättar hållbara och effektiva kommunikationer och transporter.
- Dricksvattenförsörjningen ska prioriteras före annan markanvändning.
- Kommunen anser det nödvändigt att tillsammans med Länsstyrelsen, MSB, Boverket och andra ansvariga statliga myndigheter utveckla en strategi för att undvika översvämningsrisker.
- Samtliga kommunens förvaltningar och bolag ska kontinuerligt arbeta förebyggande inom områden där klimatförändringar kan tänkas komma att påverka den egna verksamheten. Man ska även ha beredskap för att kunna tackla framtida klimatrelaterade problem.
- Räddningstjänsten ska följa och aktivt delta i samhällets utveckling och genom olycks- och skadeförebyggande samt skadeavhjälpande åtgärder arbeta för ett bättre skydd och en högre säkerhet för människor, miljö och egendom. Genom olycks- och skadeförebyggande åtgärder ska räddningstjänsten eliminera eller reducera riskkällor. Man ska även genom övning, utbildning och utveckling ha en god beredskap för, samt effektivt kunna genomföra skadeavhjälpande åtgärder av olika slag under såväl i fred som under höjd beredskap.

Friluftsliv och rekreation

Kommunens vision är att Säter ska vara en attraktiv boendekommun och medborgare och gäster ska ha möjlighet att utöva friluftsliv och rekreation på

ett varierat och lättåtkomligt vis. För att uppfylla visionen är det viktigt att människor i vardagen har tillgång till exempelvis tätortsnära strövområden och motionsspår. Den begränsade storleken hos kommunens tätorter gör att vi bör ha goda grundförutsättningar för detta. Likafullt är en klok och ansvarsfull exploatering av områden för exempelvis näringslivs- eller bostadsändamål viktig – både för att behålla friluftsvärdena i sig och för att möjligheten att enkelt nå grönområden inte äventyras. Det är också viktigt att sådana områden sköts på ett sådant sätt att de verkligen upplevs som lockande. Inom kommunen finns ett antal attraktiva områden för dessa ändamål. Kommunägd skog i bostadsnära områden ska därför i första hand betraktas som rekreationsområden och i andra hand som produktionsskog. För den kommunägda marken ska hänsyn till detta tas vid upprättande av skötselplaner. Kalhyggesfria slutavverkningsmetoder, extra vikt på röjning av stigar och varsamhet mot markskador kan vara arbets sätt i dessa.

Biosfärområde

Älvlandskapet Nedre Dalälven, där de centrala delarna av Sätters kommun ingår, utnämndes 2011 till biosfärområde av FN-organet UNESCO. Syftet är i korthet att bevara biologisk mångfald, främja utveckling och stödja olika samhällsliga projekt. Detta innebär i sig att intresset för bygden kan förväntas öka.

Även förväntningarna på servicenivå när det gäller turistinformation och olika anordningar kan öka, men i gengäld möjligheterna att få särskilt utformat stöd för framåtsyftande satsningar.

Särskilda ändamål

Badplatser

I kommunen finns sex stycken kommunala badplatser – Ljusternbadet, Skönvik (också i Ljustern), Solvarbo-Dammsjön, Hyen, Övre Klingen och Lilla Ulvsjön. Dessa anläggningar sköts av Gatukontoret, medan tillsyn inklusive vattenprovtagning sköts av Miljö- och byggkontoret. Solvarbo-Dammsjön och Ljusternbadet är också så kallade EU-bad (fler än 200 badande/dag vid vissa tillfällen) för vilka EU:s badvattendirektiv gäller.

Fritidsfiske

Följande mindre strömmande vattendrag är särskilt skyddsvärda för fiskevärden: Jönshytteån, Gessån upp till Nisshyttan, Ljusterån uppströms avloppsreningsverket, Grängshammarsån, bäcken mellan Tunsan och Fäbodsjön samt Hyttbäcken från Dammsjön. Även Dalälven har ett stort värde för fritidsfiske.

Ledsystem

I kommunen finns flera typer av anordnade ledsystem för vandring, mountainbike-cykling, skidåkning res-

pektive skoteråkning. Sträckningen av dessa framgår av kartan. Skötseln av lederna sker till stor del via ideella föreningar, samt via Länsstyrelsen i de fall de är kopplade till naturreservaten.

Områden av särskilt intresse

Ljustern

Sjön Ljustern är en värdefull tillgång för friluftslivet i kommunen. Ett stadsnära vatten innebär uppenbara skönhets- och trivselsvärden. Förutom detta används sjön för bad och båtliv och såväl sommar- som vinter-tid för fiske. Under perioder med goda isförhållanden lockas många också till skridsko- och sparkåkning samt promenader. Som ett led i ett EU-projekt har kommunen under senare tid bidragit till att utveckla dessa värden genom exempelvis satsningar på förbättrad information, röjningar och handikappfiskebryggor, vindskydd mm utplacerade på ett tiotal platser runt sjön.

Säterdalen

Säterdalens ravinsystem är av riksintresse och har stort värde för friluftsliv och rekreation.

Det ligger nära Sätters tätort och Solvarbo. Området är dessutom ett turistmål med besökare från hela landet. Här finns gott om vandringsleder i det unika natur- och kulturlandskapet.

Åsenområdet

Det sammanhängande skogsområdet som avgränsas av Fritidsvägen och vägen Dalkarlnäs-Lerviken-Kullsveden nyttjas flitigt för det rörliga friluftslivet och innehåller ett utvecklat spårssystem. Marken är dock känslig för slitage.

Skolornas och förskolornas utflyktsområden

Positiva möten med djur och växter under skoltiden kan vara en betydelsefull faktor för att skapa en god natursyn hos barn och ungdomar. Utifrån detta är det viktigt att barnperspektivet tillåts genomsyra skötseln av marker i skolornas direkta grannskap och att särskilda utflyktsmiljöer uppmärksammas och att långsiktiga skötselplaner upprättas. Detta är främst ett ansvar för kommunen själv.

Andra områden av särskilt intresse

Ett antal geografiska områden är av intresse för friluftslivet. Dessa redovisas utförligare i D Delområden längre fram i översiktsplanen:

- Trylännet
- Dalsbyberget
- Området söder om Ljustern
- Stabberget
- Ulvsjöarna

I övrigt gäller att friluftslivets intressen bevakas i samband med exempelvis bygglovsansökningar till kommunens miljö- och byggkontor.

Fastställda mål

Riksintressen

- Säterdalen

Dalarnas miljömål

Miljömålen för Levande sjöar och vattendrag. Myllrande våtmarker. Levande skogar. God bebyggd miljö samt Ett rikt växt- och djurliv berör indirekt temat Friluftsliv och rekreation.

Dalastrategin

- Dalarna 2016 är en region som präglas av socialt välbefinnande och god hälsa – inte minst för barnen – och där människors vilja och kunskap som drivkraft för utveckling och tillväxt tas tillvara.

Övriga regionala och kommunala mål

Kommunens miljövårdsplan anger som mål att inga föroreningar ska begränsa vattenområdenas värde för fiske, friluftsliv eller som vattentäkt.

Övergripande miljömål för Sätters kommun

- Områden som är viktiga för rekreation och friluftsliv identifieras, främjas och tillgängliggörs.
- Skogsbruket bedrivs på ett sådant sätt att hänsyn tas till skogens värden för rekreation och friluftsliv.
- Det finns natur- och grönområden med närhet till bebyggelsen och med god kvalitet, låg bullernivå och tillgänglighet så att behovet av utomhuslek, rekreation och lokal odling tillgodoses.
- Insatser ska göras för att locka till utevistelse, och miljöer i närheten av skolor och förskolor är av särskild vikt.

Genomförande av fastställda mål

Säkerställande av riksintressen

Naturvårdens och friluftslivets intressen prioriteras.

Riktlinjer och strategier för Friluftsliv och rekreation

- En grönstrukturplan tas fram för Sätters tätort.
- Långsiktiga skötselplaner ska upprättas för tätortsnära kommunägd mark. Områden med höga friluftsliv- och rekreationsvärden ska prioriteras i detta arbete.
- Kommunen ska i sin planering arbeta för att fritidsfiskets intressen prioriteras i särskilt betydelsefulla vattendrag.

Jordbruksmark

Jordbruk dominerar markanvändningen inom stora delar av kommunen, främst i ett centralt stråk utmed Dalälven. Totalt finns cirka 9000 hektar jordbruksmark. Dessa områden är viktiga ur både lokalt och nationellt perspektiv. Jordbruk är, ofta i kombination med skogsbruk, en mycket betydelsefull del av det lokala näringslivet. Till stor del är driften inriktad på mjölk- och köttproduktion. Brukandet av marken är en förutsättning för landskapets öppethållande och i och med detta också för visionen om boende i högklassig natur- och kulturmiljö och möjligheterna till en uthållig turism- och besöksnäring.

Jordbruksnäringen har under efterkrigstiden genomgått stora förändringar och strukturrationaliseringar. Idag råder en situation med relativt stor konkurrens om åkermark i de mer centrala delarna av jordbruksområdet. Hänsyn till detta och jordbrukets behov i stort ska tas vid bebyggelseplanering, eftersom alltför närliggande bebyggelse riskerar att ge upphov till klagomål på gödselspridning, allergier, transporter, buller från höfläktar etc. Den pågående globaliseringen av jordbruket som näringsgren, med koppling till internationella börskurser, klimatpåverkan mm är i det kommunala perspektivet både ett hot och en möjlighet. Rationaliseringen har också fått till följd att mindre

jordbruksföretag avvecklats. Hos en del av dessa har det fått till följd att ängs- och betesmarker vuxit igen. Då dessa marker är av stor betydelse för både natur- och kulturmiljövården får bevarandet av de kvarvarande naturliga fodermarkerna ses som en angelägen uppgift.

En annan aspekt på jordbrukets betydelse är det ökande intresset för närproducerad mat, bl a med utgångspunkt i intresset att minska mängden fossila bränslen som åtgår för transporter och i och med detta även matens klimatpåverkan. Det är av stor vikt att Sätters kommun och Dalarna kan erbjuda alternativ i form av närproducerade livsmedel. Lokal livsmedelsproduktion skapar också sysselsättning på landsbygden. Samtidigt är det viktigt att energiförbrukningen vid den lokala produktionen hålls så låg som möjligt så att den relativa vinsten inte går förlorad.

Jordbrukets näringsbelastning på omgivande sjöar och vattendrag måste minska genom bland annat förbättrad gödselhantering, förändrade brukningsmetoder samt lokalt anpassade vegetationsklädda kantzoner utmed bäckar och diken. De mest prioriterade områdena för detta arbete framgår av den vattenvårdsplanering Länsstyrelsen tagit fram med utgångspunkt i EU:s vattendirektiv.

Temakartan redovisar så kallade EU-block, sammanhängande jordbruksmark som ägaren har rätt att söka EU-stöd för. Marken kan vara åker eller betesmark. Frågan om landskapets öppethållande är ofta avhängig av möjligheten att nå ekonomisk hållbarhet i jordbruket.

Ur miljöperspektiv och perspektivet av landskapets öppethållande är det önskvärt att marken kan odlas med energigröda i händelse av att den inte kan nyttjas för livsmedelsproduktion eller annan jordbruksverksamhet.

Fastställda mål

Riksintressen

- Inga riksintressen finns utpekade enbart utifrån temat Jordbruk. Uppbotjärn, Säterdalen, Holmsjöarna, Bobygden och Grådö-Hamre-Husby (till största delen i Hedemora kommun), vilka är utpekade utifrån naturvårdsmässiga, geologiska och kulturmiljömässiga aspekter, är dock till stor del belägna inom jordbruksmark och kräver hänsyn vid brukandet. Enligt 3 kap 4 § MB får brukningsvärd jordbruksmark tas i anspråk för bebyggelse eller anläggningar endast om det behövs för att tillgodose väsentliga samhällsintressen och detta behov inte kan tillgodoses på ett från allmän synpunkt tillfredsställande sätt genom att annan mark tas i anspråk.

Dalarnas miljömål

- Begränsad klimatpåverkan
- Giftfri miljö
- Ingen övergödning
- Grundvatten av god kvalitet
- Ett rikt odlingslandskap

Övriga regionala och kommunala mål

Dalarnas landsbygdsprogram 2006-2012 (delprogram i Dalastrategin) anger det övergripande målet att Dalarna ska ha en långsiktigt hållbar, levande och attraktiv landsbygd med socialt välfungerande byar, bygder och orter, höga natur- och kulturvärden och ekonomisk livskraft. Delmålet är Ett öppet kulturlandskap – levande och attraktivt med biologiska och kulturhistoriska värden.

Programmet förespråkar också en ökad produktion av biogrödor, spannmål och biogas för uppvärmning och transporter.

I Utvecklingsplan för Näringslivs- och utvecklingsenhetens arbete åren 2011-2014 anges följande

långsiktiga mål för de gröna näringarna (all näringsverksamhet som har sin bas i jord, skog och landsbygdens miljö):

- Att de gröna näringarna i Sätters kommun ska ha en positiv framtidstro och investeringsvilja.
- Att öka intresset för närproducerade och ekologiska produkter från Sätters kommun.

Övergripande miljömål för Sätters kommun

- Arter och naturtyper knutna till odlingslandskapet, tex ängs-, hag- och våtmarker, bevaras.

Genomförande av fastställda mål

Säkerställande av riksintressen

Naturvårdens och friluftslivets intressen prioriteras.

Riktlinjer och strategier för Jordbruksmark

- Åkermark ska så långt möjligt bevaras för fortsatt jordbruksproduktion.
- Vid prövning av om jordbruksmark kan tas i anspråk för bebyggelse eller andra anläggningar ska stor hänsyn tas till jordbruksmarkens kvalitet ur brukningssynpunkt samt till den eventuella förekomsten av natur- eller kulturvärden. Syftet ska vara att ge största möjliga skydd för jordbruket i de områden där odlingslandskapet bör behållas, samt främja miljömålet Ett rikt odlingslandskap.
- Kommunen ska verka för bättre förutsättningar när det gäller produktion av närproducerade livsmedel.
- Kommunen ska aktivt intressera och påverka brukarna till fortsatt hävd av bevarandevärda ängs- och hagmarksobjekt.

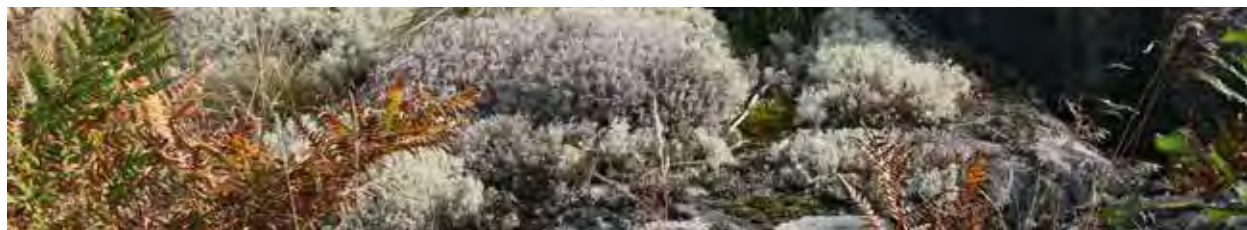
Skogsmark

Lika mycket som Sätters kommun är en jordbruksbygd är det också en skogsbygd. Bygdens historia med bergsbruk och tidig industrialisering har medfört att skogen tidigt brukats och varit betydelsefull för framförallt kolning. Detta tema behandlar främst sko-

gen som ekonomisk tillgång och anger kommunens uppfattning om hur skogsbruket bör utvecklas. Idag är skogsbruket, ofta i kombination med jordbruk, en betydelsefull näringsgren i kommunen. Hänsyn till detta måste därför tas i samband med till exempel bebyggelseplanering, vägdragningar och liknande. Arealen produktiv skog i kommunen uppgår till cirka 41200 hektar, fördelat på följande sätt:

Skogsägare	Innehav (hektar)
Privata	25800
Bergvik skog	9100
Kommunen	1800
Övriga	4500

Kommunens skog, som förvaltas av Mellanskog, är miljöcertifierad enligt FSC (Forest Stewardship Council). Kommunens ambition med det egna skogsinnehavet är att kunna vara ett föredöme för ett uthålligt brukande av skogen, där ett ekonomiskt utbyte kan kombineras med bevarade natur, friluft- och kulturvärden. Det är en generell målsättning att människor som bor i kommunens tätorter ska ha god tillgång till skogsområden för rekreation. Kommunens ambition i tätortsnära områden är därför att på den egna marken sköta marken med andra metoder än kalhyggesbruk för att bevara känslan av ”rekreationsskog” och vårda stigar, bär- och svampställen etc. Hyggesfritt skogsbruk kan om möjligt även tillämpas på kommunens övriga skogsinnehav. Ett samarbete med Skogsstyrelsen och privata markägare kring dessa frågor är också önskvärt. Exempelvis finns i anslutning till Åsenområdet ett sammanhängande skogsområde som avgränsas av Fritidsvägen och vägen Dalkarlnäs-Lerviken-Kullsveden. Inom området finns ett välutnyttjat spårssystem för skidåkning och terränglöpning. Skogsbruket behöver anpassas så långt som möjligt så att området kan behålla sitt stora värde som närströvsområde.

I kommunen finns ont om egentlig naturskog. Enbart mindre områden i branter och liknande har undgått att på ett mer påtagligt sätt påverkas av skogsbruk. Det är därför viktigt att skydda de skogar som trots allt har naturskogsvärden. En identifiering av skyddsvärda områden har skett i Skogsstyrelsens så kallad nyckelbiotopsinventering. Naturvärden i skogsmark redovisas vidare under temat Naturvård. För skogsnäringen gäller de regler om naturvårdshänsyn som föreskrivs i 30 § skogsvårdslagen.

Fastställda mål

Riksintressen

Inga riksintressen finns utpekade enbart utifrån temat Skogsbruk. Säterdalen, Gustafsältet och Östra Silvberg-Risshyttan-Jönshyttan, vilka är utpekade utifrån naturvårdsmässiga, geologiska och kulturmiljömässiga aspekter, är dock till största delen belägna i skogsmark och kräver hänsyn vid brukandet. Enligt 3 kap 4 § MB ska skogsmark som har betydelse för skogsnäringen så långt möjligt skyddas mot åtgärder som kan påtagligt försvåra ett rationellt skogsbruk.

Dalarnas miljömål

- Giftfri miljö
- Myllrande våtmarker
- Levande skogar
- Ett rikt odlingslandskap
- God bebyggd miljö

Övriga regionala och kommunala mål

Enligt Dalastrategin finns mycket att göra för att höja skogs- och jordbruksmarkens produktionsförmåga av bioenergi, inte minst genom en ökad odling av energiogrödor.

Övergripande miljömål för Sätters kommun

- Skogens produktionsvärde ska skyddas samtidigt som den biologiska mångfalden bevaras samt kulturmiljövärden och sociala värden värnas.
- Kommunens skogsbruk ska bedrivas på ett föredömligt sätt.

Genomförande av fastställda mål

Säkerställande av riksintressen

Naturvårdens och friluftslivets intressen prioriteras.

Riktlinjer och strategier för Skogsmark

- För att säkerställa miljöbalkens krav på att den skogsmark som har betydelse för skogsnäringen så långt möjligt skyddas mot åtgärder som påtagligt kan försvåra ett rationellt skogsbruk ska kommunen lokalisera bebyggelse med hänsyn till skogsbruket, samt upprätthålla en dialog med skogsägare om planering där det kan finnas motstående intressen.
- Kommunen ska verka för att tätortsnära skog bevaras och vårdas för rekreations- och naturvårdsändamål. Skötselplaner upprättas för den kommunägda skogen.

Naturvård

Sätters kommun har ett varierat naturlandskap främst bestående av skogsmarker i norr och söder och jordbruksområden i den centrala delen av kommunen efter Dalälven. Det mest framträdande enskilda området är Säterdalen, ett totalt sett närmast milslångt ravinsystem. Säterdalens flora och fauna är på många sätt unika för våra trakter och har också under lång tid varit ett populärt besöksmål. Tillsammans med exempelvis Gustafsältets deltaformationer och vindskapade sanddynor är den också ett av de geologiska naturvärden, kopplade till omdaning av landskapet i samband med isavsmältningen, som kommunen är så rik på.

Jordbrukslandskapet längs Dalälven har en stor artrikedom. Att turister och människor på genomresa får ett bestående positivt intryck av kommunen är också värdefullt. Kraven på ekonomisk avkastning gör dock att mer småskaliga jordbruksmarker och naturliga fodermarker som ängar och hagar riskerar att rationaliseras bort. Ett fortsatt bevarande av dessa marker är därför ytterst angeläget. Kommunens möjligheter att påverka situationen bygger främst på information och rådgivning.

Den andra dominerande naturtypen är skogen. Denna har till stor del varit brukad under lång tid, då gruvor, hyttor och andra anläggningar kopplade till bergsbruket tidigt krävt stora mängder kol och virke. Egentliga naturskogar med exempelvis större tillgång till död ved är därför sparsamt förekommande. Å andra sidan finns fortfarande miljöer som trots sin brukningshistoria inte alls eller på mycket länge varit kalavverkade och därför har förutsättningar såväl för att återskapa naturvärden som för att utveckla alternativa skötselformer. Kommunen har också ovanligt stor tillgång på värdefulla lövskogar.

Naturskydd förekommer i många olika former och av olika dignitet. Nedan redovisas de områden inom kommunen som har starkast skydd. På tematkartan redovisas även områden som utgör biotopskydd eller som finns redovisade i länsstyrelsens inventeringar/sammanställningar:

1. Naturvårdsprogram för Kopparbergs län. Presenterar allmänna drag i länets natur och redovisar i text och på karta värdefulla naturområden. I och med detta har det både karaktären av ett instrument för samhällsplanering och en utflyktsguide för den naturintresserade allmänheten.
2. Våtmarker i Kopparbergs län. En sammanställning av samtliga större våtmarkers naturförhållanden, ingreppsbild och bevarandevärden. Rapporten rymmer våtmarker med varierande grad av naturvärden. I vår våtmarksfattiga del av länet bör dock större våtmarker generellt ses som starkt bevarandevärda.
3. Dalarnas ängar och betesmarker. En sammanställning av kvarvarande värdefulla ängar och betesmarker, med noteringar om bland annat vegetation/flora, kulturhistoria, hävdförhållanden, värdeomdöme och åtgärdsförslag.
För arbetet med naturvärden finns även kommunens naturvårdsplan som redovisar kunskapen och situationen för olika artgrupper och biotoper, samt möjliga åtgärder för att förbättra situationen för den biologiska mångfalden. Naturvårdsintressena bevakas också vid exempelvis bygglovsärenden.

Vidare finns söder om Sätters tätort ett område som under temat Bebyggelseutveckling redovisas som ett tätortsnära stort opåverkat område, fritt ifrån

kraftledningarna och master. Meningen är att detta område till största delen ska vara fredat från ny bebyggelse och på sikt utvecklas till en sorts "vildmark". Benämningen syftar främst på allmänna upplevelse-kvaliteter och en ostörd landskapsbild, men även på naturvärden. Områdesbestämmelser med inriktning på naturvårdande skötsel bör upprättas för området.

Skyddade områden

Naturresevat även Natura 2000-områden

- Säterdalen
- Bispsbergs klack (utökning pågående)
- Holmsjöarna
- Risshytte hage
- Dammsjön (endast naturresevat)
- Nerigården (pågående naturresevatbildning)

Landskapsbildsskydd

- Säterdalen är till stor del naturresevat, men skydd för landskapsbildningen enligt naturvårdslagen finns också kvar.

Andra områden av särskilt intresse

Följande områden bedöms av kommunen ha sådana naturvärden att de i avsnittet D – Delområden, längre fram i översiktsplanen, givits särskilda rekommendationer med hänsyn till detta:

- Uvberget
- Stora Mossen
- Norrhytteravinen
- Mörtaberget
- Laggårbo
- Limberget
- Ravin- och niplandskapet i Gustafs
- Älvtandskapet mellan nedre Tosarby och nedströms Fäggeby
- Djupdalarna
- Pannlappen
- Älgmossen

Vattenvårdsplanering

Via de särskilda Vattenmyndigheterna och Länsstyrelsens arbete finns en vattenvårdsplanering med utgångspunkt i EU:s vattendirektiv. Ett framtaget åtgärdsprogram visar de åtgärder som krävs för att

uppnå god status ur såväl kemiskt som biologiskt perspektiv. Flera av kommunens sjöar, exempelvis Rasjön, Nedre Milsbosjön och Hönsan, är kraftigt näringspåverkade. Flera vatten har också förhöjda metallhalter på grund av tidigare bergsbruk. Inventering pågår av enskilda avlopp, kartering av näringsutlakning från jordbruksmark har genomförts.

Kommunens inriktning är att planering och exploatering inte får leda till försämrad vattenkvalitet enligt vattendirektivet. Arbete pågår med att utöka kunskapen om status på kommunens vattenförekomster. I VISS-databasen (VattenInformationSystem Sverige) som finns tillgänglig på kommunen, finns senaste kunskap och statusklassning över länets alla vattenförekomster. På tematkartan Jordbruk och MKN i sjöar redovisas de sjöar i kommunen som har sämst ekologisk respektive kemisk status.

Fastställda mål

Riksintressen

- Holmsjöarna-Kårtyllasjöarna
- Gustafsältet
- Säterdalen och ravin- och niplandskapet i Gustafs
- Bispbergs klack
- Snickargården
- Uppbotjärn

Dalarnas miljömål

- Begränsad klimatpåverkan
- Bara naturlig försurning
- Säker strålmiljö
- Levande sjöar och vattendrag
- Levande skogar
- Ett rikt odlingslandskap
- God bebyggd miljö
- Ett rikt växt- och djurliv

Dalstrategin

- Dalarna 2016 är en region som tar vara på alla delars attraktionsvärden och tillväxtpotential och som ser sina unika natur- och kulturmiljöer som en tillgång för både lokal och regional utveckling.

Kommunala mål

Kommunens naturvårdsplan innehåller en mängd mål eller åtgärdsförslag för att arbeta med de nationella och regionala miljömålen på kommunal nivå.

Övergripande miljömål för Sätters kommun

- Naturligt förekommande djur och växter ska ges förutsättningar att fortleva, vilket är en förutsättning för vår långsiktiga välfärd.
- Halterna av gödande ämnen i mark och vatten ska inte ha någon negativ inverkan på människors hälsa, förutsättningar för biologisk mångfald och igenväxning.

Genomförande av fastställda mål

Säkerställande av riksintressen

Säterdalen och ravin- och niplandskapet i Gustafs – naturvård och friluftsliv prioriteras.

Gustafsältet: kommunen avser att prioritera naturvårdens och friluftslivets intressen. Avgränsningar mellan natur- och grustäktsintressen ägnas särskild uppmärksamhet i området söder om Mora by samt mellan Dammsjön och Solvarbo.

Bispbergs klack: naturvård och friluftsliv prioriteras. Reservatsbestämmelser finns.

Snickargården: naturvård och friluftsliv prioriteras.

Uppbotjärn: naturvård och friluftsliv prioriteras.

Holmsjöarna-Kårtyllasjöarna: naturvård och friluftsliv prioriteras.

Riktlinjer och strategier för Naturvård

- Områdesbestämmelser upprättas för kommunens stora opåverkade område med syfte att säkerställa ett skogsbruk med inriktning på naturvårdande skötsel.
- Vattendirektivet ska uppfyllas vid all planläggning och byggande.

Kulturmiljövård

Staden Säter fick stadsrättigheter 1642. Detta år upprättades också den första stadsplanen av Jon Arhuidson. Sätters kulturmiljöer innefattar en mängd historiska platser. Den unikt bevarade trästaden, klassad som riksintresse, med gatunät från 1600-talet har ett betydande kulturvärde. Vid mitten av 1700-talet inföll blomstringstiden för Sätters industri och många stora industrier anlades då, bl a Sätters bruk. Vid uppbyggandet av staden under det följande århundradet följdes sedan helt 1600-talets uppfattning.

Stora Skedvi är en av Dalarnas äldsta socknar. Bygden kring älven med sina lättodlade jordar lockade tidigt människor att bosätta sig här, troligen redan på stenåldern. Stora Skedvi kyrka med anor från 1200-talet anses tack vare sin medeltidsprägel och sina takmålningar vara en av landskapets vackraste. Skedvibygden präglas av jord- och skogsbruk. Det senare utvecklades tidigt genom goda jordar och förståndiga bönder varigenom Skedvi blev en rik bygd. Delar av socknen bär minnen av bergsbruk.

Vidare finns i kommunen Silverringen, en kulturslinga genom Silverbergs och Sätters bergslagsområden som uppvisar hur ett månghundraårigt bergsbruk med gruvor, hyttor och hammare har format historiskt förtätade platser i en naturskön omgivning.

Solvarboravinen, en förgrening av den mer kända Säterdalens ravinsystem har bildats genom att Hyttbäcken har grävt sig ner i de lösa jordlagren och sidorna därefter eroderat. Ravinen är på sina ställen hela trettio meter djup. Vid Solvarbo finns Hyttbäcksbron, en magnifik stenvalvsbro byggd på 1860-talet.

1998 gjordes en stor kulturmiljöinventering av Dalarnas museum, Kulturmiljöer i Sätters kommun, som även innehöll allmänna råd i kulturmiljövård. Avsikten är att inventeringen, som togs fram i preliminär form, ska aktualiseras och ges en sådan form att den kan fungera som ett stöd för tillvaratagande och utvecklingen av kulturmiljöerna i kommunen, främst de som inte har säkerställts genom områdesbestämmelser eller ingår i D Delområden.

Större delen av Sätters innerstad berörs av riksintresset för kulturmiljövård Sätters stadskärna. Kommunens inriktning är att innerstaden ska synliggöras bättre från riksvägen och att en tydligare infart till centrum skapas. Vid utvecklingen av Sätters stads

entré mot väg 70 är det viktigt att ta tillvara och utveckla de kulturhistoriska kvalitéerna även i detta område bland annat i form av den äldre industribyggelsen på andra sidan järnvägen.

I Bispberg finns områdesbestämmelser upprättade för Bispbergs gruva mm för att skydda riksintresset för kulturmiljövård för själva gruvområdet och Bispbergs herrgård. Arbete pågår med att utreda förutsättningarna för att utöka planområdet för områdesbestämmelserna till att omfatta en större del av riksintresset Bispberg, så att även bymiljön i slutningen nedanför själva gruvområdet ingår.

Skedvibygden har stora upplevelsevärden. En utbyggnad av en gång- och cykelväg mellan Stora Skedvi Kyrkby och Bispbergshyttan kräver stort hänsynstagande till den kulturhistoriskt värdefulla vägsträckningen och det öppna kulturlandskapet.

Riksintresset för kulturmiljövården Bobygden har ett högt kulturhistoriskt värde genom ett upplevelserikt kulturlandskap och sitt samband med Världsarvet Falun, med flera välbevarade bebyggelsemiljöer som till exempel Stora och Lilla Klingsbo.

Nedre Risshyttesjön ingår i utvecklingsområde för bostäder och är av riksintresse för kulturmiljövård Östra Silverberg-Risshyttesjön-Jönshyttan. Stor försiktighet måste tas vid ny bebyggelselokalisering.

Utöver riksintressena för kulturmiljövård finns intressen av mycket stort kulturhistoriskt värde så som Grängshammar, Solvarbo by och Ulvshyttan. I Solvarbo by har kommunen upprättat områdesbestämmelser med avseende på kulturmiljövården.

För utvecklingen av Silveringen som kulturhistorisk led är det väsentligt att de ingående miljöerna ges ett planmässigt skydd. Tex bör en eventuell exploatering i Sandviken vid Lilla Ulvsjön föregås av en noggrann planläggning med hänsyn till de kulturhistoriska lämningarna i området och närheten till Silveringen. För den mycket välbevarade och kulturhistoriskt värdefulla bruksmiljön i Grängshammar bör områdesbestämmelser till skydd för områdets kulturvärden upprättas.

Förutom de riksintressen och andra områden av intresse för kulturmiljövården som redovisas i översiktsplanen finns en mängd övriga forn- och kultur lämningar inom kommunen, från alla tidsperioder, ända från inlandsisens avsmältning för ca tiotusen år sedan och framåt. Exempelvis har bergsbruket sedan tidig medeltid utgjort en väsentlig del av försörjningen för befolkningen inom nuvarande Sätters kommun, med historiska lämningar som gruvhål, varphögar, hammarsmedjor, kolbottnar mm.

Fasta fornlämningar är skyddade enligt kulturminneslagen. Länsstyrelsen är tillsynsmyndighet över länets fornlämningar. Uppdraget består i att skydda, vårda, informera om och öka tillgängligheten

till fornlämningsmiljöerna, så att både dagens och morgondagens generationer kan förstå och uppleva det historiska kulturarvet. Det är också Länsstyrelsen som beslutar om eventuella ingrepp i ett fornlämningsområde.

För att ta reda på vilka fornlämningar som finns i såväl marker som bebyggda områden tillhandahåller Riksantikvarieämbetet en söktjänst kallad FMIS eller Fornsök. Tjänsten är allmänt tillgänglig genom Internet. I Skogsstyrelsens Skogens pärlor, som också är tillgänglig genom Internet, döljer sig många av skogens sevärdheter. Här redovisas värdefulla skogsområden och kulturlämningar i svenska skogar.

Fastställda mål

Riksintressen

- Sätters stadskärna
- Bispsberg
- Bobygden
- Östra Silvberg-Risshyttjesjön-Jönshyttan
- Grådö-Hamre-Husby*

**En del av detta "Hedemora område" finns inom Sätters kommun*

Dalarnas miljömål

- Ett rikt odlingslandskap
- God bebyggd miljö
- Kulturvärden nämns även i miljömålen Levande sjöar och vattendrag, Myllrande våtmarker och Levande skogar samt Ett rikt växt- och djurliv.

Dalastrategin

- Dalarna 2016 är en region som tar vara på alla delars attraktionsvärden och tillväxtpotential och som ser sina unika natur- och kulturmiljöer som en tillgång för både lokal och regional utveckling.

Övriga regionala och kommunala mål

Dalarnas landsbygdsprogram 2006-2012 har som delmål ett öppet kulturlandskap levande och attraktivt med biologiska och kulturhistoriska värden.

Övergripande miljömål för Sätters kommun

- Sjöars och vattendrags kulturmiljövården i bebyggd miljö och naturlandskapet förvaltas och sköts så att spåren och mångfalden efter människans historiska nyttjande bevaras.

Genomförande av fastställda mål

Säkerställande av riksintressen

Säters stadskärna – områdesbestämmelser för Säters innerstad tillsammans med ett antal detaljplaner.

Bispberg – områdesbestämmelser för Bispbergs gruva mm. I bymiljön i slutningen nedanför gruvområdet ska ny bebyggelse ske med stor försiktighet och anpassas till kulturmiljön. Befintlig äldre bebyggelse ska bevaras och vårdas utan större förändringar.

Bobygden – Bobygdens äldre bebyggelse bevaras och vårdas med bibehållen gårdsstruktur. Eventuella nya hus ska utformas med hänsyn till traditionen. Det öppna landskapet utmed dalgången ska hävdas.

Östra Silvberg-Risshytteshöjden-Jönshyttan – ny bebyggelse ska ske med stor försiktighet med hänsyn till fornlämningarna.

Grådö-Hamre-Husby – plan för säkerställande saknas. Huvudansvaret ligger på Hedemora kommun.

Riktlinjer och strategier för Kulturmiljövård

- Kulturmiljövårdens intressen bevakas i samband med planläggning och lovpfiktiga åtgärder. Kultur nämnden är remissinstans i sådana ärenden. Även Dalarnas museum är en resurs vid plan- och byggfrågor i kulturhistoriska miljöer.
- Områdesbestämmelser upprättas med syfte att säkerställa en större del av riksintresset för kulturmiljövård Bispberg.
- Områdesbestämmelser upprättas med syfte att säkerställa den mycket välbevarade och kulturhistoriskt värdefulla bruksmiljön i Grängshammar.

Energi och teknisk försörjning

Den tekniska infrastrukturen är en förutsättning för att vårt samhälle ska fungera. Vi tar ofta för givet att det finns tillgång till fungerande vatten och avlopp och att vårt avfall tas om hand. Som allting annat kräver dock de tekniska systemen noggrann planering och återkommande underhåll. Det är i huvudsak kommunens ansvar att se till att detta genomförs. Övergången från dagens energikrävande samhälle, med en stor andel fossila bränslen till ett långsiktigt

hållbart samhälle är en av de stora framtidsfrågorna. Det är viktigt att de insatser som görs på olika nivåer i samhället inte motverkar varandra. På kommunal nivå finns en energi- och klimatstrategi antagen av kommunfullmäktige som anger inriktningen inför framtiden, inledningsvis med fokus på arbetet i kommunens verksamheter. Energi- och klimatstrategin har kopplingar till mål på såväl nationell och regional nivå som till andra kommunala dokument. Kommunen arbetar även med energifrågor med hjälp av ekonomiska styrmedel (taxor, lån, bidrag och skatter) samt genom information, utbildning och rådgivning.

Väl fungerande tekniska system är en förutsättning för att kommunen ska vara attraktiv för ny inflyttning. Frågan är därmed knuten till utvecklingen av bostads- och fritidshusområden. Särskilt som det finns en allmän trend i landet att konvertera fritidshus till permanentboende. Detta ställer krav på fungerande vattensystem och avfallshantering även utanför samhällena.

Energitillförseln i kommunen är ca 25 MWh/invånare vilket är lägre än riksgenomsnittet. Detta beror till stor del på att ingen storindustri finns inom kommunen och motiverar inte en lägre nivå på besparingsambitionerna.

Då det produceras mer förnyelsebar elenergi än vad som förbrukas i Säters kommun leder det till att överskottet bidrar till att ersätta fossilt producerad energi någon annanstans vilket på sikt kan leda till en minskad växthuseffekt och global uppvärmning. Med elenergi producerad även genom vindkraft kommer nettoöverskottet av förnyelsebar elenergi att öka ytterligare framöver.

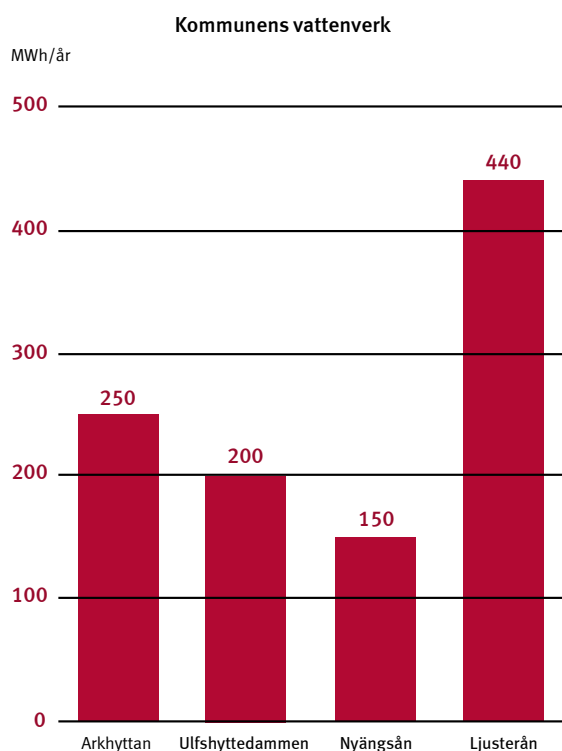
Fjärrvärme

Fjärrvärmenätet ägs av Hedemora Energi och finns i Mora by, Kyrkbyn samt inom Säters tätort. I Säters har Hedemora Energi under 2011 byggt om hetvattencentralen till ett kraftvärmeverk, vilket innebär att anläggningen nu även genererar el. Hedemora Energi räknar med att investeringen ska ge en bra avkastning, tvärt emot den gängse uppfattningen att det inte går att få lönsamhet för så här förhållandevis små anläggningar. Anläggningen ska drivas med biobränsle. Även en stor solfångaranläggning är kopplad till nätet. Den totala produktionen för Bergbackencentralen är 55,5 GWh/år. Produktionen fördelar sig på 96 % biobränsle, 1 % sol och 3 % olja.

Nya bebyggelseområden i tätorterna bör anslutas till centraliserad uppvärmning, där möjlighet finns att utnyttja alternativa energislag. Vid val av byggnadslägen samt vid utformning av hus ska energiaspekterna särskilt beaktas. Av miljöskäl samt av hänsyn till beredskap och sårbarhet ska direktverkande elvärme undvikas. För mindre bebyggelsegrupper dit den vanliga fjärrvärmens inte når bör möjligheterna att bygga mindre värmecentraler och ansluta hushåll till små närfjärrvärmenät prövas.

Vattenkraft

De av Fortum drivna Långhag respektive Stora Skedvi kraftverk i Dalälven är de stora elproducenterna i kommunen. Till dessa kommer sedan ett antal mindre anläggningar i Ljusterån (Säterdalen), Nyängsån (Lövåsen + Arkhyttan) och i Tunaåns vattensystem (Ulvshyttan + Bråfall). Tillsammans producerar dessa anläggningar ca 400-600 GWh/år. Under 2012-2014 kommer Fortum att renovera Skedvi vattenkraftverk i Dalälven. Efter renoveringen beräknas verket kunna generera ytterligare 4,6 GWh att läggas till nuvarande årsproduktion på cirka 235 GWh.

Vindkraft

Idag finns inga lovpliktiga vindkraftverk uppförda inom kommunen. Däremot finns ett intresse för en större vindkraftsanläggning i Silvberg, se nedan. Mycket tyder även på ett ökat intresse för småskalig vindkraft, där huvuddelen av produktionen är avsedd för eget bruk. Det finns i huvudsak fyra olika typer av provningsklasser för vindkraftverk som är aktuella inom Sätters kommun: miniverk, gårdsverk, medelstora anläggningar samt stora anläggningar. Gällande lagar och regler för att få tillstånd att bygga någon av dessa typer av vindkraftverk finns redovisade på www.vindlov.se.

Ett intresse finns för en större vindkraftsanläggning fördelat på tre områden i Silvberg: Stora Berget, Silvberget samt ett område norr om Silvbergssjön. Anläggningen omfattar även nya vägar mellan vindkraftsverken samt en ny anslutningsledning fram till befintlig kraftledning mellan Långhag och Borlänge.

Områdena i Silvberg har av kommunen preliminärt bedömts som lämpliga områden för vindbruk och redovisas därför i översiktsplanen som utredningsområden för vindkraft, se temakartan. Områdena ska prövas mot andra intressen som kan påverkas, t ex skogsbruk, naturvård, kulturmiljövård, luftfart mm, innan kommunen kan tillstyrka en utbyggnad. En miljökonsekvensbeskrivning ska upprättas i anslutning till länsstyrelsens tillståndsprövning.

Om fler medelstora eller stora vindkraftsetableringar blir aktuella kan översiktsplanen komma att kompletteras med ett tematiskt planeringsunderlag i form av en vindbruksutredning för att få fram lämpliga vindbruksområden. Utredningen ska omfatta hela kommunen, förutom kommunens tätortsnära stora opåverkade område. Detta område ska hållas fritt från såväl vindkraftverk, av alla provningsklasser, som kraftledningar.

Solenergi

I anslutning till fjärrvärmecentralen vid Bergbacken finns en solfångaranläggning på en yta av 1250 kvadratmeter. Området är reglerat genom områdesbestämmelser för detta ändamål.

Biogas

Ett tjugotal lantbrukare i Gustafs och Stora Skedvi planerar en gemensam biogasanläggning för rötning

av gödsel till biogas, med planer på att uppgradera biogasen till fordonsgas. Gödsel från större djurgårdar är en resurs som bör tas tillvara för energiproduktion och kan innebära ökad lönsamhet för lantbrukare. Sätters kommun har bästa förutsättningar för detta i länet med tanke på det stora antal gårdar som finns i Gustafs och Stora Skedvi.

Naturgas

Naturgas kan distribueras både i flytande form med tankbil och via gasnät. Utbyggnad av naturgasnät har tidigare varit aktuell i Dalarna, för processindustriernas energibehov.

Energigrödor

Kommunen är positiv till produktion av energigrödor för att i första hand förse det lokala värmeverket med råvara. Lokalisering och omfattning av denna produktion kan komma att stå i konflikt med andra intressen som kommunen anser vara särskilt viktiga såsom närproducerade livsmedel och öppethållande av landskapet.

Vatten och avlopp

I kommunen finns åtta avloppsreningsverk som generellt sett har modern utrustning, god arbetsmiljö och goda reningsresultat. Det finns dock problem med enskilda avlopp främst vid slätterna mot Dalälven eftersom det där är finkornigare jordarter. Att anlägga eller ändra en anläggning kräver tillstånd alternativt anmälan som görs hos miljö- och byggnadskontoret som även ansvarar för tillsyn. Bedömningar kommer att göras efter de allmänna råd som finns vid nyanläggning eller ändring av enskilda avloppsanläggningar. Kommunen har pekat ut områden med hög skyddsnivå.

En kommunomfattande va-utredning har gjorts för att utreda nuläge, framtida behov och mål. Där fastslås när det gäller ledningsnätet att flertalet nyckeltal är dåliga både för vatten- och avloppsnäten samt att reinvesteringstakten var låg. Detta är inte unikt för Sätters kommun utan samma problem finns i många kommuner. Ambitionsnivån har därefter höjts men kommer att behöva höjas ytterligare. Samtidigt redovisar va-utredningen mätbara mål för verksamheten som årligen ska följas upp och presenteras för kommunstyrelsen.

Vattenmyndigheterna har beslutat om miljö kvalitetsnormer för vatten där bedömningen är att Ljusterån nedströms Säter inte klarar miljö kvalitetsnormen främst på grund av utsläpp från avloppsreningsverket. Detta medför dessutom luktproblem i Säterdalens naturreservat. Det finns tekniska möjligheter att förbättra reningsgraden och minska luktproblemen men det kräver större investeringar.

Vid Nedre Milsbosjön och Hyen har en inventering av enskilda avlopp gjorts för att upptäcka eventuella fosforutsläpp som leder till övergödning. En liknande inventering pågår för Hönsan och Anstaåns upptagningsområde.

Skyddsområden, vattentäkter

De större vattentäkterna (Säter, Solvarbo, Uppbo) är skyddade genom särskilda skyddsområden. För ett tiotal mindre täkter saknas idag formellt skydd. En översyn pågår avseende detta samt även för de områden där skyddsområden finns. Temakartan redovisar skyddsområden för vattentäkter. Även Lövåsen och Nyberget har vattenskyddsområden.

Dagvatten

Utsläpp av dagvatten från tätortsbebyggelse innehåller föroreningar av varierande slag och det är angeläget att dessa tas om hand innan vattnet når recipienten. De metoder som finns för detta, så kallat lokalt omhändertagande av dagvatten, ska användas så långt det är möjligt.

Avfall

Sätters Kommuns avfallsplan gäller från 2007. Förslag på ny plan ligger ute på remiss och kommer att antas under 2012. I dagsläget skickas kommunens avfall till Borlänge Energis anläggning vid Bäckelund för för-

bränning. Deponimaterial tas omhand på Fågelmäyra i Borlänge och farligt avfall omhändertas av godkänd entreprenör.

Fastställda mål

Riksintressen

Inga riksintressen finns redovisade för detta tema.

Dalarnas miljömål

- Begränsad klimatpåverkan
- Frisk luft
- Bara naturlig försurning
- Giftfri miljö
- Ingen övergödning
- Levande sjöar och vattendrag
- Grundvatten av god kvalitet
- God bebyggd miljö
- Ett rikt växt- och djurliv

Dalastrategin

- Dalarna 2016 är välkänt och respekterat för sitt miljöarbete och sitt sätt att använda energi- och miljöömställningen till utveckling och tillväxt.

Övriga regionala och kommunala mål

Energi- och klimatstrategi för Dalarna pekar ut viktiga åtgärdsområden för bland annat energianvändning, energiutvinning och klimatpåverkan, t ex:

- Energieffektivisering av befintliga byggnader. Viktiga åtgärdsområden i Dalarna är rådgivning och ökade insatser för småhus, renovering och energioptimering i flerbostadshus, effektivisering av lokaler samt utveckling av byggsektorn.
- Ytterligare utvinning av förnybar energi. Viktiga åtgärdsområden i Dalarna är t ex regional samordning och marknad för biogas, översiktsplanering för vindkraft, utbyggnad av elnät för vindkraft samt utveckling av marknaden för installation av solenergisystem.
- Minskad klimatpåverkan genom en hållbar privat konsumtion. Viktiga åtgärdsområden i Dalarna är t ex grundläggande kunskap om hållbar utveckling och kunskapsspridning om medvetna och resurseffektiva konsumtionsval.

Kommunens Energi- och klimatstrategi anger följande övergripande mål 2020:

- Sätters kommun ska minska sina koldioxidutsläpp med 25 %.
- Kommunen ska vid tillsyn, information och rådgivning aktivt verka för åtgärder som minskar utsläpp av såväl koldioxid, lustgas, metan och andra växthusgaser.

Kommunens va-plan från 2006 har som övergripande mål att dricksvatten och avledning av avloppsvatten ska vara långsiktigt kostnadseffektiv, trygg och säker. Detta preciseras i mätbara mål uppsatta i den kommunomfattande va-utredningen.

Övergripande miljömål för Sätters kommun

- Produktion av förnybar energi ska öka.
- Mänsklig verksamhet försämrar inte grundvattens kvalitet och begränsar inte användningen av grundvatten för allmän eller enskild dricksvattenförsörjning.
- Bra skydd finns för naturgrusavlagringar.
- Förebyggande åtgärder innebär att extrema vädersituationer och klimatförändringar inte hotar vattenförsörjning eller markstabilitet.
- Avfallshanteringen är effektiv för samhället och enkel för konsumenterna.
- Näringsämnen i avloppsslam återförs i kretsloppet.

Genomförande av fastställda mål

Säkerställande av riksintressen

Inga riksintressen berör detta tema.

Riktlinjer och strategier för Energi och teknisk försörjning

- Kommunen erbjuder rådgivning avseende energibesparing och förnyelsebar energi.
- Kommunen ska verka för att en tankstation för biogas ska finnas i Sätters kommun.
- Vid detaljplaneläggning ska alltid lämpligheten av lokalt omhändertagande av dagvatten provas.
- En översyn ska göras vad gäller det formella skyddet av mindre vattentäkter i kommunen. Den pågående inventeringen av enskilda avlopp kommer att leda till ett behov av åtgärder.
- En handlingsplan ska tas fram för att uppfylla målet att återföra näringsämnen i avloppsslam i kretsloppet.

Hälsa och säkerhet

För att Sätters kommun ska vara den attraktiva boendekommun som eftersträvas krävs även en god beredskap när det gäller olyckor och andra oförutsedda händelser. Människor ska kunna räkna med att kommunen i sådana situationer gör allt som står i dess makt för att på olika sätt stödja, vägleda, samordna och informera. För kommunens del innebär detta till stor del ett förebyggande och förberedande arbete.

Kommunfullmäktige har 2009-04-23 antagit en krisledningsplan för samhällsstörningar, extraordinära händelser i fredstid och vid höjd beredskap. Planens syfte är att vara ett hjälpmedel för hur kommunens krisledning ska hantera konsekvenserna av en extraordinär händelse, och i tillämpliga delar vara ett stöd vid andra svåra samhällsstörningar som inte bedöms som extraordinära händelser, t ex långvariga snöoväder eller längre elavbrott.

Inom räddningstjänstens verksamhetsområde finns ett mellankommunalt samarbete där Säter ingår vilket har gett samordningsvinster och ökad effektivitet.

Risk- och sårbarhetsanalyser har genomförts med kommunens riskhanteringsgrupp samt personalen i räddningstjänstens deltidsbrandkärer i Säter, Stora Skedvi och Gustafs.

Vissa typer av olyckor kan leda till besvärande påfrestningar på de kommunala verksamheterna, i första hand större trafikolyckor, tåg- eller flygolyckor samt större bränder.

Risken för större utsläpp av andra miljö- eller hälsofarliga ämnen än drivmedel från industrier bedöms som jämförelsevis liten då få industrier inom kommunen hanterar större mängder kemikalier.

Kommunens resurser vid extrema förhållanden är små och tillskott behövs från räddningstjänst, frivilligorganisationer, entreprenörer, militär och andra länsresurser för att klara olika naturkatastrofer. Räddningstjänsten Dala Mitt har ett handlingsprogram i händelse av naturolyckor. Frågan diskuteras vidare under temat Klimatförändringar.

Totalt sett bedöms kommunens krisledningsförmåga som god. Krisledningsorganisation, krisledningsplan finns och posomgrupp. Övning av organisationen sker kontinuerligt. Extraordinära händelser som kan inträffa finns analyserade och sammanställda i kommunens Risk- och Sårbarhetsanalys, som uppdateras årligen.

Ras och skred

Säterdalens ravinsystem är på grund av ras och skred mer eller mindre i ständig förvandling, vilket innebär risk för olyckor. Ändrade nederbördsförhållanden till följd av påverkan på klimatet kan förändra dessa naturliga processer. Ras och skred behandlas därför även under temat Klimatförändringar. En utredning angående rasrisker vid Dalälven gjordes 1991 på Räddningsverkets (numera Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, MSB) initiativ. En fördjupad geoteknisk undersökning har genomförts beträffande villaområdet vid idrottsplanen i Fäggeby.

Förorenade områden

På många håll inom kommunen har det funnits verksamheter som kan ha förorenat mark och vatten och som kan utgöra ett hot mot människors hälsa eller miljön. Många av dessa är gruvor och upplag. I Sätters kommun finns 233 misstänkt förorenade områden identifierade. Av dessa är 161 objekt inventerade och riskklassade varav 20 objekt har bedömts tillhöra en sådan riskklass att de behöver åtgärdas.

Naturvårdsverket har utvecklat en modell för att ta fram riktvärden för förorenad mark. Dessa generella riktvärden kan användas som ett av flera verktyg i en riskbedömning för att veta om ett område behöver efterbehandlas innan det kan användas för ett annat ändamål som tex bostäder.

Markradon

Markradon förekommer i varierande omfattning i kommunen. En kartläggning har gjorts. Denna finns tillgänglig på miljö- och byggkontoret. Svärdsjöåsens sträckning, Bispbergsklackmassivet och delar av Oråsenområdet i Gustafs är exempel på områden med förhöjd risk för höga radonhalter från marken.

Farligt gods

På flera av länets vägar och järnvägar går regelbundna transporter av farligt gods och hänsyn till detta måste tas i samband med lokalisering av ny bebyggelse och verksamheter. Farligt godstransporter ska kunna ske på alla järnvägssträckor. Rekommenderade vägar för transporter av farligt gods är vägarna E 16, 50, 69, 70, och 644.

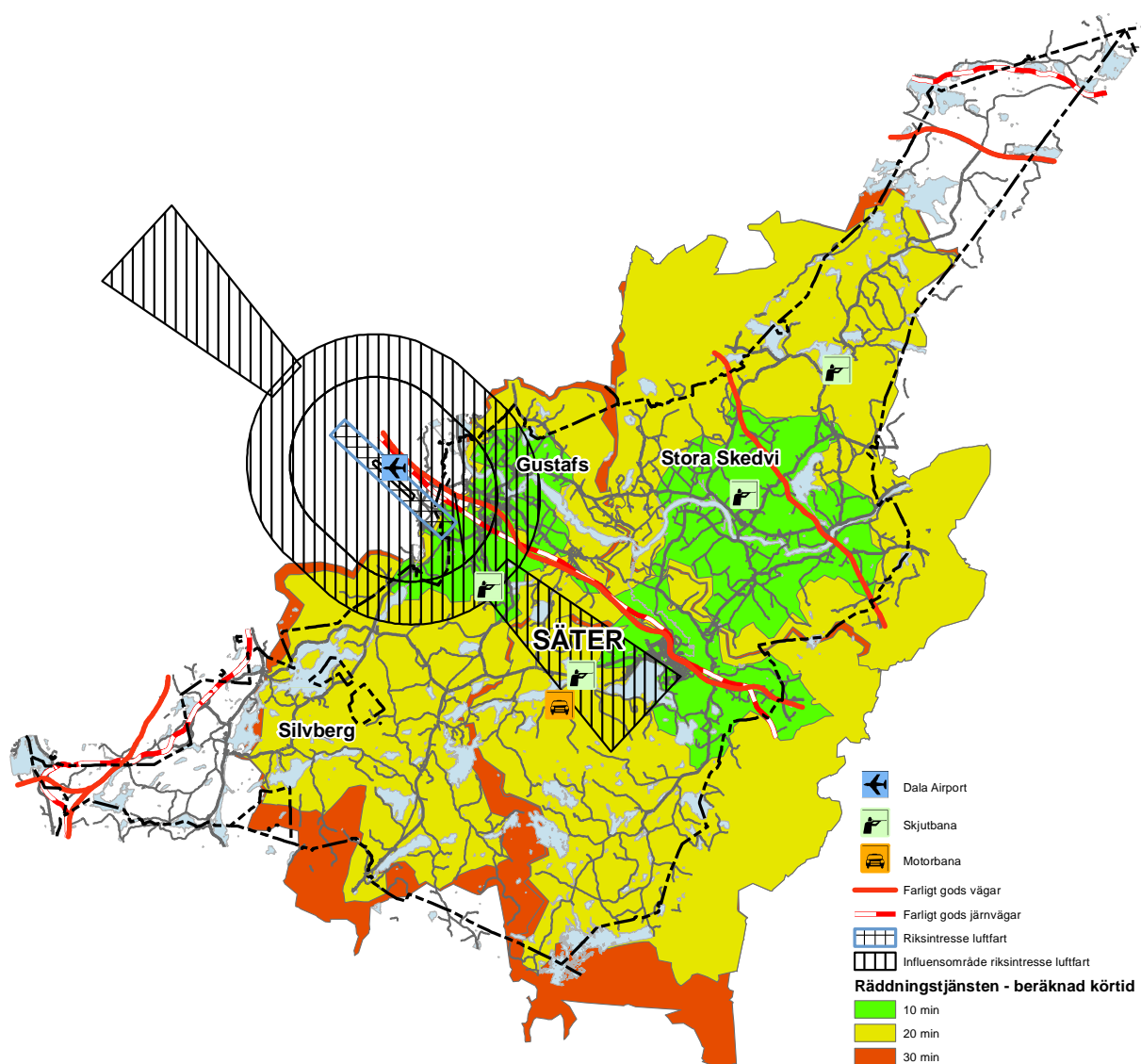
Länsstyrelsen Dalarna har tagit fram en vägledning för planläggning intill transportleder för farligt

gods, kallad Farligt gods – riskhantering i fysisk planering. Sätters kommun avser att följa denna vägledningen, som innebär att riskhanteringsprocess ska genomföras när detaljplaner tas fram inom 150 meter från en farligtgodsled. Vägledningen utgår ifrån en zonindelning som underlag för riskbedömning. Inom 0-30 meter från riskkällan bör det normalt inte finnas någon bebyggelse. Bostäder i högst två plan bör inte förekomma närmare riskkällan än 70 meter. För bland annat flerbostadshus i flera plan bör skyddsavståndet vara mer än 150 meter. Avsteg från vägledningens skyddsavstånd för olika typer av markanvändning medges men ska i så fall bedömas genom en inledande kvalitativ riskanalys, eventuellt följd av en kvantitativ analys.

Buller

Många människor känner sig störda av trafikbuller som är den dominerande bullerstörningen i samhället. Vibrationer stör också, vilket främst är ett problem längs järnvägen. Buller har stor inverkan på människors hälsa och välbefinnande. Indirekta åkommor är t ex stress, högt blodtryck och koncentrationssvårigheter. Att inte kunna ha en uteplats i önskat läge eller att inte kunna sova med öppet fönster påverkar välbefinnandet.

Ny bebyggelse ska inte lokaliseras till bullerutsatta lägen varför annan lämpligare placering ska vara alternativet före bullerreducerande åtgärder. För befintliga permanentbostäder längs det statliga

vägnätet och järnvägen arbetar Trafikverket med direkta åtgärder för att förbättra situationen för de mest bullerutsatta. Inriktningen är i första hand att få ner bullernivåerna inomhus, framför allt genom olika typer av fasadåtgärder. Längs järnvägen arbetar Trafikverket också för att minska buller inomhus i lokaler för vård, skola och barnomsorg. Längs kommunala gator och vägar, där den största andelen bullerutsatta finns, kan Trafikverket ge stöd som täcker 50 procent av kostnaderna för åtgärder mot vägtrafikbuller för de människor som är värst utsatta.

Skjutbanor finns i Lövåsen, vid Kyrkberget, vid Villsjön samt öster om Lomtorpet vid avfarten mot Aspnäs/Björnbo. Den senare anläggningen är också samlokaliserad med en motorbana. För att samla bullerkällorna föreslås på sikt Lövåsenbanan och banan vid Kyrkberget flyttas till Lövåsbergets (sydöstsidan) bullerdämpande ravinbildningar. Skjutbanan och motorbanan efter Aspnäsvägen bedöms inte utgöra något större bullerproblem.

I dagsläget finns inget problem med buller kopplat till verksamheten vid Dala Airport. Frågan ska dock beaktas vid lokalisering av framtida bebyggelse.

Långvarigt el- och värmebortfall

Kommunens materiella och personella resurser är små och tillskott behövs från räddningstjänst, elbolag, värmebolag m fl.

Avbrott och störningar i vattenförsörjningen

Beredskapen och tillgången på extra material bedöms vara god. Handlingsplan finns sedan flera år för kommunens VA verksamhet. En utslagning av en större vattentäkt genom olycka eller annat riskerar dock att bli kostsamt för kommunen. Både inom och utom befintliga skyddsområden finns samtidigt god tillgång till rent grundvatten. Vattenförande lager inom kommunen kan också vara värdefulla för att trygga vattenförsörjningen i Borlänge tätort i händelse av olycka. Mot denna bakgrund bör även grundvattenresurserna i sig skyddas och beaktas vid planering av framtida markanvändning.

Utomhusluft

I dagsläget finns inga kända problem med luftkvalitet i kommunen.

Elektromagnetisk strålning

I del D Delområden i översiktsplanen anges avstånd inom vilket byggförbud generellt gäller för byggnation intill kraftledning. Med hänvisning till eventuella hälsorisker avseende elektromagnetisk strålning bör avståndet för byggnader där människor vistas stadigvarande vara betydligt längre. Det finns idag inga nationella riktlinjer för hur långt avståndet ska vara men eftersom hälsoeffekter från magnetfält på lång sikt inte kan uteslutas har Socialstyrelsen,

Strålsäkerhetsmyndigheten m fl myndigheter valt att rekommendera en viss försiktighet, både för allmänheten och i arbetslivet. Myndigheterna ger följande rekommendationer vid samhällsplanering och byggande, om de kan genomföras till rimliga kostnader:

- Sträva efter att utforma eller placera nya kraftledningar och andra elektriska anläggningar så att exponering för magnetfält begränsas.
- Undvik att placera nya bostäder, skolor och förskolor nära elanläggningar som ger förhöjda magnetfält.
- Sträva efter att begränsa fält som starkt avviker från vad som kan anses normalt i hem, skolor, förskolor respektive aktuella arbetsmiljöer.

Sedan 2002 finns ett allmänt råd från tidigare Statens strålskyddsinstitut som anger referensvärden för allmänhetens exponering för magnetfält. Referensvärdena är rekommenderade maxvärden och bygger på riktlinjer från EU.

Brand

Vid brand i byggnader ska kommunen påbörja en effektiv insats inom godtagbar tid. Kommunen tillämpar MSB:s rekommenderade insatstider som innebär att bebyggelsen är indelad i tre grupper med 10, 20 respektive 30 minuters insatstid. Bebyggelsens gruppindelning och insatstider till kommunens olika delar framgår av Räddningstjänstplan för Säters, Borlänge och Falun – se även karta sidan 53

Bebyggelse där särskild uppmärksamhet på brandrisk krävs är den kulturhistoriskt värdefulla bebyggelsen i Säters stadskärna, Bispberg och Solvarbo by. Brand i område med tät träbebyggelse är ett prioriterat olycksscenario varför det är angeläget att handlingsplaner med beredskapsplanering och förebyggande insatser upprättas för dessa områden.

Fastställda mål

Riksintressen

- Inga riksintressen finns utpekade enbart utifrån temat Hälsa och säkerhet. Temat berör däremot riksintressena för naturvård Holmsjöarna-Kårtyllasjöarna och Säterdalen och ravin- och niplandskapet i Gustafs samt riksintressena för trafikslagets anläggningar väg 50, 70 och E 16, Bergslagsbanan, Dalabanan och Borlänge Dala Airport.

Dalarnas miljömål

- Begränsad klimatpåverkan
- Frisk luft
- Bara naturlig försurning
- Giftfri miljö
- Skyddande ozonskikt
- Säker strålmiljö
- Grundvatten av god kvalitet
- God bebyggd miljö

Dalastrategin

- Dalarna 2016 är en region som präglas av socialt välbefinnande och god hälsa – inte minst för barnen – och där människors vilja och kunskap som drivkraft för utveckling och tillväxt tas tillvara.

Övriga regionala och kommunala mål

Kommunens Handlingsprogram för räddningstjänst och förebyggande verksamhet innehåller mål och åtgärder som syftar till att alla människor i Säters kommun ska ha en trygg och säker miljö. Antalet olyckor ska minimeras och skadorna därav ska minskas.

Räddningstjänsten Dala Mitt har följande mål för tillsynsverksamheten

Skador på människor, miljö och egendom till följd av bränder, och andra olyckor som kan leda till räddningsinsatser, ska minskas. Antalet räddningsinsatser till följd av bränder och andra olyckor ska minimeras.

För naturolyckor är det övergripande målet att skador till följd av dessa ska minska och att antalet räddningsinsatser ska minimeras.

Övergripande miljömål för Säters kommun

- Förekomsten av ämnen i miljön som har skapats i eller utvunnits av samhället hotar inte människors hälsa eller den biologiska mångfalden.
- Människors hälsa och den biologiska mångfalden ska skyddas mot skadliga effekter av strålning.
- Människor utsätts inte för skadliga luftföroreningar, kemiska ämnen, ljudnivåer och radonhalter eller andra oacceptabla hälso- eller säkerhetsrisker i byggnader och trafik.

Genomförande av fastställda mål

Säkerställande av riksintressen

Se temana Naturvård, Friluftsliv och rekreation samt Kommunikationer.

Riktlinjer och strategier för Hälsa och säkerhet

- Vid planering av nya bostäder inom områden där risk för ras, skred och erosion föreligger ska geotekniska undersökningar utföras innan planläggning kan ske eller bygglov kan medges.
- Mark ska undersökas i ett tidigt skede vid planering för ändrad användning då risk finns att den innehåller föroreningar. Vid behov ska efterbehandling genomföras.
- Vid planering för ny bebyggelse inom 150 meter från en farligt godsled ska en riskbedömning göras. Generellt ska ingen bebyggelse lokaliseras inom 30 meter från riskkällan.
- Vid planering av ny bebyggelse ska de nationella riktvärdena för trafikbuller och vibrationer följas.
- Ny bebyggelse ska placeras så att hälsorisker från magnetfält kring kraftledningar och andra elanläggningar undviks.
- Ny bebyggelse där människor vistas stadigvarande ska placeras minst 80 meter från en 220 kV-ledning respektive 130 meter från en 400 kV-ledning.
- Vid planering av ny bebyggelse ska räddningstjänstens insatstid beaktas.
- Verka för att brandvarnare och brandsläckningsutrustning, brandsläckare eller slang samt brandfilt ska finnas i alla fastigheter och hushåll inom Sätters stadskärna, Bispberg och Solvarbo by.

Näringsliv och utveckling

Säter är en kommun som präglas av småföretagsamhet. Näringslivet är dynamiskt med en stor bredd på de ca 1000 företag som således återfinns inom många olika branscher. Andelen nya företagare och kvinnliga företagare är jämförelsevis hög.

Både historiskt sett och i dag är träbranschen och de gröna näringarna dominerande. Även om majoriteten av företagen är solo- och mikroföretag så finns det även större. Flera är internationellt erkända i sina nischer såsom isolermaterial till tåg, sittmiljö inom industrin, exklusiva träinredningar för offentlig miljö

och professionell ljud och bild. Andra mycket starka varumärken finns inom matproduktion.

Av kommunens yta på 574 km² används 85 % till jord- och skogsbruk. 15,7 % (2006) av befolkningen i kommunen har sin sysselsättning direkt eller indirekt via de gröna näringarna (all näringsverksamhet som har sin bas i jord, skog och landsbygdens miljö). Branschen är kommunens mest betydelsefulla. Sätters kommun har en av Dalarnas bästa jordbruksbygder med öppna landskap och många av kommunens företag är välinvesterade med stor framtidstro. En förändring som under senare år har skett inom branschen är att antalet företag har minskat. Det har dock inte inneburit att nivån på det som produceras har förändrats utan det som har skett är att de företag som finns kvar har utvecklats och vuxit storleksmässigt. Förändringen till färre men betydligt större pro-

duktionsenheter innebär helt andra utmaningar än tidigare vad gäller exempelvis transporter. Branschens dominans ur ett regionalt perspektiv tydliggörs av att 100 % av KRAV-äggsproduktionen, 35 % av mjölkproduktionen (jämfört med 25 % 2007) och 80 % av grisproduktionen i Dalarna kommer från Säters kommun. En styrka för framtiden är att det under de senaste åren har skett en utveckling från i princip uteslutande primärproducenter till att numera omfatta hela kedjan från produktion till konsument. Den nationella trenden med ökat intresse och större fokus på matproduktion tillsammans med de strategiska satsningar som genomförs på nationell och regional nivå pekar på att det här är en framtidsbransch.

Säters stad med sin unika trästad är en tillgång med stor potential för boende och besökare. Ett långsiktigt utvecklingsarbete för att stärka stadens förutsättningar påbörjades 2011 och där är handeln naturligtvis en viktig del. I regionen sker just nu en expansiv satsning kring handeln med IKEA-etableringen i Borlänge i tätén. Det är av avgörande vikt att Säters stad med sin unika miljö, småskalighet, hög servicegrad och kvalitetstänkande kan förstärka sina styrkor för att i framtiden ännu tydligare komplettera övrig handel. Viktiga faktorer för att utveckla staden är att alla berörda tillsammans jobbar utifrån befintliga styrkor för att skapa något unikt samt att fysisk och visuell stadsutveckling prioriteras.

Än idag är den offentliga verksamheten dominerande vad gäller arbetstillfällen. Den största arbetsplatsen finns i stadsdelen Skönvik där Landstinget har ca 450 anställda. Den största arbetsgivaren är kommunen med ca 850 anställda. Stadsdelen Skönvik har historiskt dominerats av Säters sjukhus som fortfarande är en stor arbetsgivare och i år firar 100-års jubileum. Sedan 1995 då psykiatireformen genomfördes och stora delar av verksamheten utvecklades finns akutpsykiatrisk mottagning och den rättspsykiatriska kliniken kvar av den traditionella inriktningen. En ny framgångsrik inriktning är Viktenheten Skönvikt.

Säter är av tradition en kommun med stor utpendling. 2800 personer pendlar dagligen ut ur kommunen för arbete i framför allt våra grannkommuner och 870 personer pendlar in till Säter för arbete. Kommunen har och har även historiskt sett haft låg arbetslöshet, vilket delvis är en följd av kommunin-

vånarnas vilja att åka till jobb. En annan faktor som spelar in är att Säter har och har haft en hög kvinnlig sysselsättningsgrad i jämförelse med andra kommuner i länet. Kommunen är en etablerad och omtyckt boendekommun med ett strategiskt läge i Dalarnas största arbetsmarknadsregion. Möjligheten att kunna erbjuda attraktivt boende i en småstadsidyll alternativt i en levande landsbygd är en styrka liksom satsningen att erbjuda Dalarnas bästa skola 2014.

Över hälften av kommunens befolkning bor på landsbygden som i Säters fall erbjuder många olika typer av boende. För att människor ska vilja bo och leva på landsbygden krävs en viss basservice och därutöver varierar behoven. En kontinuerlig dialog och ett sektorsövergripande samarbete är väsentligt för en långsiktigt framgångsrik landsbygdsutveckling.

Ett annat område med stor utvecklingspotential är Säterdalen, som är ett av landets främsta exempel på ett levande ravinlandskap och sedan ca 10 år ett naturreservat. På ravinens botten slingrar sig Ljusterån från sjön Ljustern vid Säters stad i det halvmilslånga ravinsystemet ut i Dalälven. Vegetationen och fågellivet ger ett närmast tropiskt intryck och de många vandringslederna erbjuder unika upplevelser. Direkt intill staden finns en folkpark som bjudit in till nöje i över 100 år och än idag räknas som turistattraktionen nummer ett. En genomtänkt strategi för Säterdalens framtid är nödvändig för att långsiktigt säkerställa dess ställning som ett omtyckt besöksmål.

Fastställda mål

Riksintressen

- Inga riksintressen finns utpekade enbart utifrån temat Näringsliv och utveckling. Temat berör däremot bl a riksintresset för friluftsliv Säterdalen samt riksintressena för trafikslagets anläggningar väg 50, 70 och E 16, Bergslagsbanan, Dalabanan och Borlänge Dala Airport.

Dalarnas miljömål

- Begränsad klimatpåverkan
- Frisk luft
- Bara naturlig försurning
- Giftfri miljö
- Skyddande ozonskikt
- Säker strålmiljö
- God bebyggd miljö

Kommunala mål

Utvecklingsplanen för Näringslivs- och Utvecklingsenhetens arbete 2011-2014 harmoniserar med kommunens övergripande mål:

- Goda möjligheter till försörjning och bra kommunikationer
- Bra boendemiljöer och goda uppväxtvillkor
- Förstärka den positiva bilden av Säters kommun
- Ekologiskt hållbar utveckling

Övergripande miljömål för Säters kommun

- Energianvändningen inom näringsliv och offentlig sektor minskar och andelen förnybar energi ökar.
- Bebyggelsestruktur, handel och service utformas så att behovet av långa dagliga transporter minskar och förutsättningarna för attraktiv kollektivtrafik och gång- och cykeltrafik förbättras.

Genomförande av fastställda mål

Säkerställande av riksintressen

Se temana Friluftsliv och rekreation samt Kommunikationer.

Riktlinjer och strategier för Näringsliv och utveckling

- Genom aktuella fördjupade översiktsplaner och kontinuerlig detaljplanering upprätthålls planberedskap för nyetablering med kort varsel.
- Kommunen är genom näringslivsenheten representerad i regionala samverkansprojekt med syfte att öka inflyttning och utveckla näringslivet.

D Delområden

Val av delområden

Detta avsnitt redovisar översiktsplanens rekommendationer för mark- och vattenanvändningen inom olika geografiska delområden. Ett realistiskt synsätt är att den framtida markanvändningen under överskådlig tid kommer att se ut ungefär som idag. Föreslagen användning följer därför i huvudsak den nuvarande. Samtidigt ska det finnas möjligheter till utveckling på de platser där det kan förväntas. Indelningen i delområden har medvetet gjorts övergripande. Tre större delområdestyper är viktiga att lyfta fram, tätort, jordbruk och skogsbruk. Inom dessa kan det finnas speciella karaktärsdrag eller värden som ligger vid sidan om den huvudsakliga markanvändningen, men som ändå är viktiga att ta hänsyn till. Det kan t ex handla om kulturvärden i skogsbygden.

För vissa delar av kommunen finns redan så kallade Fördjupade översiktsplaner, FÖP, antagna. Dessa fungerar som den gällande översiktplanen för det område som behandlas. Vid översyn av sådana FÖP ska generella riktlinjer och uttryck i denna översiktplan beaktas. FÖP kan utgöra antingen geografiska eller tematiska områden, dvs de behandlar ett geografiskt område ur någon särskild aspekt, och upprättas då det anses viktigt att ange särskilda riktlinjer för utvecklingen.

Det finns också beteckningar som inte hör till något geografiskt delområde, som vägar, järnvägar, totalförsvaret och elledningar, där rekommendationer ändå ska framgå. Dessa redovisas sist i avsnittet. De övergripande rekommendationer som anges för de tre övergripande delområdena gäller även för deras underområden.

Redovisning av delområden

Delområdena betecknas med sina respektive begynnelsebokstäver; Tätort (T), Jordbruk (J) och Skogsbruk (S). Dessa delområden kan sedan ha speciella karaktärsdrag eller värden som ligger vid sidan om den huvudsakliga markanvändningen, men som ändå är viktiga att ta hänsyn till. Det kan t ex handla

om kulturvärden i skogsbygden. Ett sådant område redovisas som (Sk) – Skogsområde med stora kulturvärden. En liten bokstav, i det här fallet **k**, läggs alltså till huvudområdets **S**.

Exempel på generella bestämmelser gällande samtliga områden

Följande gäller inom hela kommunen

- Översiktsplan och fördjupad översiktsplan är vägledande, även om den inte är juridiskt bindande. Den är dock kommunens viktigaste planeringsinstrument för beslut om mark- och vattenanvändning.
- Plan- och bygglagens bestämmelser om när ny bebyggelse ska föregås av detaljplan samt dess generella krav på bygglovplikt.
- De regler avseende ”sammanhållen bebyggelse” som redovisas under temat bebyggelseutveckling.
- Strandskyddsbestämmelserna i miljöbalken och plan- och bygglagen.
- I kulturmiljölagen finns bestämmelser om skydd av fornminnen, byggnadsminnen och kyrkliga kulturminnen.
- Byggförbud kring allmänna vägar gäller enligt väglagen och omfattar 30 m från ytterkant dike/slänt för riksväg 50, 69, 70 och E 16. För riksväg 70 är avståndet utökat till 50 m från Säter till Naglarby. För länsvägar gäller 12 m byggnadsförbud.
- Byggförbud kring kraftledningar gäller inom visst avstånd, beroende av ledningens spänning: Upp till 55 kV är avståndet 5 m från bebyggelse till närmaste ledning, över 55 kV är motsvarande avstånd 10 m. Angående avstånd på grund av hälsorisker från magnetfält kring kraftledningar, se temat Hälsa och säkerhet.

Fördjupade översiktsplaner – FÖP

Fördjupade översiktsplaner har samma roll som den kommunomfattande översiktplanen för det område, geografiskt eller tematiskt, som de berör. Upprättas en

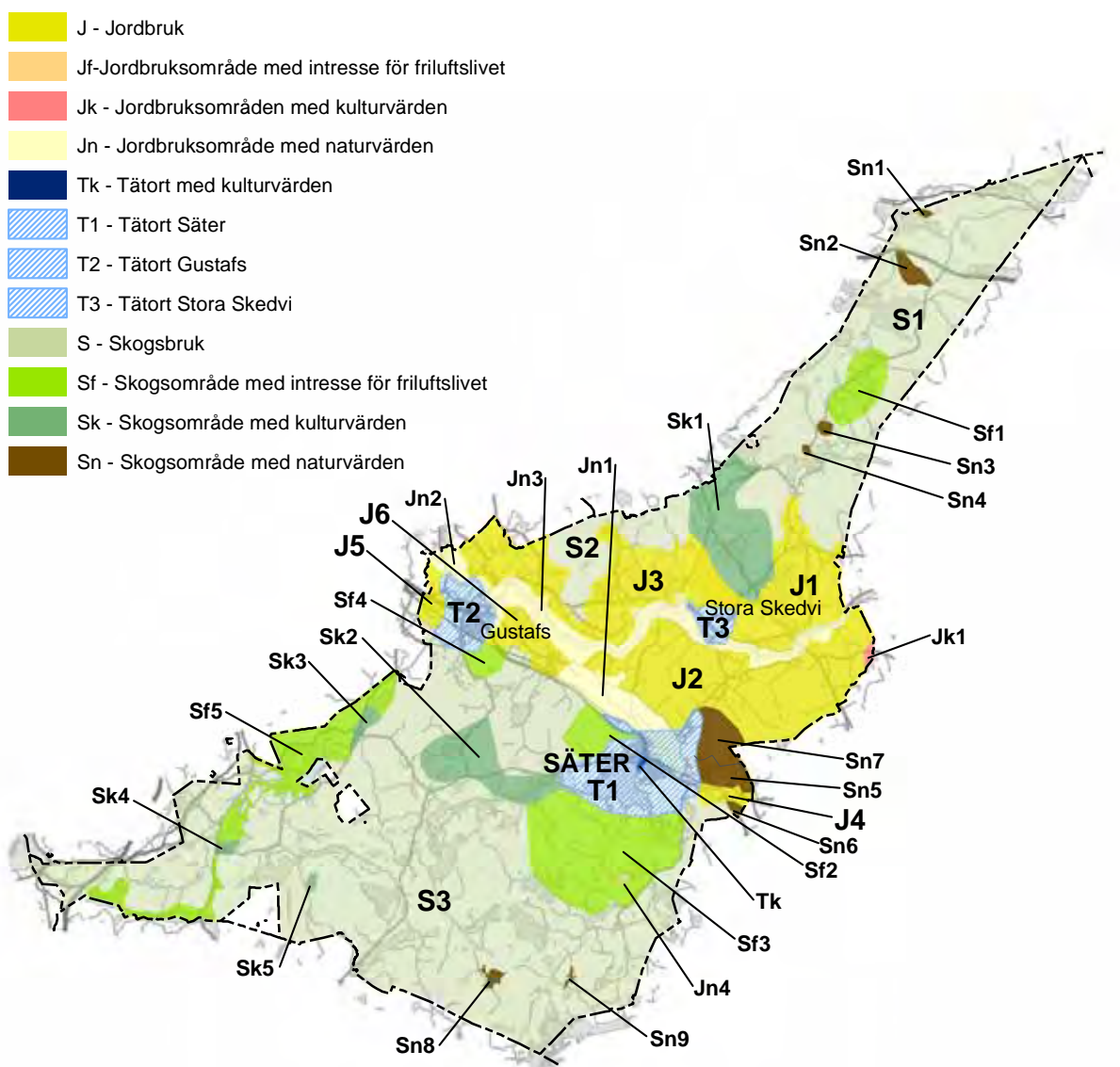
fördjupad översiktsplan ändras således den kommunomfattande översiktsplanen. Tematiska översiktsplaner, som behandlar en viss frågeställning till skillnad från geografiska, blir allt vanligare. För närvarande gäller följande fördjupade översiktsplaner i kommunen: Sätters tätort, Mora-Enbacka och Kyrkbyn Stora Skedvi. Fördjupningarna gäller med de förbehåll som anges nedan. Fördjupningarna kommer att revideras i det fortsatta arbetet med översiktsplanen. De kommer då att hanteras på samma sätt som en kommuntäckande översiktsplan med samråd och granskning innan de kan antas.

Sätters tätort

Antagen av kommunfullmäktige 1990-12-20. Fördjupningen är till största delen aktuell med undantag av vissa utbyggnadsområden för bostäder. Se temat Bebyggelseutveckling. Ny väg från golfbanan till Smedjebacksvägen är inte längre aktuell. Området Viken söder om Ljustern har tillkommit som ett utvecklingsområde för bostäder (se LIS-område 10 i översiktsplanen).

Mora-Enbacka

Antagen av kommunfullmäktige 1990-12-20 är till största delen aktuell. Lokaler för räddningstjänsten är dock placerad på annat håll. Utbyggnadsområden för bostäder väster om skolan i Enbacka ersätts med ett område norr om skolan.

Kyrkbyn Stora Skedvi

Antagen av kommunfullmäktige 1990-12-20 är i stort sett aktuell. Arbetsområde öster om Kyrkberget ersätts med område öster om Räddningstjänsten. Området för allmän service kan komma att behöva utökas för att tillgodose ett behov av utbyggnad av Stora Skedvi skola. Yttersätra är fortsatt aktuellt för bostäder (se LIS-område 11 i översiktsplanen) medan Kvistaparken inte längre är aktuellt som ett utbyggnadsområde för bostäder.

Tätorter

Här redovisas kommunens större tätorter. För stora delar av dessa gäller fördjupade översiktsplaner. Här redovisas fördjupningarnas gränser i förhållande till avgränsningen av delområdet. Någon ytterligare redovisning angående tätortsområden inom de fördjupade översiktsplanerna görs inte här. Istället ingår de tre fördjupade översiktsplanerna för tätorterna som bilagor till översiktsplanen.

Rekommendationer för framtida utveckling

Markanvändning i huvudsak enligt fördjupade översiktsplaner. Utbyggnader och större förändringar prövas genom detaljplan. Bevarande och förändring av äldre bebyggelse kan prövas genom områdesbestämmelser.

Vid utformning av allmänna platser, gator och trafikmiljöer ska i första hand hänsyn tas till gällande lagstiftning samt till miljö – trafiksäkerhets- och estetiska aspekter på den aktuella platsen. Därefter ska hänsyn tas till gällande centralt framtagna råd och riktlinjer.

Det är angeläget att utbyggnad av de tre stora tätorterna underlättas för att bibehålla och ge underlag till allmän och kommersiell service samt underlätta utbyggnad och underhåll av tekniska system och hållbara kommunikationer.

T1 – Säters

Plansituation: Fördjupad översiktsplan, områdesbestämmelser för trästaden samt ett antal gällande detaljplaner.

Riksintresse: Säters stadskärna-Kulturmiljövård, Säterdalen-Naturvård och friluftsliv.

Natura 2000-områden: Säterdalen.

T2 – Gustafs

Plansituation: Fördjupad översiktsplan för Mora-Enbacka samt ett antal gällande detaljplaner.

T3 – Stora Skedvi

Plansituation: Fördjupad översiktsplan, ett antal gällande detaljplaner

Tätort med stora kulturmiljövärden

Inom dessa delar av tätorten finns stora kulturmiljövärden redovisade i form av riksintresse.

Rekommendationer för framtida utveckling

Kulturmiljöerna är ytterst värdefulla för Säters ”varumärke”, både för invånare och för turister. Bevarande och nybebyggelse utformas i samklang med dessa. Se i övrigt gällande områdesbestämmelser.

Tk-1 Säters innerstad

Plansituation: Områdesbestämmelser, detaljplaner.

Riksintresse: Kulturmiljövård

Jordbruksbygd

Huvudanvändningen inom detta delområde är jordbruk. Inga större natur- eller kulturvärden finns redovisade inom detta område förutom riksintresset Uppbotjärn. Jordbruksområden inom de fördjupade översiktsplanerna redovisas inte.

Rekommendationer för framtida utveckling

Huvudanvändningen är jordbruk. Bostadsändamål och verksamheter kan accepteras under förutsättning att jordbrukets intressen huvudsakligen tillgodoses. Större bostadstomter än normalt kan tillåtas i kombination med till exempel häststall och rasthagar. Vid bygglovsprövning ska hänsyn tas även till andra intressen, exempelvis friluftsliv.

J 1 – Området kring Hyen

Nuvarande markanvändning: Jord- och skogsbruk

Riksintresse: Uppbotjärn (Naturvård)

J 2 – Området norr om Bispsberg

Nuvarande markanvändning: Jordbruk

Plansituation: Detaljplan för Bispsberghyttan

J 3 – Området nordväst om Kyrkbyn

Nuvarande markanvändning: Jordbruk

J 4 – Yttre Heden

Nuvarande markanvändning: Jordbruk

J 5 – Området sydväst om Naglarby

Nuvarande markanvändning: Jordbruk

Riksintresse: Riksväg 70 och Dalabanan

Naturreservat/Natura 2000: Holmsjöarna-Kårtyllasjöarna

J 6 – Området öster om Gustafs

Nuvarande markanvändning: Jordbruk

Riksintresse: Riksväg 70 och Dalabanan

Jordbruksområde med stora naturvärden

Områden som till största delen används för jordbruksändamål. Dessutom finns stora naturvärden i riksintressen eller redovisade i naturvårdsinventeringar. Jordbruksområden inom de fördjupade översiktsplanerna redovisas inte.

Rekommendationer för framtida utveckling

Den huvudsakliga användningen ska vara jordbruk men stor hänsyn ska tas till kända naturvärden. Utöver de rekommendationer som gäller jordbruksområde generellt ska naturvård och friluftsliv prioriteras. Där riksintresse råder ska jordbruket anpassas till detta. För naturreservat gäller reservatsbestämmelser. Vid lov- och tillståndsgivning ska jordbrukets och naturvårdens intressen vägas samman.

Jn 1 – Säterdalen

Riksintresse: Naturvård, Friluftsliv

Naturreservat/Natura 2000: Säterdalen

Är också ett Sn-område. Unikt ravinområde med stora värden ur såväl geologisk, biologisk, kulturhistorisk, landskapsbilds – som turistisk synvinkel. Till stor del naturreservat.

Jn 2 – Holmsjöarna-Kårtyllasjöarna

Riksintresse: Naturvård

Naturreservat/Natura 2000: Holmsjöarna-väst

Älvnära våtmarker, betesmarker och lövrika skogar. Näringsgynnade växter och rikt fågelliv. Till stor del inom Borlänge kommun.

Jn 3 – Älvlandskapet

Variert landskap med öppet jordbrukslandskap, lövrika skogar, raviner mm. Specifika värden finns i exempelvis strandbetet vid Uppbotjärn.

Jn 4 – Laggårbo

Äldre kulturlandskap med mosaik av äldre åkrar, ängar och lövskog. Öppethållande via byalaget.

Jordbruksområde med stora kulturvärden

Områden som till största delen används för jordbruksändamål. Dessutom finns stora kulturvärden i form av riksintressen eller redovisade som lokala intressen. Jordbruksområden inom de fördjupade översiktsplanerna redovisas inte.

Rekommendationer för framtida utveckling

Den huvudsakliga användningen är jordbruk men stor hänsyn ska tas till kända kulturvärden. Utöver de rekommendationer som gäller jordbruksområde generellt ska kulturmiljövården prioriteras. Där riksintresse råder ska jordbruket anpassas till detta. Vid lov- och tillståndsgivning ska jordbrukets och kulturmiljövårdens intressen vägas samman.

Jk 1 – Grådö-Hamre-Husby

En liten del av detta ”Hedemoraområde” når in i Sätters kommun där älven lämnar kommunen.

Riksintresse: Kulturmiljövård

Skogsbygd

Huvudanvändningen är skogsbruk och detta prioriteras. Natur- och kulturmiljövården finns. Nyckelbiotoper och fornminnen kan förekomma. Skogsområden inom de fördjupade översiktsplanerna redovisas inte.

Rekommendationer för framtida utveckling

Huvudsaklig markanvändning är skogsbruk. Större grupper av ny bebyggelse bör styras till lågproduktiv skogsmark. Prövning av bygglov ska ske med stor hänsyn till skogsbrukets behov.

S 1 – Norra skogsområdet

Nuvarande markanvändning: Skogsbruk

Riksintresse: Järnvägen Bergslagsbanan, riksväg 80

S 2 – Mellersta skogsområdet

Nuvarande markanvändning: Skogsbruk

S 3 – Södra skogsområdet

Nuvarande markanvändning: Skogsbruk

Riksintresse: Gustafsältet, Snickargården (båda Naturvård)

Skogsområde med stora naturvärden

Områden som till största delen används för skogsbruksändamål. Inom dessa finns stora naturvärden i form av riksintressen eller naturvårdsinventeringar redovisade och naturvårdshänsyn ska tas enligt skogsvårdslagen. Skogsområden inom de fördjupade översiktsplanerna redovisas inte.

Rekommendationer för framtida utveckling

Den huvudsakliga användningen är skogsbruk men stor hänsyn ska tas till naturvärdena. Där riksintresse råder ska skogsbruket anpassas till detta. Vid lov- och tillståndsgivning ska skogsbrukets och naturvårdens intressen vägas samman.

Sn 1 – Uvberget

Sydväxtberg norr om Ryggen. Äldre skog och värme-krävande växter. Bland annat vippärt och rutlåsbräcken förekommer.

Sn 2 – Stora Mossen

Myrområde strax söder om riksväg 80. Ovanligt stor myr för denna våtmarksfattiga del av länet.

Sn 3 – Mörtaberget

Sydvästvärd brant med många värmekrävande arter. Vacker utsikt från toppen.

Sn 4 – Limberget

Sydvänt kalkberg med rik flora av både kärlväxter och lavar. Förekomst av bla säfferot och mosippa.

Sn 5 – Djupdalarna

Åskomplex med åsrygg och dödisgropar. Förekomst av bla mosippa. Attraktivt område för motionsspår.

Sn 6 – Norrhytteravinen

Riksintresse: Naturvård

Ravinområde av samma typ som Säterdalen. Främst biologiska och geologiska intressen. Ligger till större delen inom Hedemora kommun.

Sn 7 – Bispbergs klack

Riksintresse: Naturvård

Naturreservat/Natura 2000-område: Bispbergs klack

Dalarnas artrikaste sydväxtbergsmiljö som dessutom har stor betydelse för landskapsbild och friluftsliv.

Sn 8 – Pannlappen

Myrområde. Den största öppna myren i regionen och därför av stort vetenskapligt intresse (våtmarksinventering 1990)

Sn 9 – Älgmossen

Älgmossen utgör en viktig del i det högt värderade vildmarksområdet kring Stora Norn.

Skogsområde med stora kulturvärden

Områden som till största delen används för skogsbruksändamål. Inom dessa finns stora kulturvärden i form av riksintressen eller redovisade som lokala intressen. Skogsområden inom de fördjupade översiktsplanerna redovisas inte.

Rekommendationer för framtida utveckling

Huvudsaklig markanvändning är skogsbruk. Stor hänsyn ska tas till kulturmiljöns bevarande och utveckling och vid lov- och tillståndsgivning ska skogsbrukets och kulturmiljövårdens intressen vägas samman.

Sk 1 – Bobygden

Riksintresse: Kulturmiljövård

Område som genom närheten till Stora Kopparberget trots sin landsbygdskaraktär haft en stark förekomst av hantverkare vilka annars bara verkat i stadsmiljö. Detta lever kvar i bl a namnskicket.

Sk 2

Östra Silvberg-Risshyttensjön-Jönshyttan

Riksintresse: Kulturmiljövård

Naturreservat/Natura 2000-område: Risshytte hage

Landskap med spår av bergshantering från framför allt medeltiden, men också senare epoker, där silverförekomsten legat till grund för kronans intresse för regionen. Även kalkförekomster med rik flora.

Sk 3 – Grängshammar

Äldre bruksmiljö baserad på tillgången till vattenkraft och närheten till järnmalmsförekomster. Byggnaderna av gjutna slaggstensblock har stort kulturvärde. Det öppna odlingslandskapet och alléerna förstärker värdena.

Sk 4 – Ulvshyttan

Bruksmiljö med intressanta rester från järnhanterings olika processer, samt välbevarad bruksherrgård. Rik flora i intilliggande kalkmarker.

Sk 5 – Snickargården

Riksintresse: Naturvård

Äldre gård med tidigare långt drivet självhushåll samt värdefull hackslog och betesmarker. Intressant svampflora.

Skogsområde med värde för friluftslivet

Områden som till största delen används för skogsbruksändamål. Inom dessa finns värden för rörligt friluftsliv. Skogsområden inom de fördjupade översiktsplanerna redovisas inte.

Rekommendationer för framtida utveckling

Vid avverkning ska hänsyn tas till stigar och leder för det rörliga friluftslivets intressen.

Ny bebyggelse ska prövas restriktivt till förmån för det rörliga friluftslivet.

Sf 1 – Trylännet

Skogssjö med viss vildmarkskaraktär av intresse för fritidsfisket. Även tillgängligt för rullstolsburna. Rester av riktig skog i den så kallade Kyrkskogen.

Sf 2 – Dalsbyberget

Tätortsnära skogsområde med stort värde för vardagligt naturumgänge som promenader, bär- och svamplockning etc. Även skid- och motionsspår.

Sf 3 – Området söder om Ljustern

Från Säter sett närbeläget skogsområde som ändå har viss vildmarkskaraktär, samtidigt som spår av fåbodar mm hittas.

Sf 4 – Stabberget

Tätortsnära skogsområde för vardagligt naturumgänge som promenader, bär- och svamplockning etc. Även skid- och motionsspår. Värmekrävande växter i branten. Utsikt.

Sf 5 – Ulvsjöarna

De relativt stora sjöarna och den kuperade terrängen skapar en vacker landskapsbild som uppskattas av både passerande turister, stadsbor på utflykt och fiskeentusiaster.

Icke områdesknutna beteckningar

Järnvägen

- Järnväg i stomnätet Uppsala-Mora (Dalabanan)
- Järnväg i stomnätet Gävle-Kil/Frövi (Bergslagsbanan)

Rekommendationer för framtida utveckling

Inom ett avstånd av 70 meter från järnvägen bör nya bostäder inte tillkomma, se temat Hälsa och säkerhet, Farligt gods. Vid planläggning ska särskild hänsyn tas till järnvägstrafik (farligt godstransporter, buller, vibrationer, säkra korsningar). En minimering av antalet korsningspunkter med järnvägens riksnät ska eftersträvas. Nylokalisering av bebyggelse får inte hindra framtida borttagande av plankorsningar. Korsning av järnväg för nya exploateringsområden ska, där så kan anses rimligt, ske planskilt. Vid planläggning ska ny bebyggelse uppfylla de av riksdagen antagna riktvärden som gäller buller och vibrationer.

Vägar (riksintresse)

- Väg 50
- Väg 70
- E 16

Rekommendationer för framtida utveckling

Byggförbud kring allmänna vägar gäller enligt väglagen och omfattar 30 m från ytterkant dike/slänt. För väg 70 är avståndet utökat till 50 m från Säters till Naglarby.

Vägar

- Väg 69

Rekommendationer för framtida utveckling

Byggförbud gäller enligt väglagen och omfattar 30 m från ytterkant dike/slänt.

Totalförsvaret (riksintresse)

- Totalförsvaret

Riksintresset för totalförsvarets militära del (3 kap 9 § andra stycket miljöbalken) kan i vissa fall redovisas öppet i översiktsplanen, i andra fall inte. Dels finns områden i form av övnings- och skjutfält och flygflottiljer som redovisas öppet, dels områden som av sekretesskäl inte kan redovisas öppet. De senare har oftast koppling till spanings-, kommunikations- och underrättelsesystem. Huvuddelen av Sveriges kommuner är i olika omfattning berörda av riksintresset.

Säters kommun berörs inte av några öppet redovisade riksintressen. Avseende de sekretessbelagda delarna kan riksintresset framför allt påverkas av uppförande av höga byggnadsobjekt som master och

vindkraftverk. Därför bör Försvarsmakten kontaktas i tidigt skede i sådana plan-, miljö- och bygglovsärenden. Hela landets yta är samrådsområde för objekt högre än 20 meter utanför och högre än 45 meter inom tätort.

Rekommendationer för framtida utveckling

Ärenden avseende objekt högre än 20 meter utanför och 45 meter inom sammanhållen bebyggelse ska remitteras till Försvarsmakten.

Totalförsvaret (samrådsområde)

- Totalförsvaret

Rekommendationer för framtida utveckling

Planer och lovärenden inom Försvarsmaktens samrådsområde ska remitteras till Försvarsmakten.

E Plangenomförande

För att översiktsplanen ska kunna realiseras och hållas uppdaterad behöver kommunen arbeta med översiktsplanen kontinuerligt.

Planens mål, riktlinjer och strategier ska gälla för kommunens arbete som helhet, inte bara för den fysiska planeringen.

En prioriteringsordning för framtagning av nya detaljplaner ska årligen upprättas.

Program eller strategier för följande ska finnas i kommunen

- Hur grön- och vattenområden i tätorter och tätortsnära områden ska bevaras, vårdas och utvecklas.
- Hur energihushållningen ska förbättras och förnybara energiresurser ska tas till vara.
- Hur dricksvattenförsörjningen ska tryggas.
- Hur anpassning till effekter av ett förändrat klimat kan ske.

Uppföljning

En årlig uppföljning av översiktsplanens mål, riktlinjer och strategier inkl övergripande miljömål för Sätters kommun ska ske i samband med bokslut. Genomfört arbete och avvikelser ska sammanställas och redovisas.

Revidering av översiktsplanen

Kommunfullmäktige ska minst en gång under mandatiden pröva om översiktsplanen är aktuell i förhållande till kraven i 3 kap 5 § plan- och bygglagen, PBL (SFS 2010:900).

Översiktsplanen är tematiskt uppbyggd vilket innebär att ett tema kan ses över utan att hela översiktsplanen behöver omarbetas. Fördjupningar kan göras som tillägg till översiktsplanen, antingen för geografiska eller tematiska områden, dvs de behandlar ett geografiskt område ur någon särskild aspekt, tex en kommuntäckande vindbruksplan.

Den antagna översiktsplanen ska finnas digitalt. Vid ändringar och tillägg är det den digitala versionen som ska uppdateras.

F Underlag

För att översiktsplanen inte ska bli för omfattande hänvisas på många ställen till andra dokument. Följande material utgör underlag för översiktsplanen. Listan ska ingå i den årliga ajourhållningen av planen.

Nationella mål, planer och program

Sammanställning av nationella mål, planer och program av betydelse för fysisk samhällsplanering som bör beaktas i kommunens planering, www.boverket.se

Sveriges 16 miljö kvalitetsmål, www.miljomal.se

Preciseringar av miljö kvalitetsmålen och etappmål i miljö målssystemet, www.miljomal.se

Plan- och bygglagen, www.notisum.se

Miljö balken, www.notisum.se

Miljö kvalitetsnormer

RUM - Regionalt underlagsmaterial (bl a riksintressen), www.lansstyrelsen.se/dalarna

Jordbruksverkets databas TUVA, www.sju.se/tuva

Regionala mål, planer och program

RUM - Regionalt underlagsmaterial, www.lansstyrelsen.se/dalarna

Dalarnas miljö mål, Länsstyrelsen Dalarna, <http://www.lansstyrelsen.se/dalarna/Sv/miljo-och-klimat>

Dalastrategin, Region Dalarna 2006, www.regiondalarna.se/verksamhet

Miljö anpassade transporter, Strategi för Dalarna, Region Dalarna 2009, www.regiondalarna.se/verksamhet

Dalarnas landsbygdsprogram 2006-2012, Länsstyrelsen Dalarna 2006, www.lansstyrelsen.se/dalarna/Sv/lantbruk-och-landsbygd

Landsbygdsprogram för Sverige 2007-2013, Genomförandestrategi för Dalarna 2009, www.lansstyrelsen.se/dalarna/Sv/lantbruk-och-landsbygd

Remissversion Energi- och klimatstrategi för Dalarna, Länsstyrelsen Dalarna, www.energiintelligent.se

Länstransportplan 2010-2021, Region dalarna, www.regiondalarna.se/verksamhet

Åtgärdsprogram för Bottenhavets vattendistrikt 2009-2015, www.vattenmyndigheterna.se

Ängar och betesmarker i Dalarna - inventering 2002-2004

Materialförsörjningsplan – Dalarnas län remissversion 2012-01-23, www.lansstyrelsen.se/dalarna

Kommunala mål, planer och program

Översiktsplan för Sätters kommun 1990-05, Kommunfullmäktige 1991, samt fördjupade översiktsplaner för Säter, Mora-Enbacka och Stora Skedvi Kyrkby

Lagakraftvunna detaljplaner och områdesbestämmelser enligt plan- och bygglagen (PBL)

Energi- och klimatstrategi, Kommunfullmäktige 2010, www.sater.se

Naturvårdsplan för Sätters kommun, Kommunfullmäktige 2004, www.sater.se

Naturinventering av några tätortsnära områden, Miljö- och byggnadsnämnden 1994

Miljövårdsplan för Sätters kommun, Kommunfullmäktige 1992

IT-strategi, Kommunfullmäktige 2005, www.sater.se

Kommunalt handlingsprogram för räddningstjänst och förebyggande verksamhet i Sätters kommun, Kommunfullmäktige 2005

Räddningstjänstplan för Sätters kommun, Kommunfullmäktige 2000

Barnplan för Sätters kommun, Kommunfullmäktige 2010, www.sater.se

Jämställdhetsplan för Sätters kommun, Kommunfullmäktige 2009, www.sater.se

Risk- och Sårbarhetsanalys 2010

Skyltprogram för Sätters kommun - råd och anvisningar för skyltning i Säter, Kommunfullmäktige 2006

Utvecklingsplan för Näringslivs- och Utvecklingsenhetens arbete åren 2011-2014, www.sater.se

Övrigt kommunalt material

Vision och mål för Sätters kommun, Kommunfullmäktige 2004

Va-utredning framtida Va-verksamhet, Sweco VIAK AB 2005

Övrigt

Framtidens översvämningsrisker, SMHI 2006

Framtidsplan för Banverket 2004-2015, Banverket

Handelsutredning, Kommunfullmäktige 2008

Sätters innerstad Gestaltningssprogram Riktlinjer för utformning av gatorna inom Sätters handelsstråk, Ramböll 2006

Beredskapsplanering för dammbrott, rapport 05:38, Elforsk 2006

Kommunfakta, Statistiska centralbyrån 2006

Tillgänglig stad, Sveriges kommuner och landsting 2005

Så får vi Den Goda Staden, Trafikverket, Publikationsnr: 2010:108

Bostadsmarknadsläget i Dalarna 2005-2006, Länsstyrelsen Dalarna

Minnesanteckningar från möten med kommunstyrelse, kommunstyrelsens arbetsutskott samt miljö- och byggnämnden.

Biosfärområdet Älvlandskapet Nedre Dalälven, www.biosfaromrade.org

Fördjupade översiktsplaner för Säter, Mora-Enbacka och Stora Skedvi Kyrkby

8 FÖRDJUPAD ÖVERSIKTSPLAN FÖR TRE TÄTORTER

För kommunens tätorter (Säter, Mora-Enbacka och Stora Skedvi kyrkby) redovisas översiktsplanens markanvändning mera detaljerat. Redovisningen utgår från ekonomiska kartans kartbild. På karta C-E redovisas pågående och bestående markanvändning samt större förändringar av markanvändningen. För tätorterna redovisas tillkommande områden med en tidshorisont av 15-20 år, varför vissa markreservat har en strategisk inriktning. Nedanstående text beskriver huvuddragen i **förändrad** markanvändning.

Plangräns för fördjupad översiktsplan.

Utbyggnadsområden redovisas med streckad kontur och lodräta linjer.

Beteckningen **bostäder** innefattar olika boendeformer: flerbostadshus, småhus, servicebostäder och andra specialbostäder (t ex gruppboende). Här ingår också erforderliga bostadskomplement (lekplatser, förråd, tvättstugor, undercentraler för fjärrvärme, ev även fritidsgårdar mm).

Arbetsplatser omfattar områden för industri, serviceverksamheter, hantverk och kontor mm.

Allmän service omfattar olika former av samhällsservice: skola, barnstuga, sjukvård, brandstation, museum, kyrkogård, hembygdsgård, kulturvård (= Bispbergs gruvområde).

Riksintresse för naturvård/friluftsliv och kulturminnesvård går in i tätorterna Säter och Mora-Enbacka. Här skall särskilda hänsyn tas till naturvårdens/friluftslivets och kulturens intressen.

För markerade förändringsområden gäller att **detaljplaner** skall upprättas efter prioritering av kommunen.

För Sätters innerstad, Bispberg, Mora by och Stora Skedvi kyrkby finns av kommunfullmäktige tidigare antagna områdesplaner. Dessa skall utgöra program för fortsatt detaljplanering och byggande.

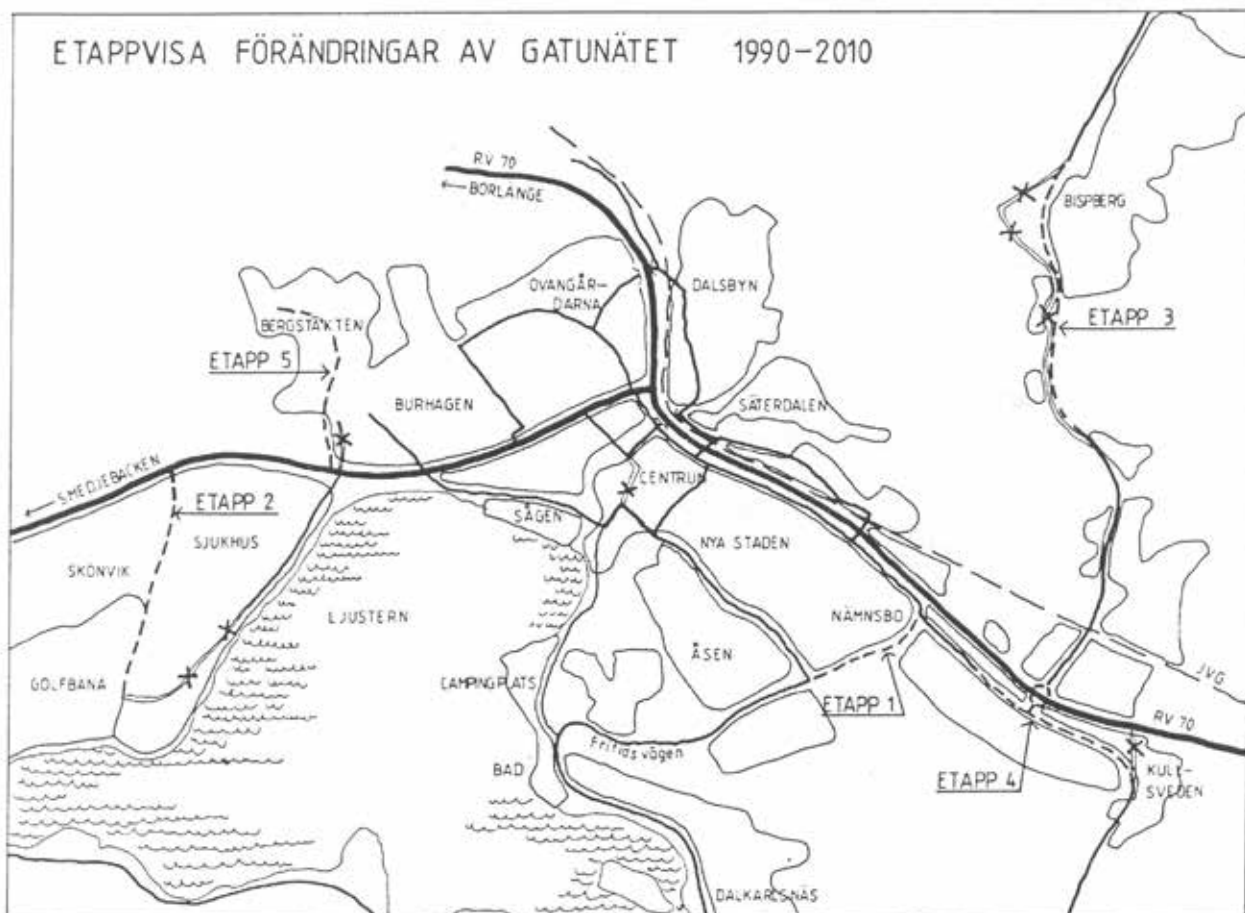
8.1 SÄTER (Karta C)

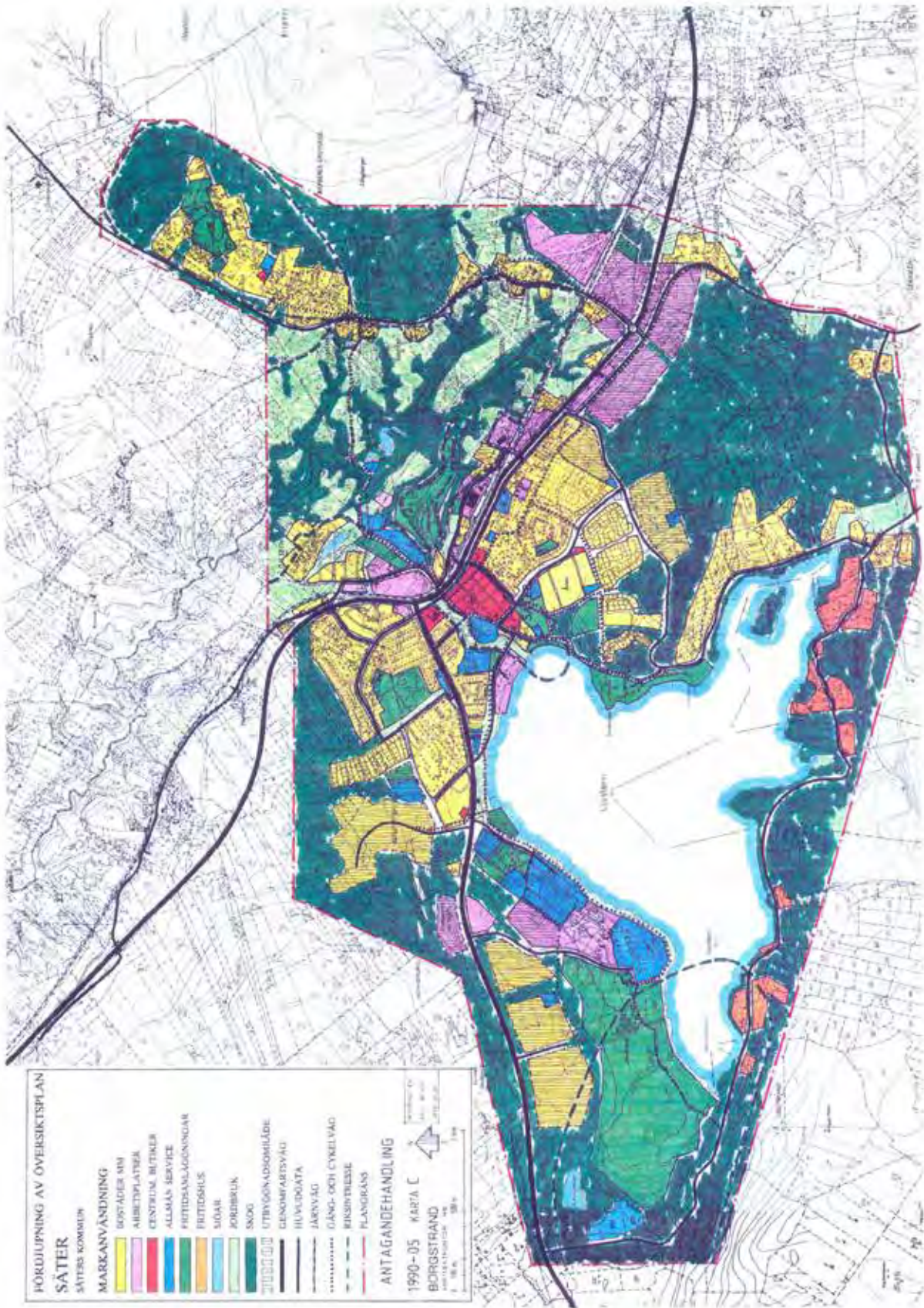
Nya **bostäder** planeras i Bergstakten, i Skönvik, på Åsen (söder om Fritidsvägen), mellan Åsen och Nämnsbo (nordväst Fritidsvägens förlängning) samt i Bispberg (enligt antagen markdispositionsplan). Fritids- och bostadsbebyggelsen öster om friluftsbadet kommer stegvis att övergå till rent helårsboende.

Nya **arbetsområden** förslås främst vid Kullssveden-Rutbo-Karlsgårdarna men även norr om Smedjebacksvägen (vid värmecentralen) samt i Skönvik.

Kartan redovisar huvudvägnät för fordon och gående/cyklande. De mest angelägna **vägarna** är Fritidsvägens förlängning från Åsen till Nämnsbo samt ny väg från golfbanan till Smedjebacksvägen (väster värmeverket). För arbetsområden mellan Nämnsbo och Kullssveden erfordras parallellväg till rv 70, ny korsning (rondell) vid Bispbergsvägen samt borttagande av väkanslutningen i Kullssveden (Nissshyttevägen). Vägen genom Karlsgårdarna och Bispberg ges en något ändrad sträckning enligt vägverkets förslag. Förändringar i gatunätet redovisas på följande karta. För **GC-vägar** eftersträvas raka och gena förbindelser: utmed Ljustern, genom centrum, genom Säterdalen mot Bispberg m fl.

Riksvägspassagen genom Säter måste ägnas speciell uppmärksamhet för att minska effekten av det stora diket genom staden. Behov av lokalt bussnät, hållplats för regionaltrafik mm undersöks inom planens första giltighetstid (3 år). Framtida behov från SJ av snabbtåg kan innebära anspråk på dubbelspår samt säkrare korsningar med tätortens trafiknät. Gångtunneln under rv 70 norr centrum avses förlängas även under järnvägen.

8.2 MORA-ENBACKA-området (Karta D)

Nya bostäder planeras SV järnvägen i Mora, vid Storhaga (i kombination med servicefunktioner), vid f d idrottsplatsen (norr om Storhaga), samt väster om skolan. Dessutom kan förtätningar ske framför allt i Naglarby-Gruvby. Med hänsyn till risk för flygbuller från Rommehed kan viss omprioritering bli erforderlig under planperioden, koncessionsprövning av flygverksamheten pågår.

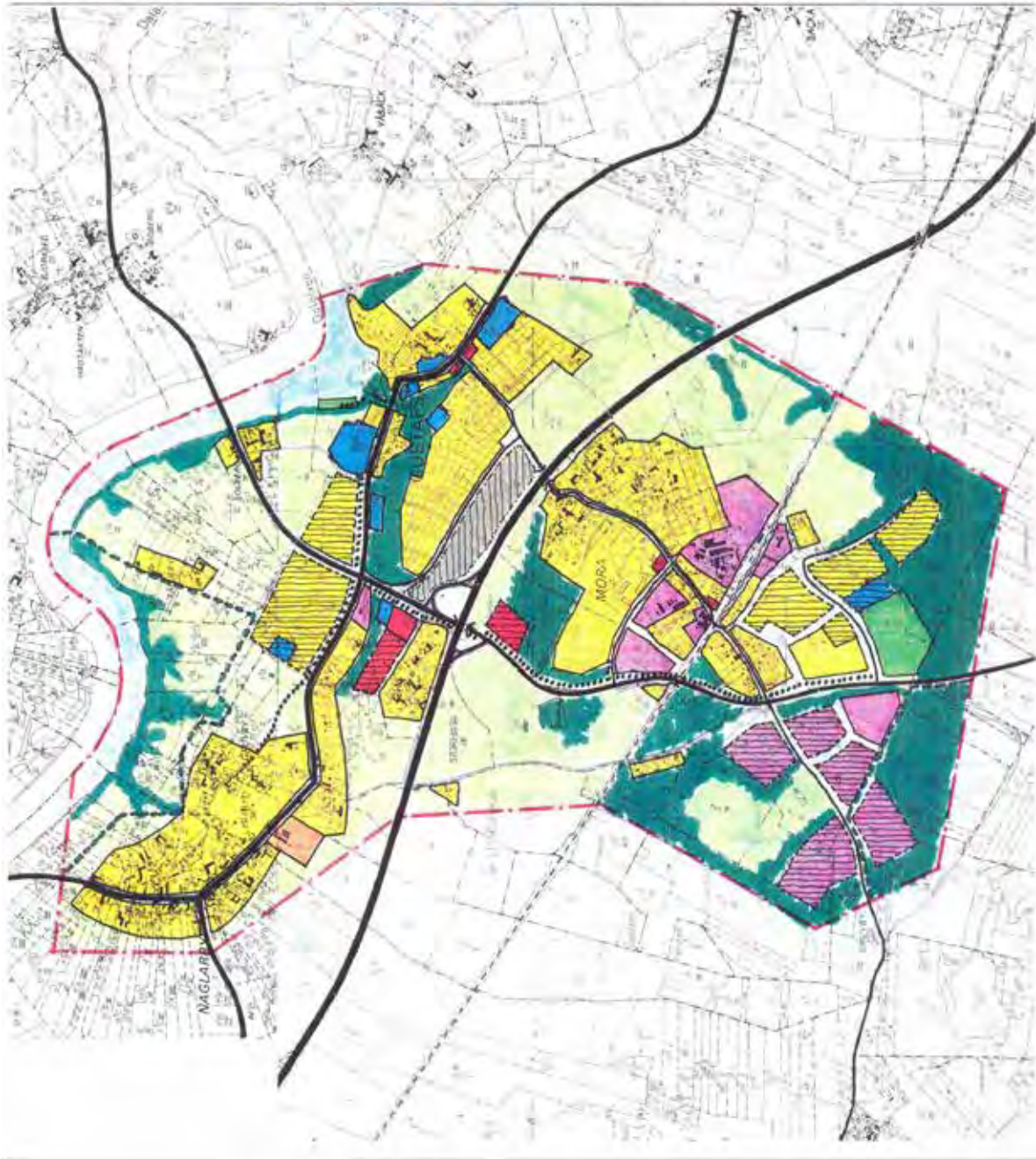
I Mora by (SV järnvägen) föreslås viss förändring i tidigare planer: barnstuga och skola placeras i anslutning till idrottsplatsområdet, tidigare barnstugetomt används i stället för bostäder, viss minskning av bostadsområdet görs vid Stabberget.

Till bostadsbebyggelsen kopplad allmän service (barnstuga mm) har bl a markerats vid f d idrottsplatsen norr om Storhaga. Ny småbåtshamn placeras i Dalälven norr om Enbacka skola.

Nya arbetsområden föreslås främst sydväst om Mora by enligt antagen översikt. För regional service reserveras område norr om Källberget, vid rv 70. Området öster om Storhaga markeras som utredningsområde för framtida samhällsutbyggnad.

Vägsystemet är utbyggt. GC-nätet behöver kompletteras med förbindelse från bostäderna SV järnvägen till centrum med planskild korsning av järnvägen. Behov av busslinjer, hållplatser mm undersöks inom planens första giltighetsperiod (3 år).

Framtida behov från SJ av snabbtåg kan innebära anspråk på dubbelspår samt säkrare korsningar med tätortens trafiknät.

FÖRDLUPNING AV
ÖVERSIKTSPLAN

MORA -
ENBACKA M FL.
GUSTAFS, SÄTERS KOMMUN

MARKANVÄNDNING

- BOSTÄDER SAMT VISS
JORDBRUKSBEYGGELSE
- ARBETSPLATSER
- KOMMERSIELL SERVICE
SAMT BOSTÄDER
- ALLMAN SERVICE
- FRITIDSANLÄGGNINGAR
- HANDELSTRÄDGÅRD
- DALÄLVEN
- JORDBRUK
- SKOG
- UTREDNINGSSOMRÅDE
- UTBYGGNADSSOMRÅDE
- FÖRBIFARTSVÄG
- GENOMFARTSVÄG
- HUVUDGATA
- JÄRNVÄG
- GÅNG- OCH CYKELVÄG
- RIKSINTRESSE
- PLANGRÄNS

ANTAGANDEHANDLING

1990-05 KARTA D
BORGSTRAND

ARKITEKTANTONOR HB

0 100 m 500 m 1 km

8.3 STORA SKEDVI KYRKBY (Karta E)

Nya bostäder planeras på Kyrkberget (dels utbyggnad av planlagda områden, dels nytt område i västra delen), väster om kvarnen (centralt belägna bostäder för personer med särskilda servicebehov), öster om värdshuset samt i Yttersätra-Kvista.

Nya arbetsområden föreslås både öster om bensinstationen samt öster om Kyrkberget.

Övrig mark är i huvudsak åkermark.

Vägnät och GC-vägar är i huvudsak utbyggda. Till föreslagen bebyggelse i västra Kyrkberget erfordras ny väg utanför befintliga bostäder.

Vid utbyggnad mot Yttersätra måste va-nätet utvidgas västerut.

FÖRDLJPNING AV
ÖVERSIKTSPLAN
KYRKBYN

STORA SKEDVI, SÄTERS KOMMUN

MARKANVÄNDNING

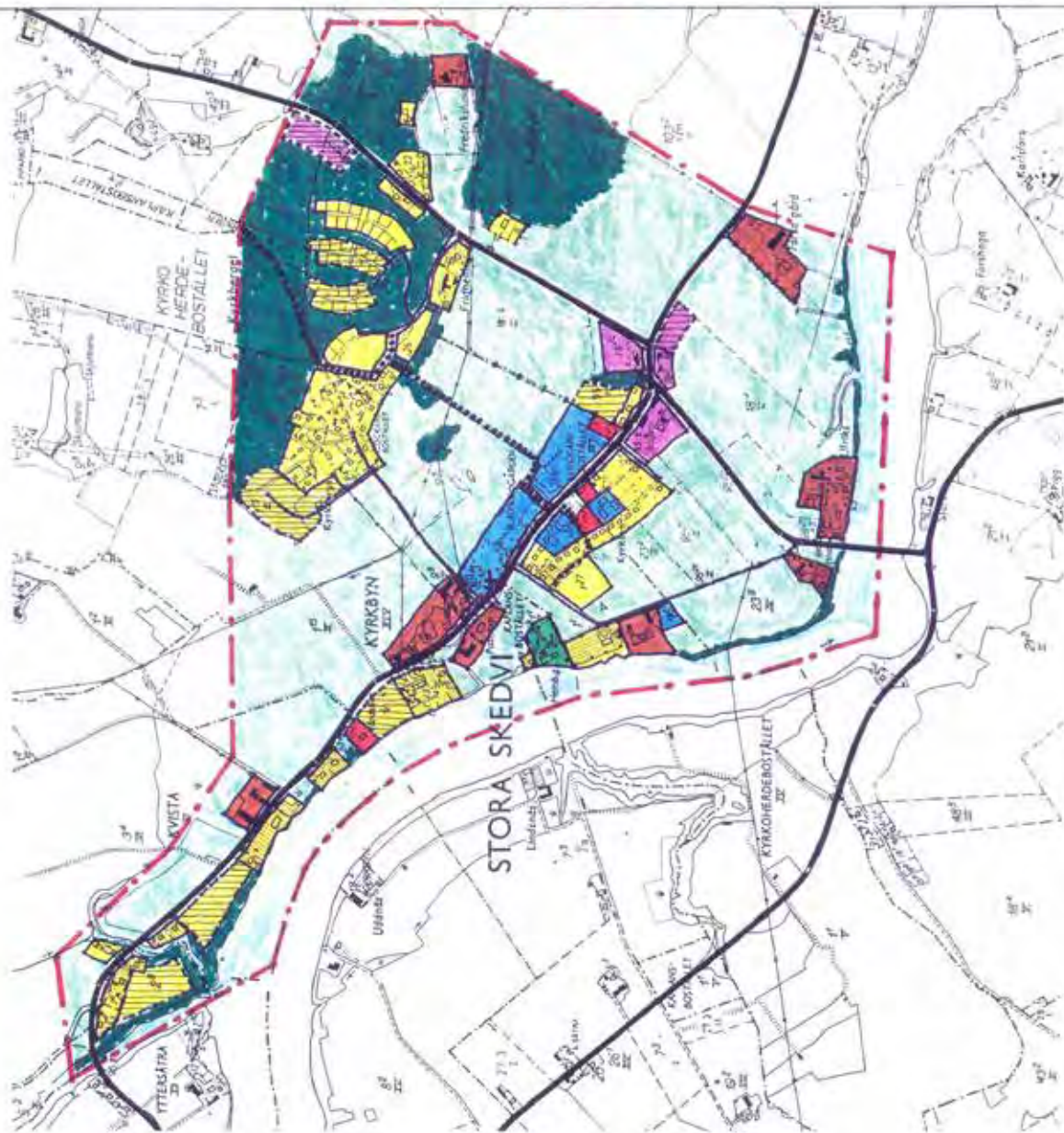
- BOSTÄDER
- BOSTADS- OCH JORD-
BRUKSBEBYGGELSE
- ARBETSPLATSER
- BUTIKER MM.
- ALLMÅN SERVICE
- FRITIDSANLÄGGNINGAR
- DALÄLVEN
- JORDBRUK
- SKOG
- UTBYGGNADSRÅDE
- GENOMFARTSVÄG
- HUVUDGATA
- GÅNG- OCH CYKELVÄG
- PLANGRÄNS

ANTAGANDEHANDLING

1990-05 KARTA E

BORGSTRAND

ARKITEKTONTOR HB

Miljökonsekvensbeskrivning av översiktsplan för Sätters kommun 2013

Icke teknisk sammanfattning

Denna miljökonsekvensbeskrivning, MKB, är en bilaga till Översiktsplan 2013 Sätters kommun upprättad av Ewen Miljökonsult. MKB:n utgör den översiktliga miljöbedömning som enligt miljöbalken ska göras vid upprättande av översiktsplaner.

När det gäller Sätters kommun är riskerna för att betydande miljöpåverkan ska uppstå på grund av planen relativt begränsade. I MKB:n redovisas och konsekvensbedöms endast de strategier/utvecklingsförslag i översiktsplanen som kan antas medföra en betydande miljöpåverkan utifrån de miljöaspekter som ingår i bedömningen.

Utredningsområden för vindbruk samt eventuell omdragning av väg 69 är delar i Sätters kommuns översiktsplan som bedöms kunna medföra betydande miljöpåverkan, avgränsning har skett i samråd med Länsstyrelsen. Väg 69 var fram till den 30 oktober 2012 väg 266 vilket miljökonsekvensbeskrivningen har refererat till och skrivit tidigare. I föreliggande version refereras till och skrivs väg 69.

Idag finns inga vindkraftverk uppförda inom kommunen. Däremot finns ett intresse för en större vindkraftsanläggning i Silvberg. Mycket tyder även på ett ökat intresse för småskalig vindkraft, där huvuddelen av produktionen är avsedd för eget bruk. Det finns i huvudsak fyra olika typer av provningsklasser för vindkraftverk som är aktuella inom Sätters kommun: miniverk, gårdsverk, medelstora anläggningar samt stora anläggningar.

Ett intresse finns för en större vindkraftsanläggning fördelat på tre områden i Silvberg: Stora berget, Silvberget samt ett område norr om Silvbergssjön. Anläggningen omfattar nya vägar mellan vindkraftsverken samt en ny anslutningsledning fram till befintlig kraftledning mellan Långhag och Borlänge. Områdena i Silvberg har av kommunen preliminärt bedömts som lämpliga områden för vindbruk och redovisas därför i översiktsplanen som utredningsområden för vindkraft.

Utbyggnad av vindkraft ger måttlig positiv påverkan på luft och klimat. Genom en utbyggnad

av vindkraft inom kommunen kan utsläppen av koldioxid, kväveoxider och luftburna partiklar minskas tack vare minskat behov av fossila bränslen för energiproduktion. Hur mycket beror på i vilken grad utbyggnad sker.

Utbyggnad av vindkraft ger måttlig negativ påverkan på natur- och kulturmiljö. Vindkraftverken, men även byggnation av vägar och ledningsdragningar kan påverka naturmiljön om inte tillräcklig hänsyn tas. Påverkan skiljer sig beroende på exploateringsområdet, en specifik bedömning behöver utföras för att minimera risk att skada artrika naturområden.

Utbyggnad av vindkraftverk ger liten negativ påverkan på befolkning och människors hälsa. Störningar från buller och skuggor kan uppstå samt att landskapsbilden kan förändras. De föreslagna utredningsområdena i Sätters kommun har längre avstånd till bostäder än det lägsta rekommenderade avståndet på 400 m. Det innebär att störningar i form av buller eller ljusreflexer från vindkraftverk inte bedöms vara betydande för människor i utpekade områden.

Utbyggnad av vindkraft anses bidra till att uppfylla miljömålen begränsad klimatpåverkan, ingen övergödning, giftfri miljö, frisk luft och bara naturlig försurning.

Väg 69 är en viktig del i ett övergripande stråk Stockholm-Mälardalen-Falun-östra delen av Siljansområdet-Idre och Sälenfjällsområdet. Vägsträckan vid Uppbo-Trollbo, som är en delsträcka av väg 69, är en flaskhals att åtgärda.

I en vägutredning från 1999 utreddes tre alternativ samlat på ett jämförbart sätt, samtliga alternativ justerades då något från tidigare utredningar. Eftersom inga ytterligare utredningar eller förändringar/modifieringar av alternativen har skett sedan vägutredningen 1999 utgår denna miljökonsekvensbeskrivning från vägutredning 1999. Enligt ÖP förordar Sätters kommun alternativ B västlig riktning.

Alternativet ger liten-måttlig negativ påverkan på luft och klimat. Omdragning av väg 69 innebär ökad framkomlighet och ökade hastigheter, vilket i sin tur

kan innebära att fler väljer vägen som transportalternativ framför miljövänligare alternativ. En ökning av hastighet från 70 km/h till 90 km/h torde även innebära ökade luftemissioner. Utsläppsnivåerna längs väg 69 kommer sannolikt inte öka markant, men inga beräkningar har utförts i denna MKB.

Alternativet ger liten -måttlig negativ påverkan på naturmiljö. Ingrepp betyder bl a kompaktering av rötter och uppschaktning av mark samt intrång i jordbruksmark.

Alternativet ger liten negativ påverkan på vattenmiljö. Den västra korridoren innebär liten risk för

påverkan inom det yttre skyddsområdet för grundvattentäkten vid Uppbo samt för åspartierna vid Landa och Hyen. Åsen vid Hyen berörs inte ytterligare i det västliga alternativet eftersom korridoren fortsätter väster om befintlig väg fram till Skinnarbo norr om grustaget. Vid Trollbo går korridoren längs grustagets västra kant. Där åsen bryts igenom bör skyddsåtgärder vidtas.

För att alternativet ska kunna bidra till att uppfylla något av miljömålen begränsad klimatpåverkan, frisk luft eller en god bebyggd miljö krävs ytterligare insatser och åtgärder.

Innehåll

1 Inledning	82	4 Utvecklingsstrategier	86
1.1 Bakgrund.	82	4.1 Vindbruk	86
		4.1.1 Nollalternativ	
		4.1.2 Föreslagen exploatering	
		4.1.3 Konsekvensbedömning	
		4.1.4 Sammanfattning	
		4.1.5 Åtgärdsförslag för efterföljande planering	
2 Metod och bedömningsgrunder	82	4.2 Omdragning av väg 69	90
2.1 Miljöbedömningsprocessen	82	4.2.1 Nuläge	
2.2 Avgränsningar av mkb:n	82	4.2.2 Anledning till omförläggning	
2.2.1 Betydande miljöpåverkan		4.2.3 Utredningar Historik	
2.2.2 Tidsmässig avgränsning		4.2.4 Nollalternativ	
2.2.3 Geografisk avgränsning		4.2.5 Föreslagen exploatering	
2.2.4 Avgränsning i sak		4.2.6 Konsekvensbedömning	
2.3 Metod för bedömning	83	4.2.7 Sammanfattning	
2.3.1 Osäkerhet i bedömningarna		4.2.8 Åtgärdsförslag för efterföljande planering	
		4.3 Måluppfyllelse	95
3 Bedömningsgrunder	84	4.3.1 Samlad bedömning	
3.1 Dalastrategin	84	4.3.2 Motivering	
3.2 Riksintressen	84	5 Uppföljning	96
3.3 Miljökvalitetsnormer	85	5.1 Uppföljning av översiktsplan 2013	96
3.4 Miljömål	85		
		6 Källförteckning	97

1 Inledning

1.1 Bakgrund

Denna miljökonsekvensbeskrivning, MKB, är en bilaga till Översiktsplan 2013 Sätters kommun. MKB:n utgör den översiktliga miljöbedömning som enligt miljöbalken ska göras vid upprättande av översiktsplaner.

En översiktsplan är ett dokument som visar hur kommunens mark- och vattenområden ska användas och hur den bebyggda miljön ska bevaras och utvecklas i ett långsiktigt perspektiv. Enligt plan och bygglagen, PBL, ska varje kommun ha en aktuell översiktsplan som täcker hela kommunens yta. Förutom att ange strategier för kommunens utveckling ska översiktsplanen vara vägledande för detaljplanering och bygglov. För att planen ska anses vara aktuell kräver lagstiftningen att planen aktualitetsförklaras minst en gång per mandatperiod.

Kommunen har idag en översiktsplan från 1991. Sätters kommun beslutade 2005-04-05 att revidera planen från 1991.

Arbetet med den nya översiktsplanen inleddes under 2006. Översiktsplanen var föremål för samråd under oktober – december 2009. Ett nytt samråd planeras under 2012 med utställning och därefter antagande i kommunfullmäktige under hösten 2012.

2 Metod och bedömningsgrunder

2.1 Miljöbedömningsprocessen

Översiktsplanens konsekvenser på miljön ska enligt plan- och bygglagen och miljöbalken bedömas i en så kallad miljöbedömning, eftersom genomförandet av översiktsplaner kan antas medföra betydande miljöpåverkan. Syftet är att integrera miljöaspekter i planen så att en hållbar utveckling kan främjas.

När det gäller Sätters kommun är riskerna för att betydande miljöpåverkan ska uppstå på grund av planen relativt begränsade. Kommunen har i samråd med Länsstyrelsen i juni 2009 gjort bedömningen att miljöbedömningen för översiktsplanen kan avgränsas till bebyggelseutveckling på Våbäcks udde och omdragning av väg 69, vilket kan antas medföra en betydande miljöpåverkan eller att miljöpåverkan är osäker.

Bebyggelseutveckling på Våbäcks udde har utgått ur översiktsplanen. Samtidigt har tre utredningsområden för vindkraft i Silvberg tillkommit. Eftersom vindkraftverk (energiproduktion) och väg

(infrastrukturprojekt) är verksamheter som kan antas medföra en betydande miljöpåverkan så är det rimligt att kommunens miljöbedömning sker utifrån dessa två aspekter, även om en omdragning av väg 69 inte kommer att ske före år 2021 (omdragning av vägen finns inte med i nuvarande Länstransportplan som gäller för 2010-2021). Eftersom översiktsplaner har en översiktlig karaktär innebär det att miljöbedömningen som ska göras enligt 6 kap miljöbalken är översiktlig.

2.2 Avgränsningar av MKB:n

2.2.1 Betydande miljöpåverkan

Under arbetet med miljöbedömningen av översiktsplanen gäller det att identifiera och avgränsa vilka åtgärder som kan komma att leda till betydande påverkan. Enligt Naturvårdsverkets handbok¹ för miljöbedömning av planer och program, ska miljökonsekvensbeskrivningen fokusera på den betydande miljöpåverkan genomförandet av en plan kan tänkas medföra. Bedömningen av betydande miljöpåverkan kan ske utifrån påverkan på miljö kvalitetsmålen och andra miljöhänsyn samt utifrån de aspekter som räknas upp i 6 kap. 12 § andra stycket miljöbalken.

I denna MKB redovisas och konsekvensbedöms endast de strategier/utvecklingsförslag i översiktsplanen som antas medföra en betydande miljöpåverkan utifrån de miljöaspekter som ingår i bedömningen.

Följande delar i Sätters kommuns översiktsplan bedöms medföra betydande miljöpåverkan, avgränsning har skett i samråd med Länsstyrelsen.

- Utredningsområden för vindbruk
- Eventuell omdragning av väg 69

2.2.2 Tidsmässig avgränsning

Planeringshorisonten för översiktsplanen är år 2030, vilket även är avgränsningen för miljökonsekvensbeskrivningen. Det kan dock uppkomma konsekvenser som påverkar miljön långt efter detta målår. När det är motiverat beskrivs dessa konsekvenser utifrån ett längre tidsperspektiv.

1. *Naturvårdsverket Handbok 2009:1 – Handbok med allmänna råd om miljöbedömning av planer och program*

2.2.3 Geografisk avgränsning

MKB:n kommer att hantera miljökonsekvenser inom det geografiska område som översiktsplanen hanterar. Planområdet innefattar Sätters kommun. Om nödvändigt kommer MKB:n även innefatta angränsande områden utanför kommunen. Om detta blir aktuellt motiveras och beskrivs detta i MKB:n.

2.2.4 Avgränsning i sak

En miljöbedömning ska enligt Miljöbalken 6 kap 12-13 §§, identifiera och värdera den betydande miljöpåverkan som kan antas uppkomma med avseende på: biologisk mångfald, befolkning, människors hälsa, djurliv, växtliv, mark, vatten, luft, klimatfaktorer, materiella tillgångar, landskap, bebyggelse, forn- och kulturlämningar och annat kulturarv samt det inbördes förhållandet mellan dessa miljöaspekter.

Luft och klimat, naturmiljö, kulturmiljö, vattenmiljö, befolkning och människors hälsa samt naturresurser är de miljöaspekter som används i miljökonsekvensbeskrivningen. Aspekternas omfattning förklaras i tabellen nedan:

Tabell 1: Miljöaspekter med förklaring om vad varje aspekt omfattar.

Miljöaspekter	Förklaring
Luft och klimat	Växthusgaser som ger upphov till den globala uppvärmningen och övriga luftföroreningar som är hälsofarliga för människa och miljö
Naturmiljö	Biologisk mångfald, djur- och växtliv
Kulturmiljö	Landskap, bebyggelse, forn- och kulturlämningar
Vattenmiljö	Yt- och grundvatten
Befolkning och människors hälsa	Rekreation och friluftsliv; buller; luft; samt risker och störningar
Naturresurser	Hushållning med naturresurser

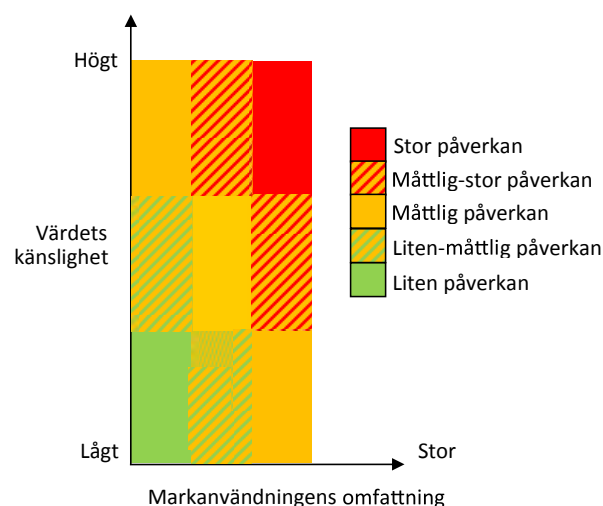
2.3 Metod för bedömning

Miljökonsekvenser av de strategier i översiktsplanen som tidigare bedömts medföra betydande miljöpåverkan har granskats samt bedömts och presenteras i den här MKB:n.

En checklista har använts i bedömningen och frågor som sannolikhet, varaktighet och frekvens av påverkan har besvarats. Det som bedömts är om påverkan uppkommer eller kan uppkomma, hur länge den i så fall varar och hur ofta den uppkommer. Vidare har området som kan påverkas undersökts utgående från huruvida det är ett känsligt eller särskilt sårbart område, om det finns några risker för människor och miljö, samt sekundära, kumulativa, samverkande, permanenta och tillfälliga effekter på kort, medellång och lång sikt. Både positiva och negativa effekter redovisas.

Eftersom positiva och negativa effekter inte bör kvittas mot varandra redovisas dessa var för sig i den sammanställning av miljökonsekvenser som åskådliggörs med hjälp av en bedömningsnyckel som illustreras enligt Figur 1. I värderingen har en femgradig skala, från liten till stor påverkan, använts. Bedömningsnyckeln används endast för att illustrera resultatet av konsekvensbedömningen som gjorts med hjälp av den checklista som beskrivs ovan.

MKB till översiktsplanen ersätter inte en MKB tillhörande en detaljplan. Ytterligare utredningar och miljökonsekvensbeskrivningar krävs vid exploatering och detaljplanläggning.

Figur 1: Bedömningsnyckeln illustrerar hur stor påverkan (positiv eller negativ) en åtgärd kan förväntas få.

2.3.1 Osäkerhet i bedömningarna

Bedömningarna i miljökonsekvensbeskrivningen baserar sig på befintligt underlag och bedömningsgrunder och osäkerheterna i bedömningarna är därmed stor.

Planens strategiska nivå tillför också osäkerheter till bedömningarna.

3 Bedömningsgrunder

3.1 Dalastrategin

Sätters kommun är i många avseenden en del i ett större sammanhang. Först och främst handlar det om frågor som berör de omgivande kommunerna i mellersta Dalarna men kommunen ingår också i större regionala sammanhang. Dalastrategin är länets regionala utvecklingsprogram (RUP), som Region Dalarna har haft i uppdrag att ta fram. Dalastrategin är inte enbart ett styrdokument för Region Dalarna utan länets mest övergripande styrdokument som syftar till hållbar utveckling i Dalarna. I Dalastrategin framhålls följande utmaningar som bör hanteras:

- Kompetensförsörjning
- Miljöomställningen
- Globalisering
- Dalarnas särskildhet

3.2 Riksintressen

Riksintressen utpekas av statliga verk och myndigheter men deras avgränsning sker i samråd med kommunen i översiktsplanen. Det är kommunerna som i sin planering ska se till att riksintressena tas till vara. Länsstyrelsen har tillsynen över att detta sker. Det råder inget byggförbud inom riksintresseområdena men åtgärder som påtagligt kan komma att skada ett riksintresse får inte komma till stånd. I planeringssammanhang ska riksintressena väga tyngre än andra intressen.

Sätters kommun berörs av ett antal olika riksintressen och i vissa delar överlappar de varandra.

Tabell 2: Riksintressen med motivering

Riksintressen	Hur Sätters kommun berörs
Naturresevat (MB 7:4)	Säterdalen, Bispbergs klack, Holmsjöarna, Risshytte hage och Dammsjön är naturresevat. Nerigården är pågående resevatbildning.
Kulturmiljövården (MB 3:6)	I kulturmiljölagen finns bestämmelser om skydd av fornminnen, byggnadsminnen och kyrkliga kulturminnen. Sätters stadskärna, Bispberg, Bobygden, Östra Silvberg-Rishyttensjön-Jönshyttan och Grådö-Hamre-Husby utgör riksintresse för kulturmiljövård.
Naturvård (MB 3:6)	Holmsjöarna-Kårtyllasjöarna, Gustafsältet, Säterdalen och ravin- och niplandskapet i Gustafs, Bispbergs klack, Snickargården samt Uppbotjärn utgör riksintresse för naturvård.
Natura 2000 (MB 7:27-28, PBL 12:1-3, 12:4)	Säterdalen, Bispbergs klack, Holmsjöarna och Risshytte hage är Natura 2000-områden.
Vägar	Byggförbud kring allmänna vägar gäller enligt väglagen och omfattar 30 m från 10 (29) ytterkant dike/slänt för väg 50, 69, 70 och E 16. För väg 70 är avståndet utökat till 50 m från Säter till Naglarby. För övriga länsvägar gäller 12 m byggförbud.
Järnvägar	Dalabanan (Uppsala-Mora), Bergslagsbanan (Gävle-Kil/Frövi) Inom ett avstånd av minst 70 m bör nya bostäder inte tillkomma.
Kraftledningar	Byggförbud kring kraftledningar gäller inom visst avstånd, beroende av ledningens spänning. Upp till 55 kV är avståndet 5 m från bebyggelse till närmaste ledning, över 55 kV är motsvarande avstånd 10 m.
Totalförsvaret (MB 3:9, 3:10)	Riksintresset för totalförsvaret kan framför allt påverkas av uppförande av höga objekt som master och vindkraftverk. Ärenden avseende objekt högre än 20 meter utanför och 45 meter inom sammanhållen bebyggelse ska remitteras till Försvarsmakten.

3.3 Miljökvalitetsnormer

Det finns miljökvalitetsnormer framtagna för utomhusluft, fisk- och musselvatten, vattenförekomst samt omgivningsbuller. Fler miljöområden kan bli aktuella i framtiden. Miljökvalitetsnormer syftar till att skydda människa och miljö samt uppfylla krav som ställs genom Sveriges medlemskap i EU. Till skillnad från miljökvalitetsmål som kommunen ska förhålla sig till är miljökvalitetsnormer lagstiftade mått på hur mycket föroreningar det får finnas i luft och vatten samt även för omgivningsbuller. Miljökvalitetsnormerna regleras i miljöbalken.

Miljökvalitetsnormer för utomhusluft

Miljökvalitetsnormerna för utomhusluften gäller i hela landet och finns för ämnena: kväveoxid, kvävedioxider, svaveloxid, kolmonoxid, bly, partiklar (PM10), ozon och bensen. Från och med den sista december 2012 gäller även normer för arsenik, kadmium, nickel och bens(a)pyren. I Säter har det genomförts mätningar av utomhusluften vilket visar att luftkvaliteten är god. Problem med luften kommer främst från uppvärmningen av bostäder.

Miljökvalitetsnormer för fisk- och musselvatten

För vatten består miljökvalitetsnormerna av det så kallade Vattendirektivet. Vattendirektivet infördes i svensk lagstiftning 2004, bland annat genom kompletteringar i miljöbalken och genom införandet av vattenförvaltningsförordningen. Syftet med miljökvalitetsnormer för fisk- och musselvatten är att skydda eller förbättra kvaliteten på sötvatten så att fisk- och musselvatten upprätthålls. Målet med vattendirektivet är att alla EU-länderna ska uppnå ”god vattenstatus” senast 2027.

Miljökvalitetsnormer för vattenförekomst

Förordning (2004:660) om förvaltning av kvaliteten på vattenmiljön trädde i kraft 1 augusti 2004. Miljökvalitetsnormerna baseras på den status en vattenförekomst har fått i statusklassificeringen. Det är vattenmyndigheten som beslutar om miljökvalitetsnormer för vattenförekomsterna inom vattendistriktet. Med ytvattenstatus menas det tillstånd en ytvattenförekomst har och som bestäms av vattenförekomstens ekologiska status eller kemiska status, beroende på vilken av dessa som är sämst.

Miljökvalitetsnormer för buller

Buller påverkar människors hälsa negativt. Det kan exempelvis leda till sömnproblem, koncentrations svårigheter, hörselskador och ge effekter på hjärt- och kärlsystemet. Omgivningsbuller, buller från bilar, tåg, flyg, byggverksamhet med mera har ökat kraftigt de senaste årtiondena. EU behandlar Omgivningsbuller som ett av de allvarligaste miljöproblemen. Därför har EU-länderna fått i uppgift att kartlägga hur många människor som är exponerade för buller. Enligt den svenska förordningen (2004:675) om omgivningsbuller finns en skyldighet att genom kartläggning av buller och upprättande av åtgärdsprogram, sträva efter att omgivningsbuller inte medför skadliga effekter på människors hälsa.

3.4 Miljömål

De 16 miljömål som riksdagen antagit beskriver den ekologiska dimensionen i begreppet hållbar utveckling och den kvalitet eller det tillstånd för den svenska miljön som är långsiktigt ekologiskt hållbar. Det övergripande målet är att till nästa generation ha löst de stora miljöproblemen.

Länsstyrelsen har i uppdrag att i bred samverkan samordna miljömålsarbetet i Dalarna. I detta ingår bland annat att anpassa de nationella målen till länet. I översiktsplanen redovisas de regionala miljömål som berörs.

Dalarnas miljömål är de nationella målen anpassade till länet och ett regionalt miljöhandlingsprogram. Målen har utarbetats i bred samverkan och överensstämmer med ambitionsnivån och inriktningen nationellt. En reviderad version av Dalarnas miljömål, vars första version kom 2003, fastställdes av Länsstyrelsens styrelse i april 2007. Målen bygger på de nationella miljömålen och konkretiserar dessa genom handlingsplaner, samarbetsprojekt och åtgärdsprogram. Tanken är att detta ska underlätta det dagliga miljöarbetet.

I många fall är Dalarnas miljömål samma som de nationella miljömålen men det förekommer tillägg och preciseringar som är speciella för länet. Även delmålen har i vissa fall anpassats, skärpts eller utökats med egna delmål för Dalarna. Länsstyrelsen ansvarar för att de nationella miljömålen preciseras till förhållandena i regionen och har upprättat handlingsplaner inom olika områden, till exempel EnergiIntelligent Dalarna – Program för regional energisamverkan.

Under respektive tema i Översiktsplanen redovisas vilka regionala miljömål som berörs och hur kommunen avser att arbeta för att uppnå dessa. Eftersom MKB:n avgränsats till att beskriva miljökonsekvenserna för omdragning av väg 69, samt vindkraft beskrivs endast de miljömål som återfinns under kapitlen Kommunikationer och Energi och teknisk försörjning i Översiktsplanen.

Under kapitlet måluppfyllelse finns en sammanfattande tabell som redovisar de miljömål som berörs samt om och hur utvecklingsstrategierna bedöms bidra till att uppfylla miljömålen eller ej. De miljömål som enligt Översiktsplanen berörs av vägomdragningen och vindkraft är:

Begränsad klimatpåverkan – påverkan/effekt av exempelvis uppvärmning med fossila bränslen, transporter med utsläpp av klimatpåverkande gaser.

Ingen övergödning – påverkan/effekter av exempelvis anslutning till kommunalt vatten- och avloppsnät eller enskilda avloppsanläggningar.

Giftfri miljö – påverkan/effekter av exempelvis markföroreningar.

Ett rikt växt- och djurliv – påverkan/effekter av exempelvis mångfalden i växt- och djurlivet.

Frisk luft – påverkan/effekter av exempelvis enskilda förbränningsanläggningar för uppvärmning, transporter med utsläpp av partiklar, kolväten.

Bara naturlig försurning – påverkan/effekter av exempelvis transporter, jordbruk, skogsbruk.

God bebyggd miljö – påverkan/effekter av exempelvis riktlinjer vid exploatering och transporter.

4 Utvecklingsstrategier

4.1 Vindbruk

Vindkraft räknas som en förnybar energikälla och en utbyggnad kan bidra till att uppfylla flera miljökvalitetsmål. Lokala miljöförhållanden har betydelse för vilka och hur stora miljöeffekterna av vindkraftsetableringen blir. Idag finns inga vindkraftverk uppförda

inom kommunen. Däremot finns ett intresse för en större vindkraftsanläggning i Silvberg. Mycket tyder även på ett ökat intresse för småskalig vindkraft, där huvuddelen av produktionen är avsedd för eget bruk.

Det finns i huvudsak fyra olika typer av prövningsklasser för vindkraftverk som är aktuella inom Sätters kommun: miniverk, gårdsverk, medelstora anläggningar samt stora anläggningar.

Ett intresse finns för en större vindkraftsanläggning fördelat på tre områden i Silvberg: Stora berget, Silvberget samt ett område norr om Silvbergssjön.

Anläggningen omfattar även nya vägar mellan vindkraftsverken samt en ny anslutningsledning fram till befintlig kraftledning mellan Långhag och Borlänge.

Områdena i Silvberg har av kommunen preliminärt bedömts som lämpliga områden för vindbruk och redovisas därför i översiktsplanen som utredningsområden för vindkraft. Områdena ska prövas mot andra intressen som kan påverkas, t ex skogsbruk, naturvård, kulturmiljövård, luftfart m m innan kommunen kan tillstyrka en utbyggnad. En miljökonsekvensbeskrivning ska upprättas i anslutning till länsstyrelsens tillståndsprövning.

Om fler medelstora eller stora vindkraftsetableringar blir aktuella kan översiktsplanen komma att kompletteras med ett tematiskt planeringsunderlag i form av en vindbruksutredning för att få fram lämpliga vindbruksområden.

Utredningen ska omfatta hela kommunen, förutom kommunens tätortsnära stora opåverkade område. Detta område ska hållas fritt från såväl vindkraftverk, av alla prövningsklasser, som kraftledningar.

I den här rapporten genomförs en konsekvensbedömning av de föreslagna utredningsområdena för vindbruk i Sätters kommun. Vid en eventuell exploatering är exploitören ansvarig för att ta fram en fullständig MKB och tillståndsansökan enligt gällande lagar och krav.

4.1.1 Nollalternativ

I översiktsplanen för Sätters kommun 1991 finns inga områden utpekade för vindbruk. I dagsläget finns inga vindkraftverk i Sätters kommun. Med anledning av detta bedöms inte nollalternativet i konsekvensbedömningen, endast en sammanfattande text om utebliven etablering presenteras under konsekvensbedömningen.

4.1.2 Föreslagen exploatering

Ett intresse finns för en större vindkraftsanläggning fördelat på tre områden i Silvberg: Stora berget, Silvberget samt ett område norr om Silvbergssjön.

De studerade områdena ligger 40 km nordost om vindkraftområdena Fjällberget/Saxberget vid Grängesberg, där 17 vindkraftverk med tornhöjden 85-105 m och turbindiameter 90 m har haft mycket hög produktion (mer än 6 GWh per verk och år). Eftersom den förhärskande vindriktningen är från sydväst bedöms även vindkraftverk i Silvberg få god produktion. Ett vindkraftverk med effekten 2 MW bedöms under ett normalår kunna generera i storleksordningen 5-5,5 GWh.

De två studerade områdena, Stora Berget och Silvberget, anses lämpliga ur anläggningssynpunkt. Skogsvägar finns i området som dock kräver en mindre förstärkning och nya vägar måste byggas mellan vindkraftverken. Enligt information från Grusell Energi AB kan kraftledningen i Silvberg ta emot 1-3 vindkraftverk. En större grupp kan via en

ny anslutningsledning i den befintliga kraftgatan för 400 kV ledningen anslutas till 130 kV ledningen i korsningen mellan de två ledningarna nära Dalälven mellan Solvarbo och Enbacka. Denna 400 kV ledning kommer norrifrån och går via Silvberg mot Smedjebacken och 130 kV ledningen går från Stora Skedvis och Långhags kraftstationer till Borlänge.

På både Stora Berget och Silvberget finns ett orört nyckelbiotopområde och inom dessa områden ska inga vindkraftverk lokaliseras. På Silvberget ligger alla verk inom riksintresse för kulturmiljö. Det finns inga kända och utpekade fornminnen och lämningar från grubbrytningen där vindkraftverken har lokaliserats på berget högre än 300 m över havet. Avståndet till den gamla silvergruvan är 600 m.

Därutöver har ett till område studerats, Berget norr om Silvbergssjön, där flera vindkraftverk kan placeras på höjder över 325 m. Detta område är det högst belägna i kommunen och det finns många markägare inom området.

Figur 2: Förslag till vindkraftsområden i Sätters kommun.

4.1.3 Konsekvensbedömning

Luft och klimat

Utbyggnad av vindkraft i Sätters kommun ger måttlig positiv påverkan på luft och klimat ur ett globalt perspektiv.

Vindkraft bidrar till att öka produktionen av förnyelsebar energi. Produktion av vindkraft i Sverige kan ersätta fossilt producerad energi i andra länder vilken har en positiv påverkan på luft och klimat och minskar behovet av fossila bränslen som är en ändlig naturresurs. Vindkraft ger inga utsläpp av luftföroreningar under elproduktion, energianvändningen vid produktion av anläggningen är också begränsad. Etablering av vindkraftverk bedöms inte innebära sådan utsläppsmängd från transportfordon, eller på annat sätt orsaka utsläpp till luft, mark eller vatten, att miljö kvalitetsnormer riskerar att överträdas.

Naturmiljö

Utbyggnad av vindkraft i Sätters kommun ger måttlig negativ påverkan på naturmiljön.

Den mark som direkt åtgår för vindkraftsproduktionen är liten medan de områden som påverkas genom visuell inverkan eller restriktioner för annan bebyggelse kan vara relativt betydande.

Till de utpekade utredningsområdena finns det befintlig infrastruktur i form av vägar, dock är dessa skogsbilvägar som kan behöva breddas och förstärkas i samband med byggandet av vindkraftverk. Mellan vindkraftverken behöver nya vägar anläggas. Ledning för att ansluta vindkraftverken till elnätet behöver anläggas ned till befintlig kraftledningsgata. Nya vägar och ledningsdragningar orsakar intrång och störningar i naturmiljön. Markförlagda ledningar är att föredra då störningar endast uppkommer i samband med nedläggning. Luftburna ledningar kräver ledningsgator som ska röjas och hållas öppna.

På Stora Berget finns ett nyckelbiotopsområde som utgörs av barrskog. Ovanför Silvberget ligger en nyckelbiotop som består av gransumpskog. I övrigt finns inga andra naturvärden utpekade i nämnda områden.

För att minska risken för att fåglar ska störas av vindkraftverk bör etablering i högriskområden undvikas. Vindkraftverk kan med fördel byggas nära befintlig bebyggelse och infrastruktur eller i produktionskog som generellt sett inte utgör något högriskområde². Fåglar kolliderar i regel inte med verken,

däremot finns indikatorer på att fladdermöss oftare krockar med vindkraftverk³.

Det går oftast att anpassa verkens placering så att de ger minsta möjliga påverkan på fladdermössen. Genom forskning har det visat sig att fladdermöss ogärna jagar när det blåser mer än cirka 5 m/s. Sätts rotorbladen igång först när det blåser mer än 5 m/s är risken mindre för att fladdermössen skadas av dem. Har en fladdermusinventering genomförts är det oftast möjligt att anpassa placeringen av verken så att de inte ställs i till exempel flyttstråk.

Kulturmiljö

Utbyggnad av vindkraft i Sätters kommun ger måttlig negativ påverkan på kulturmiljön.

Någon landskapsanalys är ej genomförd för föreslagna områden och hur störande vindkraftverken kommer att bli för landskapsbilden i området är ej kartlagt. De utpekade områdena utgörs av glesbefolkad landsbygd.

Påverkan på kulturmiljön i de utpekade områdena skiljer sig åt och en specifik bedömning måste göras i samband med en eventuell exploatering. Det större området som är benämnt "Berget norr om Silvbergssjön" samt Silvberget berörs av riksintresse för kulturmiljövård enligt 3 kap 6 § MB. I området finns flera lämningar och fornminnen, däribland ett flertal fåbodrar. Föreslagen etablering av vindkraftverk anses påverka kulturmiljön negativt såsom de flesta nya byggnader.

Vattenmiljö

Utbyggnad av vindkraft i Sätters kommun ger ingen påverkan på vattenmiljön.

Utbyggnaden av vindkraft inom föreslagna områden anses inte utgöra någon risk för negativ påverkan på vattenmiljön. Vindkraftverk i sig påverkar inte flora eller vattenförhållandena inom ett område och endast i begränsad omfattning markförhållanden. Inte heller sker utsläpp som skulle kunna påverka vattenmiljön negativt.

2 Nu vet vi det här! Vindkraftens miljöpåverkan – resultat från forskning 2005-2009 inom Vindval, Naturvårdsverket

3 Naturvårdsverkets hemsida om vindkraft 2011-11-20

Däremot kan de följdverksamheter som kan bli aktuella såsom etablering av vägar, ledningar och fundament medföra påverkan på bland annat hydrologiska förhållanden. Dessa bör utredas i samband med en tillståndsprövning.

Befolkning och människors hälsa

Utbyggnad av vindkraft i Sätters kommun ger liten negativ påverkan på befolkning och människors hälsa.

Friluftslivets intressen i de utpekade områdena är ej kartlagda men områdena utgörs inte av något riksintresse för friluftsliv. Människor som använder föreslagna platser för rekreation och avkoppling kan uppfatta vindkraften som ett hot mot lokala naturvärden såsom orörd natur, tystnad eller en obruten horisont.

Buller uppkommer vid vindkraftverken vilket gör att de inte ska placeras alltför nära bebyggelse. 300 m ifrån ger oftast en acceptabel ljudnivå men mellan 400-1000 m är att rekommendera enligt Naturvårdsverket. De periodiska skuggor från vindkraftverk som kan uppstå vid soligt väder, kan vara mycket störande för dem som stadigvarande uppehåller sig, lever eller arbetar på platsen för vindkraftverk.

De föreslagna utredningsområdena i Sätters kommun har längre avstånd till bostäder än det lägsta rekommenderade avståndet på 400 m. Det innebär att störningar i form av buller eller ljusreflexer från vindkraftverk inte bedöms vara betydande för människor i utpekade områden.

Vindkraftverk kan även medföra risker för omgivningen i form av islossning och mekaniska funktionsbrister. Dessa risker uppstår i verkens närhet och berör människor som ansvarar för driften av anläggningarna. Information om förekommande risker bör finnas tillgängligt för allmänheten i anslutning till verken.

Naturresurser

Utbyggnad av vindkraft i Sätters kommun ger en liten positiv påverkan på naturresurser.

Förnyelsebar elproduktion genom vindkraft minskar behovet av att producera el med fossila bränslen.

Den mark som direkt åtgår för vindkraftsproduktionen är liten och kan återställas om vindkraftverket monteras ned.

Jämförelse med nollalternativet

Nollalternativet innebär att ingen planmässig utbyggnad sker och att kommunen hanterar ansökningarna som enskilda ärenden. Det kan innebära en splittrad utbyggnadsstruktur av vindkraftsetablering som blir svår att förutse. Det kan också vara svårare att få en acceptans av utbyggnad av enstaka vindkraftverk hos allmänhet och medborgare, en föreslagen vindkraftsetablering i en översiktsplan ger större möjligheter till tidigt samråd om föreslagna utredningsområden.

Om utbyggnad av vindkraftverk i Sätters kommun inte blir av i planerad utsträckning utgår den lokala påverkan på naturmiljö och kulturmiljö. De positiva aspekterna av en utbyggnad av vindkraft uteblir liksom det bidrag till uppfyllelse av miljömålen Frisk luft och Begränsad klimatpåverkan som ökad produktion av förnyelsebar energi utgör. Även målet för vindkraftbaserad energi blir svårare att uppnå. En utbyggnad av vindkraft i Sätters kommun ökar andelen förnyelsebar energi som produceras i kommunen. Då det produceras mer förnyelsebar elenergi än vad som förbrukas i Sätters kommun leder det till att överskottet bidrar till att ersätta fossilt producerad energi någon annanstans vilket på sikt kan leda till en minskad växthuseffekt och global uppvärmning.

4.1.4 Sammanfattning

Tabell 3: Samlad konsekvensbedömning med avseende på vindbruk, illustrerat enligt bedömningsnyckeln i kapitel Metod för bedömning. (- Förslaget har ingen påverkan på miljöaspekten.)

Miljöaspekt	Konsekvenser av Vindbruk Positiv påverkan	Konsekvenser av Vindbruk Negativ påverkan
Luft och klimat	Måttlig	-
Naturmiljö	-	Måttlig
Kulturmiljö	-	Måttlig
Vattenmiljö	-	-
Befolkning och människors hälsa	-	Liten
Naturresurser	Liten	Liten-måttlig

Sätters Översiktsplan 2013 föreslår tre områden med vindbruk. Miljöbedömningen visar att etablering av vindbruk främst medför en betydande påverkan inom naturmiljö och kulturmiljö. De negativa konsekvenserna av etablering av vindkraftverk uppstår oftast på en lokal nivå medan de positiva konsekvenserna är globala. Generellt sätt är utbyggnad av vindkraften något positivt som ska främjas då det bidrar till att minska utsläppen av koldioxid och minska den globala uppvärmningen. För att minska de negativa konsekvenserna är det viktigt att ta hänsyn och göra avvägningar mot de intressen och skydds krav som finns på lokal nivå.

Vattenmiljö anses inte påverkas i någon högre grad av exploateringen. Övriga regionala och kommunala mål som etablering av vindbruk i Sätters kommun bidrar till att uppfylla eller påverka:

- Ökad användning av förnybar energi, såsom bioenergi, solenergi och vindkraft, genom pågående och nya initiativ.

Etablering av vindkraftverk i Sätters kommun bidrar till att uppfylla ovanstående mål då produktionen av förnybar el ökar.

4.1.5 Åtgärdsförslag för efterföljande planering

För att begränsa en negativ påverkan på framför allt natur- och kulturmiljö krävs noggranna utredningar i samband med tillståndsansökan för etablering av vindkraftverk. Inventering av eventuella fladdermöss i området samt fåglars förekomst och även områdets betydelse ur friluftssynpunkt bör genomföras. En kartläggning av kulturmiljön, befintliga fornminnen och lämningar, bör även genomföras för att vindkraftsverkens placering ska orsaka så liten påverkan som möjligt.

Tidiga samråd i samband med tillståndsansökningar kan underlätta för att öka människors acceptans mot utbyggnad av vindkraftverk i deras närhet.

4.2 Omdragning av väg 69

För Sätters kommun är väl fungerande kommunikationer av stor betydelse. Det är viktigt att de långväga transportererna fungerar effektivt, men lika viktigt är de dagliga resorna inom kommunen. Utmaningen i Sätters kommun är att medverka till att skapa effektiva, lönsamma och bekväma transportmöjligheter som samtidigt är skonsamma mot människa och miljö.

4.2.1 Nuläge

Väg 69 är en viktig del i ett övergripande stråk Stockholm-Mälardalen-Falun-östra delen av Siljansområdet-Idre och Sälenfjällsområdet. Vidare är vägen ett viktigt stråk för pendlingen emellan södra delen av länet och Faluområdet. Vägen har successivt byggts om till modern standard. Vägsträckan vid Uppbo-Trollbo, som är en delsträcka av väg 69, är en återstående flaskhals att åtgärda.

Förbättringsåtgärder och omdragning av den ca 5 km långa vägsträckan ska enligt Sätters kommuns ÖP genomföras under översiktsplanepreioden. Hastighet varierar mellan 70-90 km/h och trafikflödet uppgår till ca 3 300 motorfordon/årsmedeldygn varav 9 procent tung trafik.

4.2.2 Anledning till omförläggning

Vägsträckan är smal och kurvig, ca 6-6,5 m bred, och har låg geometrisk standard.

Längs med vägen finns randbebyggelse och ett stort antal direktutfarer försämrar ytterligare vägens säkerhet. Den smala vägreuen gör att säkerheten är mycket låg för de oskyddade trafikanterna.

Sträckan Uppbo-Trollbo är ett övergripande stråk, inte minst i fördelningen av turisttrafiken till Siljansområdet och Dalafjällen, men även för arbetspendling mellan södra Dalarna och Falun. Syftet med åtgärden är att förbättra säkerheten och framkomligheten på sträckan.

Förslag till åtgärd

Projektet sträcker sig mellan Uppbo och Trollbo, en sträcka på ca 5,5 km. Vägen är idag 6-6,5 m bred och föreslås byggas om till 9 m bredd. Vägen byggs delvis om i befintlig sträckning. I den norra delen av sträckan byggs vägen i ett nytt västligt läge. Vägen breddas och hastigheten blir 90 km/h på hela sträckan.

4.2.3 Utredningar Historik

Väg 69 har sedan mitten av 1960-talet förbättrats i etapper. I den ursprungliga arbetsplanen för delen Uppbo-Trollbo ingick en vägdragning öster om nuvarande väg. I mitten av 1990 talet blev ytterligare ett alternativ, väster om vägen, aktuell eftersom det då blev klarlagt att grustäkten i Trollbo i framtiden inte skulle få förnyat täktillstånd.

I en vägutredning från 1996 utreddes ett västligt och ett östligt alternativ, i utredningen benämnda

som alternativ B respektive alternativ 1. Under processen med utredningen kom det önskemål om ett så kallat modifierat 0-alternativ, det vill säga en upprustning av den befintliga vägen med mindre avvikningar, även kallat 0+ alternativ. 1997 gjordes en kompletterande vägutredning över detta alternativ som här benämndes ALT 0 MOD. I en vägutredning från 1999 utreddes alla tre alternativ samlat på ett jämförbart sätt, samtliga alternativ har då justerats något från tidigare utredningar. Alternativen redovisas som Alternativ 1 (öst), Alternativ B (väst), och Alternativ 0+ (alt 0 modifierat och alternativ C).

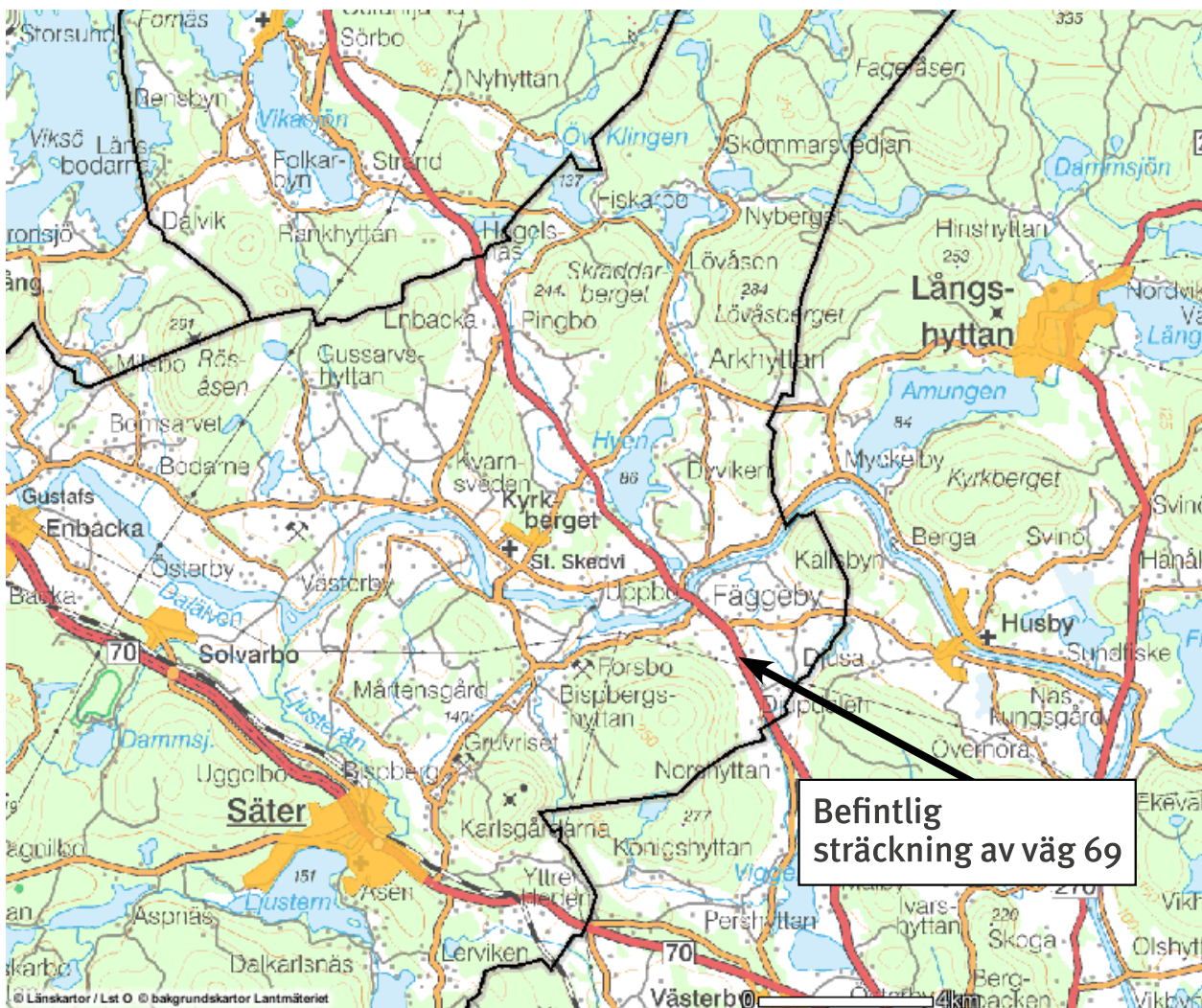
Eftersom inga ytterligare utredningar eller förändringar/modifieringar av alternativen har skett sedan

vägutredningen 1999 utgår denna miljökonsekvensbeskrivning från vägutredning 1999.

Enligt ÖP förordar Sätters kommun alternativ B västlig riktning.

4.2.4 Nollalternativ

MKB:s nollalternativ ska bedöma miljökonsekvenser om översiktsplanen inte genomförs. Följande antas: Någon väginvestering genomförs inte utöver några smärre förändringar, exempelvis kompletteringar av enstaka busshållplatser, gångbana eller gång- och cykelväg. Befintlig sträckning vid Uppbo-Trollbo bibehåller sin lokalisering enligt Figur 3.

Figur 3: Nollalternativ, befintlig sträckning av väg 69 mellan Uppbo-Trollbo bibehålls utan förändring genom Sätters kommun

4.2.5 Föreslagen exploatering

Denna korridor ligger på största delen av vägsträckan väster om nollalternativet. Den sammanfaller med övriga alternativ i vägstudien från 1999, men istället för att åter följa nollalternativets sträckning fortsätter den västliga korridoren över den öppna jordbruksmarken för att efter passagen med väg 786 gå i kanten av grustakten vid Trollbo. I Aspnäs förenar sig korridoren med nollalternativet.

På en sträcka av ca 700 meter kan geotekniska förstärkningsåtgärder bli nödvändiga. På sträckan genom Trollbo grustag måste vattenförande lager skyddas från infiltration av miljöskadliga ämnen i erforderlig omfattning. En ny bro byggs vid passagen över Tvrhandsån. Alternativet innebär att ca 4,4 km ny väg byggs.

Alternativet innebär en utbyggnad av anslutningarna till vägarna 786 och 771.

4.2.6 Konsekvensbedömning

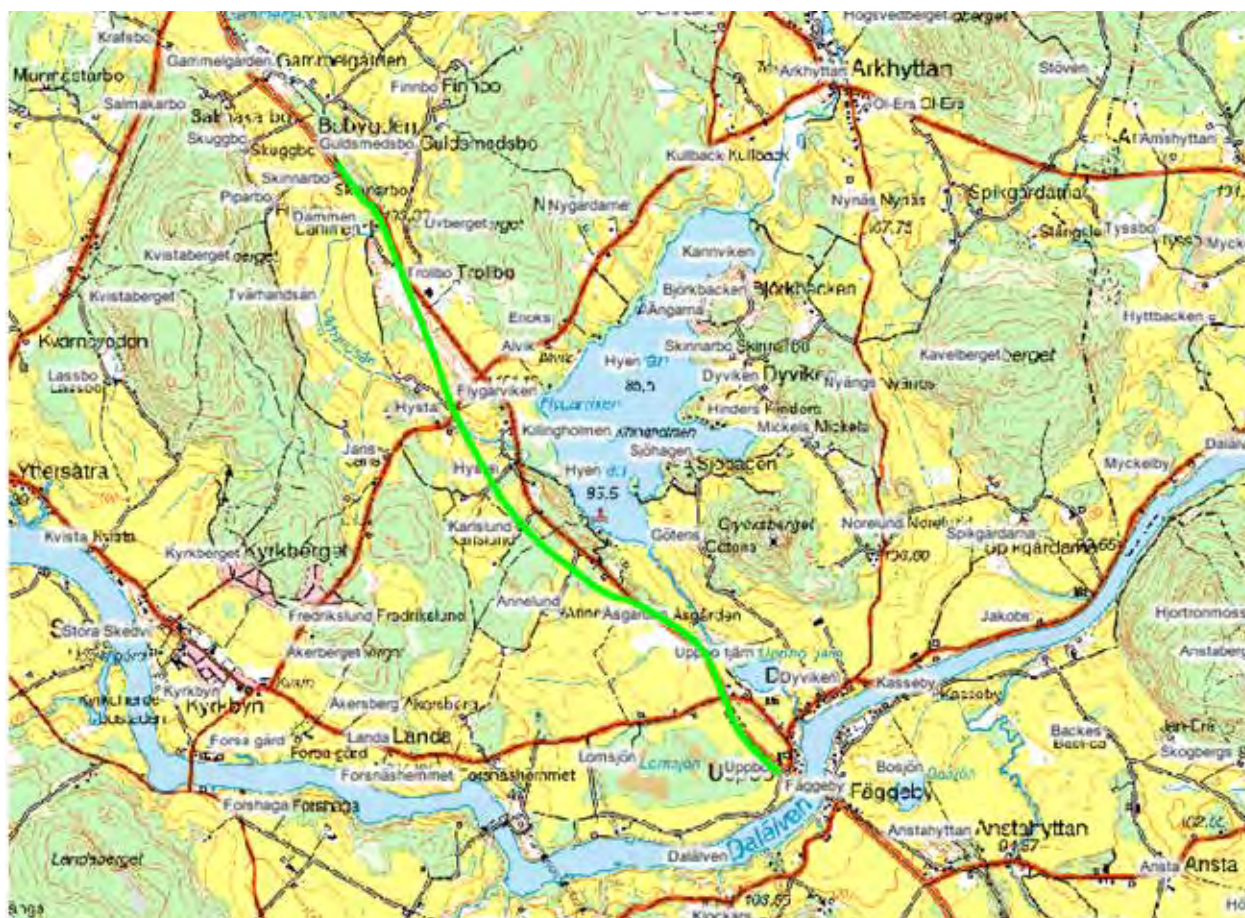
Luft och klimat

Alternativ Väst (B) ger liten-måttlig negativ påverkan på luft och klimat.

Omdragning av väg 69 innebär ökad framkomlighet och ökade hastigheter, vilket i sin tur kan innebära att fler väljer länsvägen som transportalternativ framför miljövänligare alternativ. En ökning av hastighet från 70 km/h till 90 km/h torde även innebära ökade luftemissioner. Utsläppsnivåerna längs väg 69 kommer sannolikt inte öka markant, men inga beräkningar har utförts i denna MKB.

Nollalternativet ger liten negativ påverkan på luft och klimat.

Biltrafikens avgasutsläpp påverkar luftens föroreningshalt, vilket kan ge effekter på luft och klimat. Trafiken förväntas öka i framtiden på grund av ökad befolkningsmängd, vilket även medför en ökning av luftemissioner trots förbättrad avgasrening och renare drivmedel.

Figur 4: Ungefärlig sträckning för alternativ väst

Naturmiljö

Alternativ Väst(B) ger liten -måttlig negativ påverkan på naturmiljö.

Ingrepp betyder bl a kompaktering av rötter och uppschaktning av mark samt intrång i jordbruksmark. Två områden som finns upptagna i länsstyrelsens naturvårdsprogram berörs direkt av intrång när vägen breddas samt att Tvärhandån kommer att passeras på en ny tidigare orörd sträcka. Ingen kunskap om rödlistade arter finns vid exploateringsområdet. Vid arbetsplan/detaljplan behövs mer noggranna utredningar utföras beträffande skyddsvärda områden samt potentiellt förorenade områden.

Nollalternativet anses inte ge någon påverkan på naturmiljön.

Kulturmiljö

Alternativ Väst(B) ger liten negativ påverkan på kulturmiljön.

Där korridoren går fram över det öppna åkerlandskapet kommer alternativet bli mycket synligt, vilket påverkar landskapsbilden. Sträckningen ligger inom riksintresse för kulturmiljövård ”Bobygden” men utgör ingen nämnvärd påverkan på riksintresset. Längs med alternativet finns även fornlämningar utmärkta på ett flertal platser. Vid Landsbro finns flera arkeologiskt intressanta objekt. Alternativet kommer närmre objekten än nollalternativet. Det finns även en slaggförekomst vid Åsgården. Vid arbetsplan/detaljplan för vägbygget bör dessa intressen beaktas och ytterligare utredningar krävs för att inte påverka arkeologiska lämningar.

Nollalternativet anses inte ge någon påverkan på kulturmiljön.

Vattenmiljö

Alternativ Väst(B) ger liten negativ påverkan på vattenmiljön.

Förorenat vägdagvatten riskerar att påverka vattenkvaliteten i de värdefulla vattentäkterna. Föroreningarna kan bestå av ett flertal mer eller mindre miljöfarliga ämnen som olja, kolväten, tungmetaller, klorider, syretärande ämnen och partiklar.

Vägens läge ligger sannolikt inom Svärdsjöåsens avrinningsområde vilket medför att eventuella föroreningar kan förorena grundvattentäkterna. Den västra korridoren innebär liten risk för påverkan inom

det yttre skyddsområdet för grundvattentäkten vid Uppbo samt för åspartierna vid Landa och Hyen. Åsen vid Hyen berörs inte ytterligare i det västliga alternativet eftersom korridoren fortsätter väster om befintlig väg fram till Skinnarbo norr om grustaget. Vid Trollbo går korridoren längs grustagets västra kant. Där åsen bryts igenom bör skyddsåtgärder vidtas.

Nollalternativet ger måttlig negativ påverkan på vattenmiljön.

Förorenat vägdagvatten riskerar att påverka vattenkvaliteten i de värdefulla vattentäkterna. Föroreningarna kan bestå av ett flertal mer eller mindre miljöfarliga ämnen som olja, kolväten, tungmetaller, klorider, syretärande ämnen och partiklar.

Vägens läge ligger sannolikt inom Svärdsjöåsens avrinningsområde vilket medför att eventuella föroreningar kan förorena grundvattentäkterna. Vägens läge nära sjöarna innebär också att rinntiden från väg till recipient är kort på större delen av sträckan.

Befolkning och människors hälsa

Alternativ Väst(B) ger liten-måttlig positiv och negativ påverkan på befolkning och människors hälsa.

Friluftsliv: Vid Sjön Hyen finns en badplats som har sin tillfartsväg från väg 69.

Cykelleden ”Sverigeleden” går längs väg 790 vid Uppbo, därefter fortsätter leden längs väg 751 mot Dala-Husby. Alt väst kommer inte nämnvärt förändra förutsättningarna för badplatsen eller cykelleden.

Buller och luftemissioner: De fastigheter som idag ligger nära vägen kommer uppleva minskat buller och bättre luft genom att färre transporter kommer att ske i och med den västliga korridoren där vägen på en lång sträcka går väster om nuvarande väg. Däremot kan det uppkomma ökade bullernivåer och sämre luftkvalité för fastigheter som kommer närmre vägen vid omdragningen.

Säkerhet: Förbättrad säkerhet och minskad olycksrisk för oskyddade trafikanter, dock ökad olycksrisk för tillkommande korsningar. Förbättrad framkomlighet för trafikanter och snabbare transportled ger en ökad komfort.

Nollalternativet ger liten-måttlig negativ påverkan på befolkning och människors hälsa.

Friluftsliv: Inga förändringar genom nollalternativet förutom förbättringar om cykel- och gångstråk förbättras. Buller och luftemissioner: något ökade buller- och luftemissioner för de fastigheter som ligger längs med vägen eftersom trafiken beräknas öka i och med den befolkningsökning som förväntas ske i framtiden.

Säkerheten kring vägen upplevs besvärande i dagsläget, vilket delvis beror på trafikmängden och det begränsade utrymmet i väggrenen. En cykel- och gångväg skulle minska olycksriskerna längs med vägen. I övrigt innebär nollalternativet något ökade trafiksäkerhetsrisker eftersom trafikmängden förväntas öka.

Naturresurser

Alternativ Väst(B) ger liten positiv påverkan på naturresurser.

Förbättring vid skydd av vattentäkt, men eventuell försämring då delar av brukbar åkermark kan bli obrukbar.

Nollalternativet ger liten negativ påverkan på naturresurser. Ingen förbättring vid skydd av vattentäkt innebär fortsatta risker för läckage av förorening till grundvatten.

4.2.7 Sammanfattning

Tabell 4: Samlad konsekvensbedömning av samtliga alternativ med avseende omdragning av väg 69, illustrerat enligt bedömningsnyckeln i kapitel Metod för bedömning.
(- Förslaget har ingen påverkan på miljöaspekten.)

Miljöaspekt	Konsekvenser av Nollalternativet Positiva påverkan	Konsekvenser av Nollalternativet Negativa påverkan	Konsekvenser av Alternativ Väst(B) Positiva påverkan	Konsekvenser av Alternativ Väst(B) Negativa påverkan
Luft och klimat	-	Liten	-	Liten-måttlig
Naturmiljö	-	-	-	Liten-måttlig
Kulturmiljö	-	-	-	Liten
Vattenmiljö	-	Måttlig	-	Liten
Befolkning och människors hälsa	-	Liten-måttlig	Liten-måttlig	Liten-måttlig
Naturresurser	-	Liten	Liten	Liten

4.2.8 Åtgärdsförslag för efterföljande planering

Det studerade alternativet väst måste studeras vidare för att minska påverkan på landskapet. Under byggtiden bör förbindelser för friluftslivets intressen hållas öppna. Skärningar i öppna partier och bankar bör undvikas. Bullerskydd är en viktig fråga som behöver utredas för att skapa bra förutsättningar för de boende nära vägen. Bullerskyddsåtgärder som fönsteråtgärder, plank eller vall bör utredas med hänsyn till den omgivande miljöns utseende. Bullerskyddsåtgärder bör bilda naturliga delar av bebyggelsemiljön, oavsett om de utförs som skärmar eller vallar. I det öppna jordbrukslandskapet bör bruksintressena beaktas för att minimera arealförluster.

Direkt intrång i naturmark bör minimeras och skydd av naturmarkspartier bör anordnas under byggtiden. Utredning bör ske huruvida vägens passage över Tvärhandsån påverkar de växter och djur som lever i ån.

Arkeologiska undersökningar bör ske vid Landsbro samt Åsgården för att inte vägens dragning påverkar de arkeologiska lämningar som finns i områdena. För att minimera luftemissioner bör antal korsningar, hastigheten och längden på vägsträckan studeras närmare. Cykel- och gångstråk bör även uppföras längs vägsträckan så att alternativa miljövänliga färdmedel blir bättre och säkrare. Cykel- och gångstråk bör även utformas så att en ordentlig avskärmning från biltrafiken sker för att maximera säkerhet och minimera intag av luftemissioner.

Busshållplatser bör byggas på ett sätt så att de oskyddade trafikanterna känner sig säkra utmed

väggkanten, samt att stopp och start sker på ett enkelt och säkert, och miljövänligt sätt.

Grundvattenskydd i form av tätskikt mellan väg och grundvattenförande lager bör anordnas där ombyggnad och omförläggning av vägen berör känsliga områden och känsliga grundvattentillgångar i Svärdsjöåsen. Vägdragvatten bör även avledas i täta diken och ledningar. Vid korsningar av vattendrag eller där utsläpp av vägdragvatten sker nära vattendrag eller sjö bör vid behov enkla oljeavskiljare anordnas samt makadamkistor. Samma gäller för vägdragen uppströms känsliga recipienter.

Utformning av skyddsåtgärder för eventuella olyckor och dagvattenhanteringen bör utredas vidare och samråd med länsstyrelsen bör ske för att minimera risk för föroreningsläckage till grundvattenmagasinen. De brunnar och avlopp som berör väg-ombyggnaden måste beaktas särskilt. Regelbunden provtagning av brunnar, åar och sjöar bör genomföras för att säkerställa att vattnets kvalitet bibehålls.

Överskottsmaterial från skärningar ska i största möjligaste mån återanvändas i väglinjen så att naturresursutnyttjande minimeras.

4.3 Målpåfyllelse

4.3.1 Samlad bedömning

Samtliga relevanta miljömål har utvärderats med hjälp av de antagna regionala preciseringarna av målen. De miljömål som inte kommenteras i tabellen anses inte påverkas genom respektive tema enligt Översiktsplanen. Underlag för analysen är de konsekvensbedömningar som har utförts i de föregående kapitlen. Analysen presenteras i tabellen nedan.

Bedömningen sammanfattas med figurer enligt tabell nummer 5:

4.3.2 Motivering

Begränsad klimatpåverkan

Utveckling av Vindkraft

Genom en utbyggnad av vindkraft inom kommunen kan utsläppen av koldioxid, kväveoxider och luftburna partiklar minskas tack vare minskat behov av fossila bränslen för energiproduktion. Hur mycket beror på i vilken grad utbyggnad sker.

Tabell 5: Miljömål och alternativens bidrag till uppfyllelse av miljömålen

Miljömål	Vindbruksytor	Omdragning av väg 69
Begränsad klimatpåverkan	↑	↓
Giftfri miljö	↑	↖
Ingen övergödning	↑	↖
Ett rikt växt och djurliv	↓	↖
Frisk luft	↑	↓
Bara naturlig försurning	↑	↖
God bebyggd miljö	→	→

↑ Ja, förslaget bedöms bidra till att uppnå målet.

→ Förslaget varken bidrar till eller försämrar möjligheterna till att uppnå målet.

↓ Nej, förslaget bedöms inte bidra till att uppnå målet.

↖ Förslaget har ingen påverkan på miljömålet.

Omdragning av väg 69

Omdragning av väg 69 bidrar inte till att uppnå miljömålet för begränsad klimatpåverkan. Luftemissioner som bidrar till den globala uppvärmningen förväntas inte minska genom alternativ väst. För att bidra till att uppfylla miljömålet krävs åtgärder. Exempelvis bör attraktiva gång- och cykelstråk uppföras så att cykel som färd sätt blir en realistisk möjlighet, kollektivtrafiken bör utökas och förbättras, samåkningspool bör inrättas, utbildning i ecodriving bör även genomföras.

Ingen övergödning

Utveckling av Vindkraft

Minskat utsläpp av kväveoxider som har en övergödande effekt tack vare minskat behov av fossila bränslen för energiproduktion.

Giftfri miljö

Utveckling av Vindkraft

Vindkraft släpper inte ut några farliga ämnen och bidrar till minskat utsläpp från energiproduktion med fossila bränslen.

Ett rikt växt- och djurliv

Utveckling av Vindkraft

Vindkraftverken, men även byggnation av vägar och ledningsdragningar kan motverka miljömålet om inte tillräcklig hänsyn tas. Påverkan skiljer sig beroende på exploateringsområdet, en specifik bedömning behöver utföras för att minimera risk att skada artrika naturområden. Det finns även risk för påverkan på fåglar och fladdermöss, vilket medför att stor vikt bör läggas på att anpassa verkens placeringar efter rådande förhållanden.

Frisk luft

Utveckling av Vindkraft

Genom en utbyggnad av vindkraft inom kommunen kan utsläppen av koldioxid, kväveoxider och luftburna partiklar minskas tack vare minskat behov av fossila bränslen för energiproduktion. Hur mycket beror på i vilken grad utbyggnad sker.

Omdragning av väg 69

Omdragning av väg 69 bidrar inte till att uppnå miljömålet frisk luft. Luftemissioner från trafiken förväntas inte minska genom alternativ väst. För att bidra till att uppfylla miljömålet krävs åtgärder. Exempelvis bör attraktiva gång- och cykelstråk uppföras så att cykel som färdstätt blir en realistisk möjlighet, kollektivtrafiken bör utökas och förbättras, samåkningspool bör inrättas, utbildning i ecodriving bör även genomföras.

Bara naturlig försurning

Utveckling av Vindkraft

Minskat utsläpp av svaveloxider och kväveoxider som är försurande tack vare minskat behov av fossila bränslen för energiproduktion.

God bebyggd miljö

Utveckling av Vindkraft

Antagande av planförslaget främjar kommunernas möjligheter att uppfylla delmålet och att en långsiktigt god hushållning med mark, vatten och andra resurser främjas. Störningar från buller och skuggor kan dock uppstå samt att landskapsbilden kan förändras. De föreslagna utredningsområdena i Sätters kommun har längre avstånd till bostäder än det lägsta rekommenderade avståndet på 400 m. Det innebär att störningar i form av buller eller ljusreflexer från vindkraftverk inte bedöms vara betydande för människor i utpekade områden. Människor kan även uppleva hot mot lokala naturvärden såsom orörd natur, tystnad och obruten horisont.

Omdragning av väg 69

Omdragning av väg 69 varken bidrar eller försämrar möjligheterna till att uppnå miljömålet god bebyggd miljö. God bebyggd miljö innehåller många delmoment och till visso kan några av elementen bidra till att uppnå miljömålet god bebyggd miljö. För att förstärka de moment som bidrar till att uppnå miljömålet, och minska de moment som inte bidrar krävs ytterligare utredningar inom varje delmoment. För att nämna ett delmoment, dricksvatten, kan det västliga alternativet bidra till att öka säkerheten för att skydda vattentäkterna. Utförs ytterligare utredningar och åtgärder för att minimera bland annat vägsaltets påverkan på grundvattenmagasin förhöjs chanserna till att bidra till att uppnå miljömålet.

5 Uppföljning

5.1 Uppföljning av översiktsplan 2013

Alla planer och program som miljöbedöms ska också följas upp. Uppföljningen och övervakningen ska täcka all betydande miljöpåverkan, positiva, negativa, förutsedda och oförutsedda konsekvenser. Uppföljningen ska handla om den påverkan genomförandet av planen kan antas medföra enligt miljökonsekvensbeskrivningen.

För att Sätters kommun ska hålla sin översiktsplan uppdaterad finns ett avsnitt om översiktsplanens genomförande, uppföljning och ajourhållning. Den betydande miljöpåverkan som antas uppkomma av översiktsplanen är etablering av vindbruk och

en eventuell omdragning av väg 69. Väg 69 ligger under temat – Kommunikationer i översiktsplanen. Kommunstyrelsen är ansvarig för uppföljning av de strategier som ryms inom temat och bör således även ansvara för att följa upp den miljöpåverkan som antas uppkomma i samband med omdragning av väg 69. Uppföljning av miljöpåverkan bör ske i samband med att omdragningen aktualiseras.

Etablering av vindbruk ryms inom temat Energi och teknisk försörjning i översiktsplanen, ansvarig för uppföljning är kommunstyrelsen alternativt miljö- och byggnämnden. Vilken miljöpåverkan som uppstår och graden av påverkan kommer att variera för de olika utredningsområdena och utifrån vilken utbyggnad av vindkraftverk som verkligen kommer till stånd. Under prövningsprocessen kommer specifika miljökonsekvensbeskrivningar tas fram som i detalj redovisar vilken miljöpåverkan som uppstår. Uppföljning av betydande miljöpåverkan av vindbruk bör genomföras i samband med etablering och efter att vindkraftverken har varit i drift för att utvärdera konsekvenserna för människors hälsa och miljö.

6 Källförteckning

- Effektanalys – Väg 266, delen Uppbo-Trollbo, 2009-02-27, Vägverket
- Naturvårdsverkets hemsida om vindkraft (www.naturvardsverket.se) 2011-11-20
- Naturvårdsverket Handbok 2009:1 Handbok med allmänna råd om miljöbedömning av planer och program
- Nu vet vi det här! Vindkraftens miljöpåverkan Resultat från forskning 2005-2009 inom Vindval, Naturvårdsverket
- Vägutredning Väg 266 Hedemora-trafikplats Lönnessa delen Uppbo-Trollbo, juni 1999, Vägverket

SÄTERS KOMMUN

Sätters Kommun

Box 300

783 27 Säter

0225-550 00